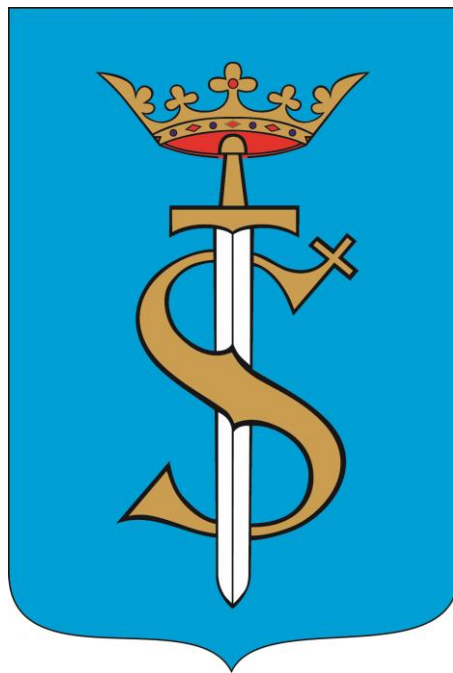

Załącznik nr 1
do Gminnego Programu Rewitalizacji
Gminy Skawina na lata 2016-2022

**DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI
GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
DLA **GMINY SKAWINA**
NA LATA 2016-2022**

Skawina / Kraków 2016 r.

**DIAGNOZY SŁUŻĄCE WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU
REWITALIZACJI
GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA
GMINY SKAWINA
NA LATA 2016-2022**

Opracowanie:

**FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego
i Administracji**

SPIS TREŚCI

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	4
II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE SKAWINA	11
Charakterystyka gminy Skawina.....	11
Demografia	13
Sytuacja społeczna	18
Kapitał Społeczny	26
Sytuacja gospodarcza.....	36
Stan i jakość środowiska w gminie Skawina	40
Sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	45
Sytuacja techniczna.....	52
III. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.....	55
IV. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI	64

I. METODOLOGIA PRAC NAD WYZNACZENIEM OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W celu wyznaczenia na terenie gminy Skawina obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzony został proces opracowania diagnozy społeczno-gospodarczej gminy. Obejmowała ona analizę danych pochodzących ze statystyki publicznej, a także sporządzenie analiz przestrzennych, obrazujących rozkład problemów (społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych) i koncentracji zjawisk kryzysowych na terenie gminy Skawina.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji gminy, zdecydowana większość danych zebranych w ramach diagnozy społeczno-gospodarczej w obszarach problemowych została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach.

- Z jednej strony w układzie dynamicznym jako analiza podstawowych trendów rozwojowych.
- Z drugiej strony w układzie porównawczym – dane statystyczne gminy Skawina zestawiono z wartościami średnimi dla: województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego, a także z danymi 5 gmin, tworzących tzw. grupę porównawczą: Niepołomice, Wieliczka, Trzebinia, Andrychów oraz Wadowice. Gminy dobrano tak, by ich główne charakterystyki były porównywalne z analogicznymi dla gminy Skawina. Prawdopodobne jest, że typowe procesy rozwojowe w wybranych do porównania gminach przebiegają w zbliżonym kierunku, a mieszkańcy i władze jednostek samorządu terytorialnego wchodzących w skład wskazanych obszarów stają przed podobnymi wyzwaniami.

W diagnozie posłużono się możliwie najbardziej aktualnymi danymi statystyki publicznej. Prezentowane dane dotyczą okresu lat 2009-2013/2014 (w zależności od dostępności danych w momencie rozpoczęcia badania).

Poniżej zaprezentowano podstawowe dane dla gminy Skawina i grupy porównawczej.

Należy podkreślić, iż analizy te pozwalają, na określenie trendów istotnych zjawisk dla Gminy, których nie można zdefiniować na podstawie dokonanych analiz przestrzennych, opracowanych w oparciu o dane na dany rok.

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2014 r.

Nazwa gminy	Liczba mieszkańców w	Powierzchnia [km ²]	Dochody budżetu [zł]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]	Dochody na mieszkańca [zł]	Typ gminy
Andrychów	43825	100	120 805 747,21	437	2755,04	miejsko-wiejska
Niepołomice	26124	96	101 228 947,56	271	3916,16	miejsko-wiejska
Skawina	43137	100	182 435 429,85	432	4230,48	miejsko-wiejska
Trzebinia	34263	105	102 936 076,61	325	2997,03	miejsko-wiejska
Wadowice	38172	113	101 407 545,29	338	2662,59	miejsko-wiejska
Wieliczka	55941	100	187 181 136,05	561	3366,14	miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Diagnoza społeczno-gospodarcza uzupełniona została o przestrzenną analizę koncentracji problemów, wykorzystując:

- dane dostarczone przez Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, dotyczące: problemów społecznych, aktywności społecznej, aktywności gospodarczej oraz jakości życia i przestrzeni,
- badania ankietowe, przeprowadzone w celu określenia oceny jakości życia i kluczowych problemów, postrzeganych przez mieszkańców.

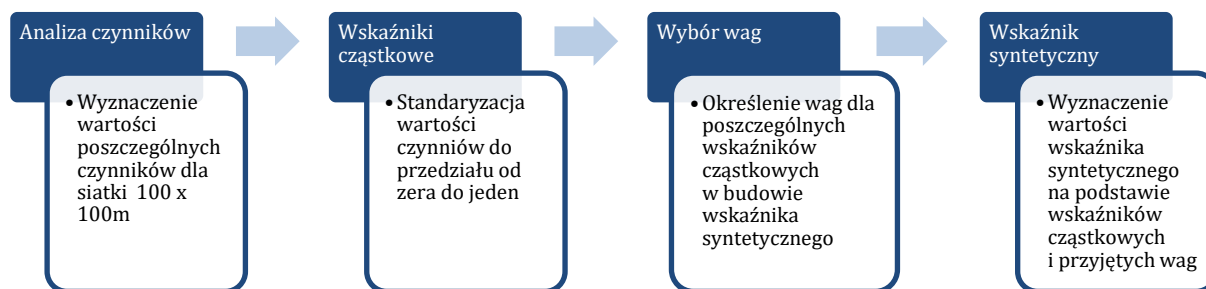
Należy zaznaczyć, że analizy przestrzenne zjawisk kryzysowych opracowane zostały jedynie dla tych problemów i negatywnych aspektów funkcjonowania gminy Skawina, dla których istniała możliwość zebrania danych na odpowiednim poziomie agregacji. Tym samym nie wszystkie zjawiska (społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne oraz techniczne) analizowane w diagnozie społeczno-gospodarczej dało się przenieść bezpośrednio na mapy przestrzenne. Analizy przestrzenne stanowią zatem pogłębienie pewnych obserwowalnych zjawisk kryzysowych.

Mierniki poziomu degradacji i metody delimitacji

Ocenę skali koncentracji problemów oparto na **wskaźniku syntetycznym**, odzwierciedlającym problemy: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne.

Wyznaczenie wskaźnika syntetycznego ma na celu określenie skali występowania różnych negatywnych zjawisk na obszarach. Pozwala on na weryfikację nie tylko czy występują na danym obszarze poszczególne problemy w dużej skali, ale także czy koncentracja wielu drobnych problemów nie skutkuje sytuacją kryzysową.

Wyznaczenie wskaźnika syntetycznego jest realizowane w następujących krokach:

Wskaźnik syntetyczny stanowi sumę ważoną **wskaźników cząstkowych**. Identyfikacja obszarów, na których występuje koncentracja problemów społecznych, gospodarczych i przestrzenno-funkcjonalnych oraz analiza ich rozmieszczenia została wykonana dla referencyjnych obszarów na bazie kwadratowej siatki o wymiarach 100m x 100m, na których występują mieszkańcy.

Jak wskazano wcześniej, wskaźnik syntetyczny stanowi sumę ważoną wskaźników cząstkowych:

- Każdy wskaźnik cząstkowy został zunitaryzowany (przekształcony do przedziału wartości od zera do jeden, zgodnie z metodą opisaną w dalszej części rozdziału);
- Wskaźnikom cząstkowym przypisano wagi, zgodnie z poniższymi tabelami;
- Wyznaczono średnią ważoną zunitaryzowanych wskaźników cząstkowych z odpowiednimi wagami.

W poniższej tabeli przedstawiono zakres analizowanych wskaźników cząstkowych (przypisanych do grup: społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej) wraz z przypisanymi im wagami:

Tabela 2. Wskaźniki cząstkowe uwzględnione w kalkulacji:

Grupa	Wskaźnik	Waga	Waga grupy
Wskaźniki społeczne	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	1	64
	Liczba wykroczeń na 1000 mieszkańców	2	
	Liczba rodzin zagrożonych ubóstwem i bezrobociem w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	11	
	Liczba rodzin zagrożonych niepełnosprawnością w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	3	
	Liczba rodzin wielodzietnych, zagrożonych przemocą społeczną i korzystających z niebieskiej karty w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	12	
	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych w przeliczeniu na mieszkańca mieszkania komunalnego	2	
	Udział mieszkańców mieszkań komunalnych w ogólnej liczbie mieszkańców	1	
	Zadłużenie mieszkań komunalnych w przeliczeniu na mieszkańca mieszkania komunalnego	1	
	Średnia powierzchnia użytkowa mieszkań spółdzielczych w przeliczeniu na mieszkańca mieszkania spółdzielczego	1	
	Zadłużenie mieszkań spółdzielczych w przeliczeniu na mieszkańca mieszkania spółdzielczego	2	
	Gęstość stowarzyszeń	2	
	Frekwencja wyborcza	12	
	Wyniki egzaminu po szkole podstawowej	12	
	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	2	
Wskaźniki gospodarcze	Liczba firm w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	13	13
Wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne	Odległość do przystanku	1	11
	Odległość do szkoły podstawowej	1	
	Odległość do parku lub skweru	3	
	Odległość do placu zabaw	2	
	Odległość do sal gimnastycznych	1	
	Odległość do świetlicy lub biblioteki	3	
Wskaźniki techniczne	Dostępność kanalizacji	5	6
	Gęstość instalacji solarnych	1	
Wskaźniki środowiskowe	Nielegalne wysypiska śmieci [m ² /1000 budynków]	4	6
	Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 - M1	1	
	Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 - M2	1	
Razem		100	100

Wartości wag zostały określone na podstawie konsultacji społecznych przeprowadzonych w dniach 5 stycznia – 19 kwietnia 2016 roku.

Jak wskazano wcześniej, przyjęto, że każdy wskaźnik cząstkowy może mieć wartości z przedziału od 0 do 1 (unitaryzacja).

Mając na uwadze zapisy Wytycznych w zakresie rewitalizacji oraz Ustawy o rewitalizacji, z których wynika, że:

- analiza powinna umożliwić wyznaczenie obszarów koncentracji oraz szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, oraz:
- analiza powinna zostać przedstawiona z podziałem na przyjęte jednostki referencyjne oraz w odniesieniu do wartości poszczególnych mierników dla całej gminy,

przyjęto, że wskaźnik syntetyczny zostanie wyznaczony wyłącznie przy uwzględnieniu wartości czynników cząstkowych, **które przekraczają wartość progową – medianę - dla obszaru całej gminy.**

Poszczególne wskaźniki cząstkowe dla każdego z obszarów referencyjnych zostały wyznaczone na podstawie następującej metody:

Dla wskaźników, których wysoka wartość oznacza występowanie zjawisk kryzysowych:

- Wyznaczono ich medianę oraz 95 percentyl dla obszarów zamieszkałych.
- Przyjęto, że wartości te stanowią dolną i górną granicę oceny, tj:
  - Wartościom mniejszym i równym medianie odpowiada wartość 0;
  - Wartościom większym i równym 95 percentylowi odpowiada wartość 1 (przyjęcie 95 percentyla zamiast maksimum ma na celu eliminację wpływu obserwacji istotnie odstających);
- Wartościom pomiędzy granicami przypisano wartości z przedziału 0 i 1 zgodnie z poniższym wzorem:

$$w_i = \frac{x_i - m}{p95 - m}$$

gdzie:

w_i – oznacza wartość wskaźnika cząstkowego zunitaryzowanego dla i-tego obszaru referencyjnego

x_i – oznacza wartość wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem dla i-tego obszaru referencyjnego

m – oznacza medianę wartości wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem

$p95$ – oznacza 95 percentyl wartości wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem.

Dla wskaźników, których niska wartość oznacza występowanie zjawisk kryzysowych:

- Wyznaczono ich medianę oraz 5 percentyl dla obszarów zamieszkałych.
- Przyjęto, że wartości te stanowią górną i dolną granicę oceny, tj:
  - Wartościom mniejszym i równym 5 percentylowi odpowiada wartość 1 (przyjęcie 5 percentyla zamiast minimum ma na celu eliminację wpływu obserwacji istotnie odstających);
  - Wartościom większym i równym medianie odpowiada wartość 0;
- Wartościom pomiędzy granicami przypisano wartości z przedziału 0 i 1 zgodnie z poniższym wzorem:

$$w_i = \frac{m - x_i}{m - p5}$$

gdzie:

w_i – oznacza wartość wskaźnika cząstkowego zunitaryzowanego dla i-tego obszaru referencyjnego

x_i – oznacza wartość wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem dla i-tego obszaru referencyjnego

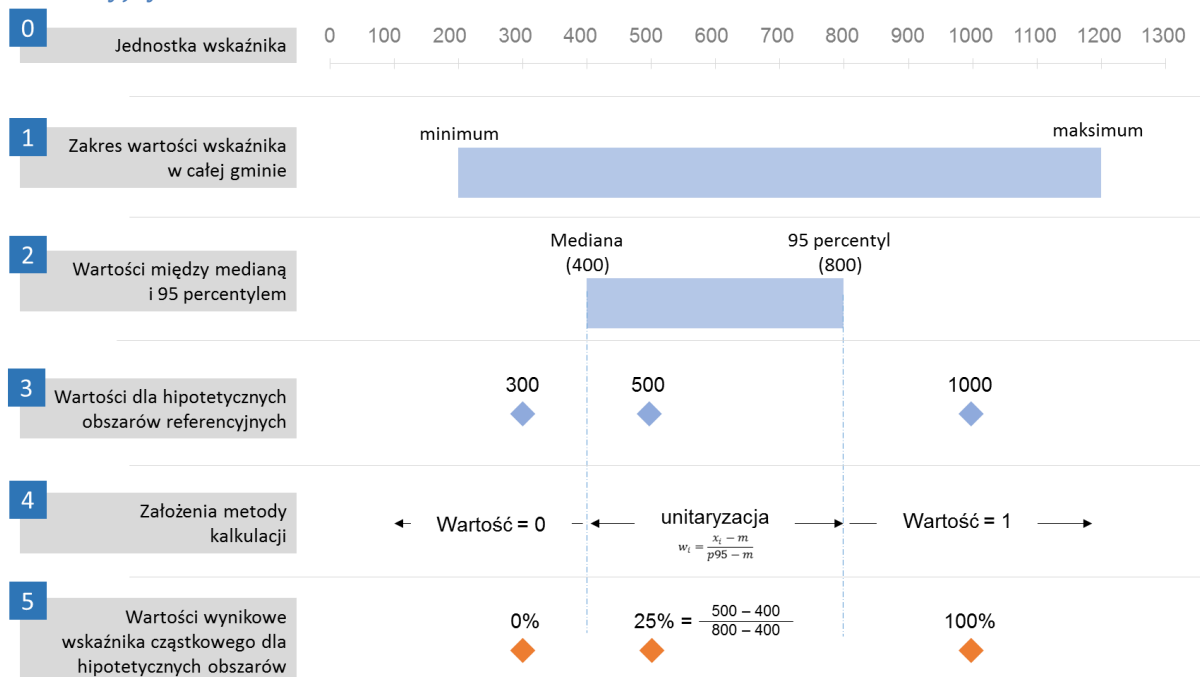
m – oznacza medianę wartości wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem

$p5$ – oznacza 5 percentyl wartości wskaźnika cząstkowego przed przekształceniem.

Na poniższym rysunku przedstawiono przykładową kalkulację hipotetycznego wskaźnika cząstkowego dla trzech hipotetycznych obszarów referencyjnych. W kalkulacji przyjęto hipotetyczne założenia:

- Wskaźnik cząstkowy jest zjawiskiem problemowym w przypadku przyjmowania wysokich wartości;
- Wartość wskaźnika mieści się w przedziale 200zł do 1200zł;
- Mediana wskaźnika wynosi 400zł natomiast 95 percentyl wynosi 800zł,
- Wartość wskaźnika dla hipotetycznych obszarów referencyjnych wynoszą 300zł, 500zł i 1000 zł.

Rysunek 1. Przykładowa (hipotetyczna) kalkulacja wskaźnika cząstkowego dla trzech obszarów referencyjnych

Wartości cząstkowe dla wszystkich wskaźników wyznaczono w analogiczny sposób, a następnie policzono ich sumę ważoną, z wagami wynikającymi z konsultacji społecznych przeprowadzonych w dniach 5 stycznia – 19 kwietnia 2016 roku (zaokrąglone do liczb całkowitych).

Z uwagi na syntetyczny charakter wskaźnika opierającego się na wagowaniu jedynie obszarów (modułów przestrzennych) w których medianę przekroczone dla poszczególnych wskaźników, do dalszej oceny przyjęto cztery przedziały wartości:

- 1-14 jako stan degradacji w stopniu niskim
- 14-28 jako stan degradacji w stopniu wysokim
- 28-40 jako stan degradacji w stopniu bardzo wysokim
- 40-60 jako stan degradacji w stopniu krytycznym.

W ramach prac diagnostycznych, przeprowadzono wśród mieszkańców **Gminy Skawina badanie ankietowe dla obszaru wiejskiego (w podziale na sołectwa) oraz dla miasta**. W badaniu prowadzonym drogą tradycyjną (ankiety papierowe) oraz elektroniczną (formularz do wypełnienia on-line) udział wzięło **w sumie 2018 mieszkańców gminy**, w strukturze przedstawionej poniżej:

SOŁECTWO	RESPONDENTÓW
Borek Szlachecki	133
Facimiech	110
Gołuchowice	72
Grabie	57
Jańskowice	131
Jurczyce	34
Kopanka	100
Krzęcin	76
Ochodza	52
Polanka Hallera	50
Pozowice	110
Radziszów	155
Rzozów	55
Wola Radziszowska	183
Wielkie Drogi	84
Zelczyna	83
W SUMIE NA OBSZARACH WIEJSKICH:	1485
miasto Skawina	533
W SUMIE WYPEŁNIONYCH ANKIET:	2018

W ramach prac diagnostycznych, przeprowadzone zostały warsztaty diagnostyczne i konsultacyjne, które miały na celu wyznaczenie obszarów zdegradowanych (OZ) i obszarów rewitalizacji (OR). Poniżej zaprezentowano listę spotkań przeprowadzonych z **interesariuszami OZ i OR**.

DATA	WYDARZENIE	MIEJSCE	LICZBA UCZESTNIKÓW
5 stycznia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców miasta oraz obszarów wiejskich	UMiG w Skawinie	13
29 stycznia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców obszarów wiejskich	Rzozów	12
30 stycznia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców obszarów wiejskich	Zelczyna	8
31 marca 2016 r.	warsztat dla mieszkańców os. Awaryjnego	os. Awaryjne, Skawina	48
1 kwietnia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców os. Ogrody	os. Ogrody, Skawina	20
1 kwietnia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców ul. Energetyków	ul. Energetyków, Skawina	13
2 kwietnia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców os. Rzepnik	os. Rzepnik, Skawina	48
2 kwietnia 2016 r.	warsztat dla mieszkańców os. Kościuszki	os. Kościuszki, Skawina	12

Konsultacje projektu Uchwały dotyczącej wyznaczenie OZ i OR oraz regulaminu i zasad naboru członków Komitetu Rewitalizacji przeprowadzone zostały w formach spotkań konsultacyjnych, które odbyły się:

DATA	WYDARZENIE	MIEJSCE	LICZBA UCZESTNIKÓW
29 lutego 2016 r.	warsztat konsultacyjny	UMiG w Skawinie	30
7 marca 2016 r.	debata społeczna	UMiG w Skawinie	35
12 kwietnia 2016 r.	warsztat konsultacyjny	Dwór Dzieduszyckich w Radziszowie	10
19 kwietnia 2016 r.	debata społeczna	UMiG w Skawinie	21

Najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonych w gminie spotkań zostały zaprezentowane w raportach z warsztatów oraz wykorzystane w:

- pogłębionej analizie podobszarów rewitalizacji,
- nadaniu wag dla wskaźników częściowych,
- identyfikacji kluczowych problemów / wyzwań dla obszaru rewitalizacji w Gminie,
- identyfikacji i określeniu przedsięwzięć mających stanowić odpowiedź na zidentyfikowane problemy (wyzwania).

II. DIAGNOZA LOKALNYCH POTENCJAŁÓW I NEGATYWNYCH ZJAWISK W GMINIE SKAWINA

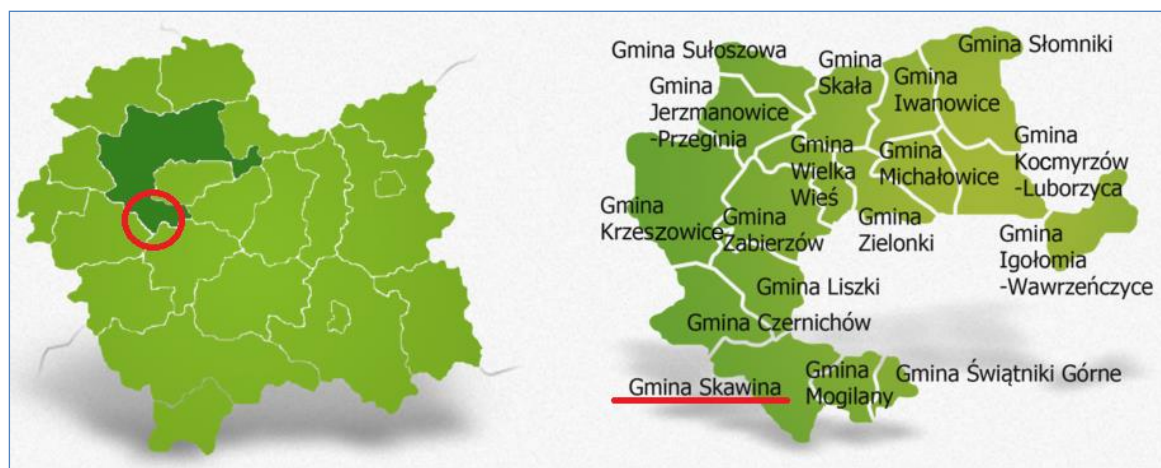
Charakterystyka gminy Skawina

Gmina Skawina jest gminą miejsko-wiejską położoną w bezpośrednim sąsiedztwie stolicy województwa małopolskiego, w południowej części powiatu krakowskiego. Zajmuje powierzchnię 9 984 ha i zamieszkała jest przez 43 137 mieszkańców, w tym:

- **teren miasta Skawina** obejmuje łącznie obszar 2050 ha i zamieszkały jest przez 24 203 mieszkańców,
- **obszary wiejskie gminy Skawina** (16 sołectw) obejmuje łącznie obszar 7934 ha i zamieszkały jest przez 18 934 mieszkańców.

Od północy gmina sąsiaduje z gminami: Czernichów, Liszki oraz Kraków, od wschodu z gminą Mogilany. Od południa graniczy natomiast z powiatem myślenickim – gminami: Myślenice oraz Sułkowiec, a od zachodu z powiatem wadowickim – gminami: Lanckorona, Kalwaria Zebrzydowska oraz Brzeźnica.

Rysunek 2. Położenie gminy Skawina na tle powiatu krakowskiego oraz województwa małopolskiego

Źródło: http://www.zasoby-ludzkie.wup-krakow.pl/powiat-7-powiat_krakowski.html (dostęp: 6.04.2016 r.)

Gmina Skawina składa się z miasta Skawina oraz 16 sołectw: Borek Szlachecki, Facimiech, Gołuchowice, Grabie, Jaśkowice, Jurczyce, Kopanka, Krzęcin, Ochodza, Polanka Hallera, Pozowice, Radziszów, Rzozów, Wola Radziszowska, Wielkie Drogi i Zelczyna.

Rysunek 3. Mapa gminy Skawina

Źródło: opracowanie własne

Połączenie drogowe ze stolicą regionu zapewnia gminie droga krajowa nr 44, łącząca Górny Śląsk z Krakowem. Z Kalwarią Zebrzydowską łączy ją droga województwa nr 953. Gmina Skawina przynależy do Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego, obejmującego swoim zasięgiem przestrzennym miasto Kraków oraz powiaty: bocheński, krakowski, miechowski, myślenicki, proszowicki i wielicki.

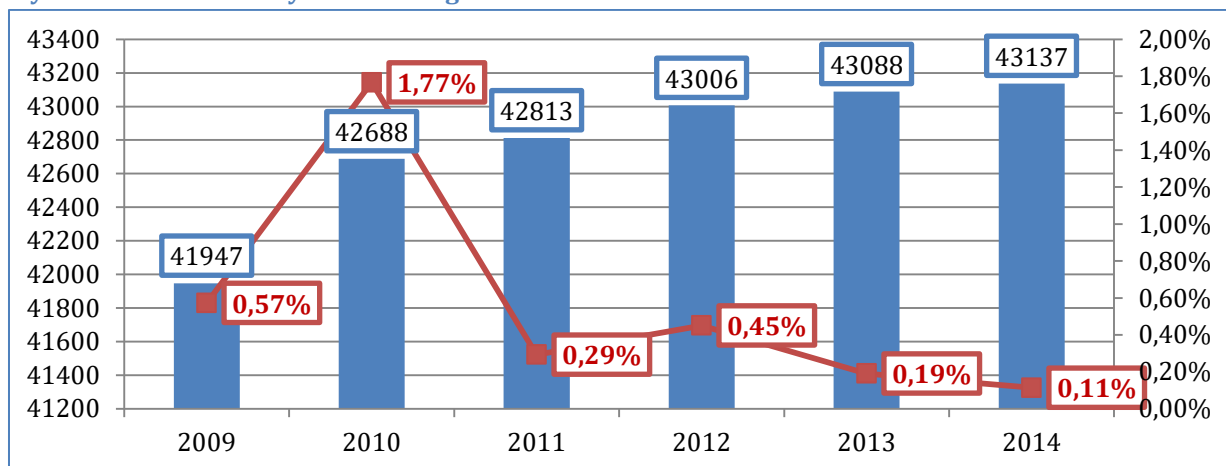
Gmina Skawina leży na pograniczu Pogórza Wielickiego oraz Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej, stanowiących odpowiednio jej południową i północną część. Największym kompleksem leśnym na jej terenie jest Las Bronaczowa w Radziszowie (ma ponad 750 ha powierzchni i jest pozostałością olbrzymiej niegdyś, pierwotnej puszczy karpackiej). Gminę Skawina cechuje relatywnie dobrze rozwinięta infrastruktura wypoczynku i rekreacji (nowoczesny basen, zadbane tereny zielone) oraz szeroka gama wydarzeń kulturalnych.

Miasto Skawina, liczące ponad 23 tysiące mieszkańców, stanowi centrum gospodarcze i usługowe gminy. Jest także ważnym satelitą gospodarczym Krakowa, głównie ze względu na dobrze rozwinięty przemysł. W Skawinie swoje zakłady ulokowało kilka znaczących firm, także zagranicznych. Działalność gospodarcza koncentruje się w dwóch strefach ekonomicznych: Skawina-Północ i Skawina-Zachód. Korzystne położenie w centrum regionu, dobre skomunikowanie z Krakowem, długie tradycje przemysłowe oraz ułatwienia w prowadzeniu procesów inwestycyjnych służą rozwojowi gospodarczemu gminy.

Demografia

Według stanu na 31.12.2014 roku teren gminy Skawina zamieszkiwało 43 137 osób. Mieszkańcy gminy stanowili około 16,6% mieszkańców powiatu krakowskiego. W latach 2009-2014 liczba mieszkańców wzrastała, jednak dynamika tego wzrostu od 2013 roku nie jest już taka duża. Największy skok w liczbie ludności odnotowano między rokiem 2009, a 2010, co najprawdopodobniej jest spowodowane jednak przeprowadzonym w 2010 roku Narodowym Spisem Powszechnym, który pozwolił skorygować dane wcześniej niedoszacowane. Łącznie w latach 2009-2014, liczba mieszkańców zwiększyła się o 1 190 osób, co oznacza wzrost o około 2,8%.

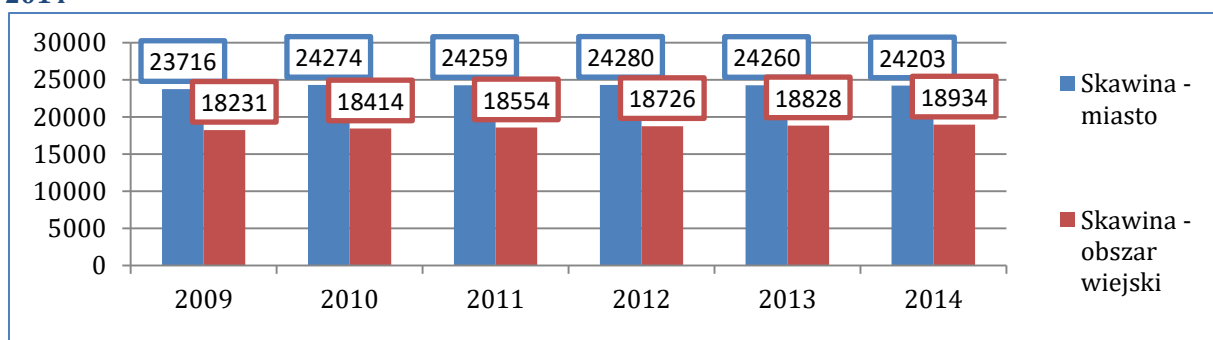
Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Skawina w latach 2009-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Większość mieszkańców gminy (56,1%) zamieszkuje obszar miejski – na koniec 2014 roku miasto Skawina zamieszkiwały 24 203 osoby, podczas gdy obszary wiejskie zamieszkiwały 18 934 mieszkańców. Jednocześnie na obszarach wiejskich obserwowana jest większa dynamika przyrostu liczby ludności. W stosunku do roku bazowego (2009), liczba mieszkańców terenów wiejskich wzrosła o 703 osoby, czyli o 3,9%.

Wykres 2. Zmiana liczby ludności w mieście i obszarze wiejskim gminy Skawina w latach 2009-2014

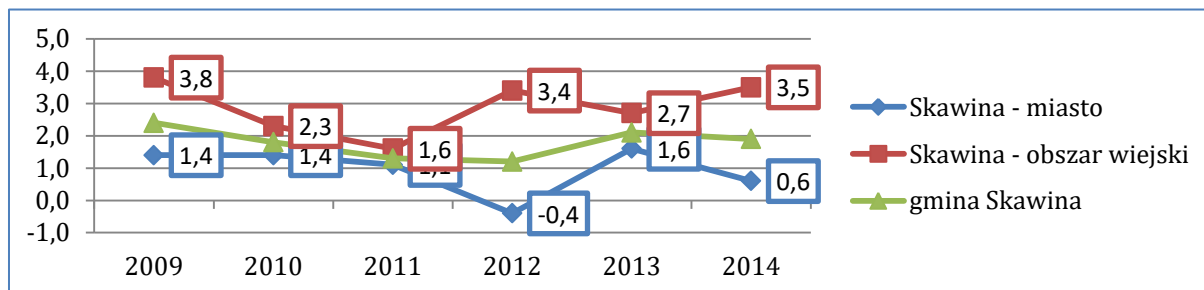

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W celu pogłębienia wiedzy o przyczynach wzrostu liczby ludności, analizie poddano kształtowanie się w gminie wskaźników przyrostu naturalnego oraz migracji. Przyrost naturalny w gminie Skawina w całym okresie analizy odznacza się wartościami dodatnimi, co oznacza, że w każdym roku badania liczba urodzeń na terenie gminy była wyższa od liczby zgonów. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w 2014 roku był

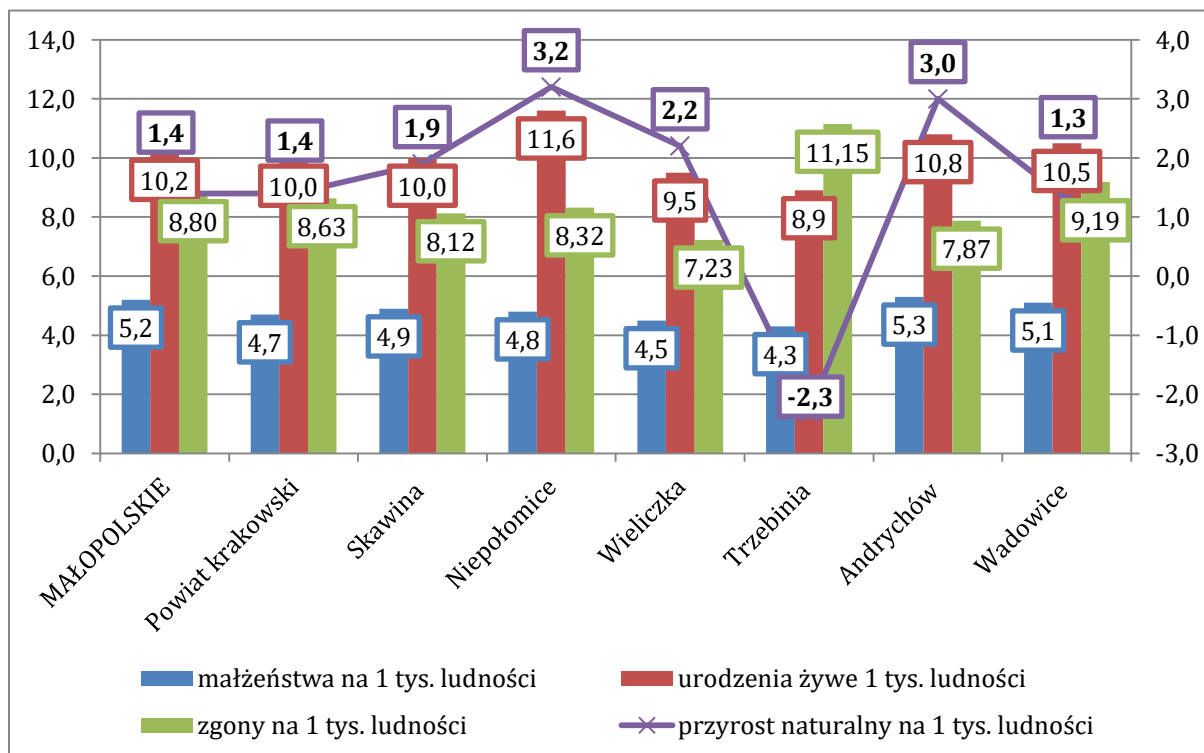
równy 1,9%. Dodatni średni przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców odnotowano zarówno w mieście Skawina (wyjątkiem był 2012 rok), jak i na obszarze wiejskim gminy. Należy przy tym podkreślić wysokie wskaźniki przyrostu naturalnego na terenach wiejskich.

Wykres 3. Średni przyrost naturalny na 1000 mieszkańców na obszarze wiejskim oraz w mieście Skawina w latach 2009-2014.

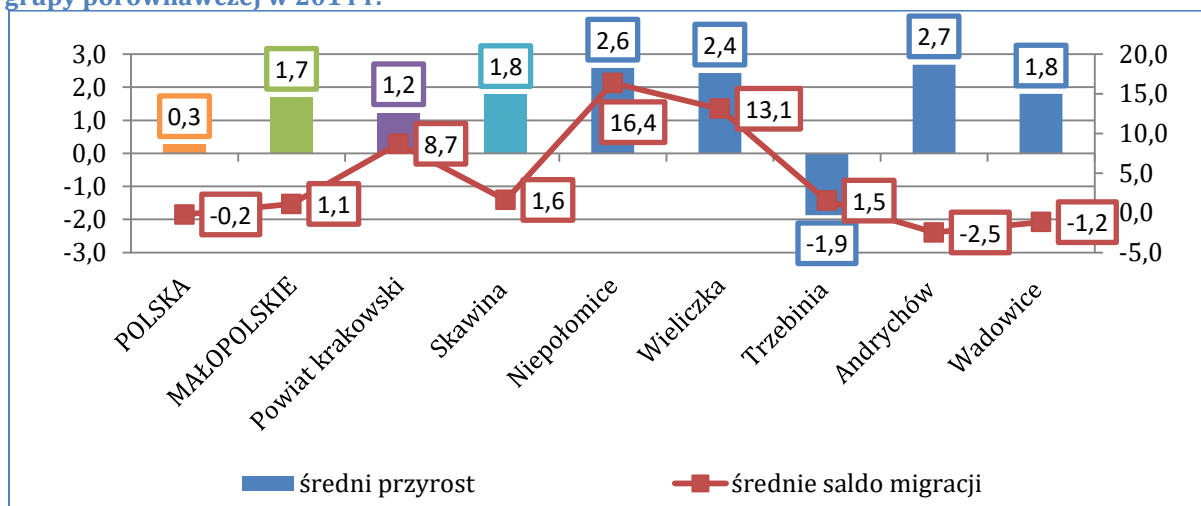
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 4. Małżeństwa, urodzenia, zgony i przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w Gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 5. Średni przyrost naturalny oraz średnie saldo migracji w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

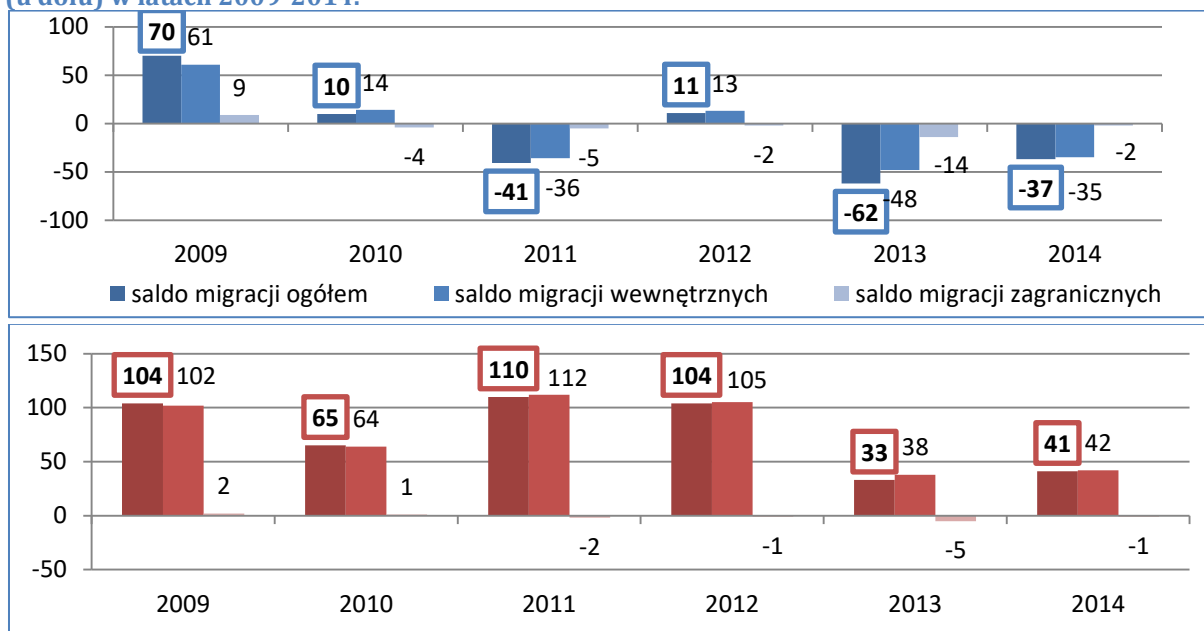

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wskaźniki przyrostu naturalnego w gminie Skawina są jednymi z niższych w całej grupie porównawczej. Średni przyrost naturalny z lat 2009-2014 w przypadku gminy Skawina równy był 1,8%. Był to wynik porównywalny do średniej dla województwa małopolskiego (1,7%), a także wyższy zarówno od średniej dla powiatu krakowskiego (1,2%), jak i średniej dla całego kraju (0,3%). Spośród gmin z grupy porównawczej, gorszy wynik odnotowano jedynie w przypadku gminy Trzebinia – jedynej gminy, w której średni przyrost w latach 2009-2014 był ujemny i kształtował się na poziomie -1,9%. Średnia wartość dla powiatu tatrzańskiego wyniosła 1,7%.

Jednocześnie na terenie gminy Skawina, w okresie 2009-2014, odnotowano dodatnie średnie saldo migracji (1,6%) – zaznaczyć należy jednak, że było ono zdecydowanie niższe niż w przypadku gmin Niepołomice (16,4%) oraz Wieliczka (13,1%). Wskaźniki te są jednakże wyższe niż w przypadku gmin Trzebinia (1,5%), Wadowice (-1,2%) oraz Andrychów (-2,5%).

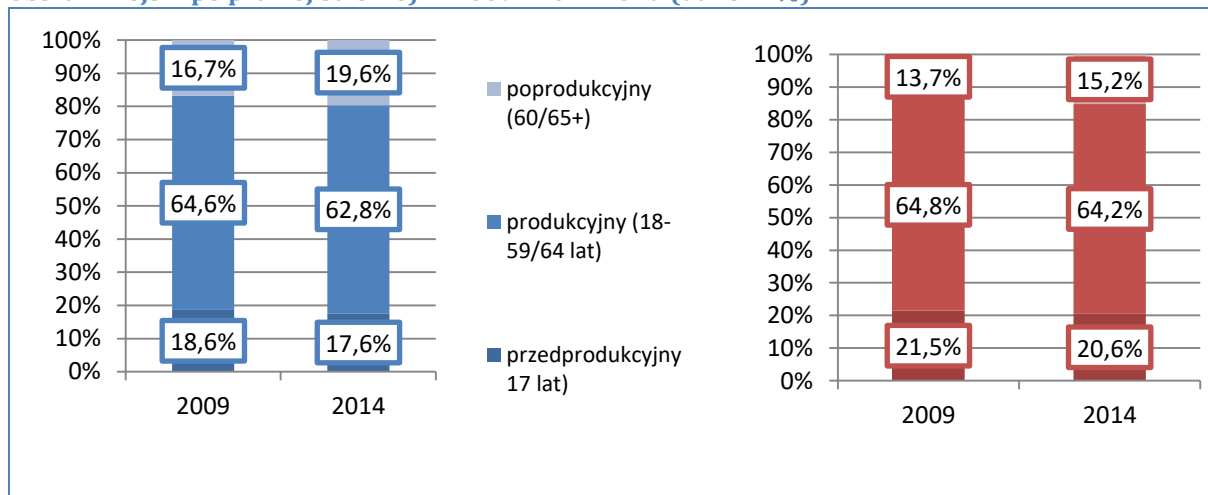
Wykres 6. Saldo migracji na pobyt stały w mieście Skawina (u góry) oraz na obszarze wiejskim (u dołu) w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Saldo migracji z roku na rok spada, co jest widoczne zarówno na obszarze wiejskim, jak i na obszarze miasta Skawina. Na obszarze miejskim saldo migracji przyjmuje wartości ujemne od 2011 roku, natomiast w przypadku terenów wiejskich saldo migracji wciąż pozostaje dodatnie i na koniec 2014 roku wynosiło 41 osób (przy 104 osobach w 2009 roku).

Wykres 7. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Skawina (miasto po lewej stronie, obszar wiejski po prawej stronie) w 2009 i 2014 roku (dane w %)

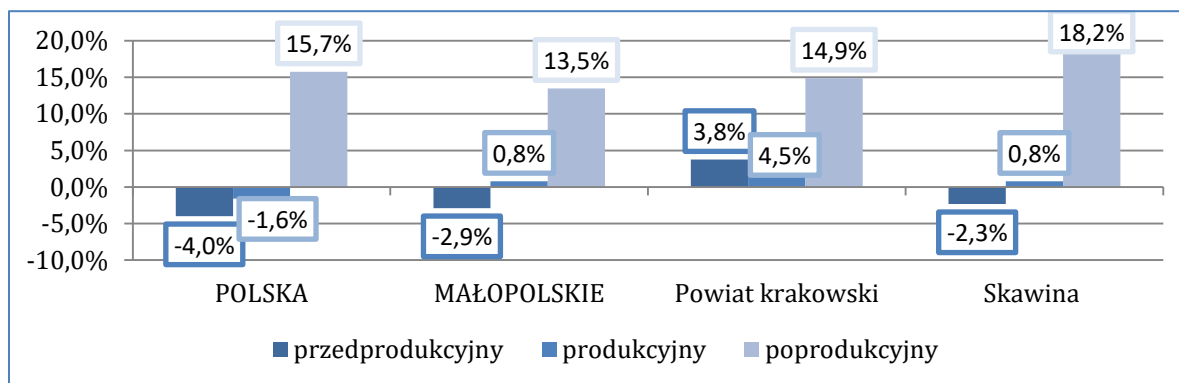
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Choć wzrost liczby ludności co do zasady przekłada się korzystnie na możliwości rozwojowe jednostki samorządu terytorialnego, dokładne określenie kierunków i siły wpływu tego czynnika wymaga pogłębienia analizy o zmiany struktury ludności. W tym celu przedstawiono strukturę i dynamikę zmian liczby ludności w podziale na funkcjonalne grupy wieku, tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Z analizy wynika, iż na terenie gminy Skawina obserwowany jest proces starzenia się społeczeństwa - spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. W 2014 roku osoby w wieku przedprodukcyjnym (do 17 lat) stanowiły 18,9%

ogółu ludności, podczas gdy w 2009 roku było to 19,98%, natomiast udział w strukturze ludnościowej gminy osób w wieku poprodukcyjnym (59+/64+) w 2014 roku wynosił 17,7 % populacji gminy, podczas gdy w roku bazowym było to 15,4%. Tendencje te są właściwe zarówno dla miasta Skawina, jak i obszarów wiejskich gminy, gdzie także obserwowalny jest spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym na rzecz ludności w wieku poprodukcyjnym. Skala zjawiska, na tle sytuacji w innych jednostkach w województwie małopolskim i całym kraju, nie jest duża, jednak wskazuje na tendencje, które rzutować będą na całą politykę gminy. Zmiany w strukturze ludności stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmacniania atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych - głównie w obszarze polityki społecznej i edukacji.

Wykres 8. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego 2009 w Polsce, województwie małopolskim, powiecie krakowskim i gminie Skawina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

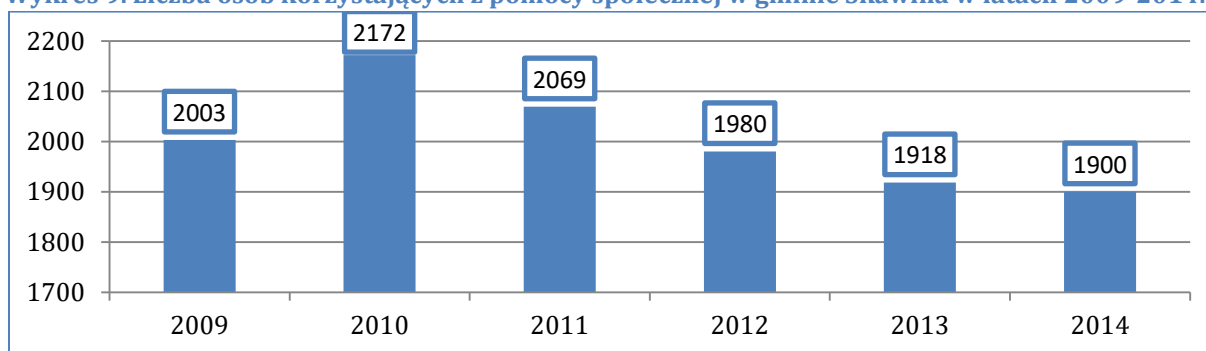
Aby dokładniej zobrazować skalę opisywanego zjawiska, przedstawiono także dynamikę opisywanych zmian w porównaniu do całego kraju, województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego. Przyrost ludności w wieku poprodukcyjnym, dla przedziału 2009-2014, wyniósł w gminie Skawina 18,2%, co było wynikiem wyższym niż średnia krajowa (15,7%), a także średnia dla województwa małopolskiego (13,5%) oraz powiatu krakowskiego (14,9%). Prognozuje się, że do roku 2030 liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w województwie małopolskim wzrośnie o kolejne 20%. Spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w gminie wynosi 2,5%, a w Małopolsce 2,9%.

ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> - Postępujący proces starzenia się społeczeństwa stanowiący wyzwanie dla systemu świadczenia usług publicznych w gminie. - Wyludnianie się miasta. - Wysoki wskaźnik zagrożenia demograficznego w sołectwach: Ochodza, Grabie, Borek Szlachecki, Rzozów i Kopanka 	<ul style="list-style-type: none"> - Rosnąca liczba mieszkańców, zwłaszcza na terenach wiejskich - rosnąca atrakcyjność osadnicza. - Dodatni przyrost naturalny i saldo migracji (zwłaszcza na terenach wiejskich) stwarzający możliwości rozwojowe dla gminy.

Sytuacja społeczna

Zgodnie z danymi Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, w 2014 roku ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Skawina korzystało łącznie 1 900 osób – o 5,1% mniej niż w 2009 roku (103 osoby). Znacząca zmiana w liczbie beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Skawina nastąpiła w 2010 roku, gdy liczba osób objętych wsparciem GOPS wzrosła z 2003 osób do 2172 osób, by w kolejnym roku spaść do 2069 osób. Najprawdopodobniej jest to konsekwencja rozporządzenia w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, które podniosło wysokości kwot kryteriów dochodowych.

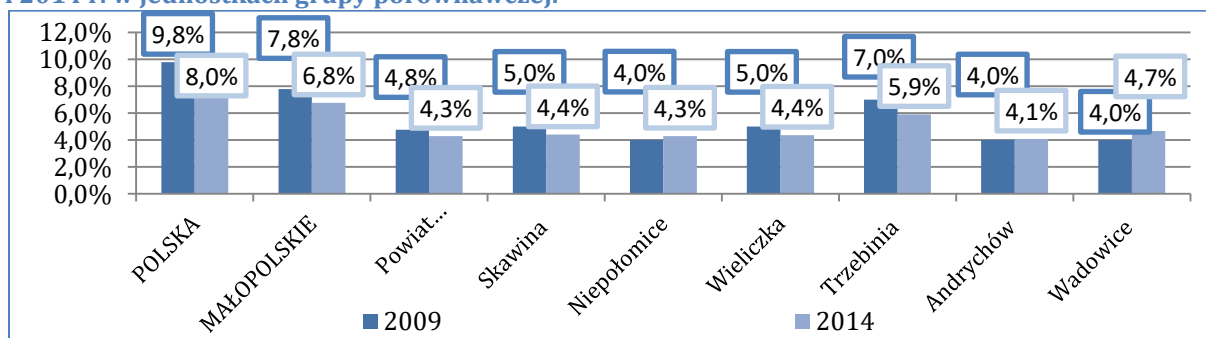
Wykres 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Skawina w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Odsetek osób objętych pomocą społeczną w liczbie ludności ogółem w gminie Skawina w 2014 rok równy był 4,4%. Jest to odsetek niższy od średniej dla Polski (8,0%) oraz województwa małopolskiego (6,8%) i bardzo zbliżony do wszystkich gmin w grupie porównawczej.

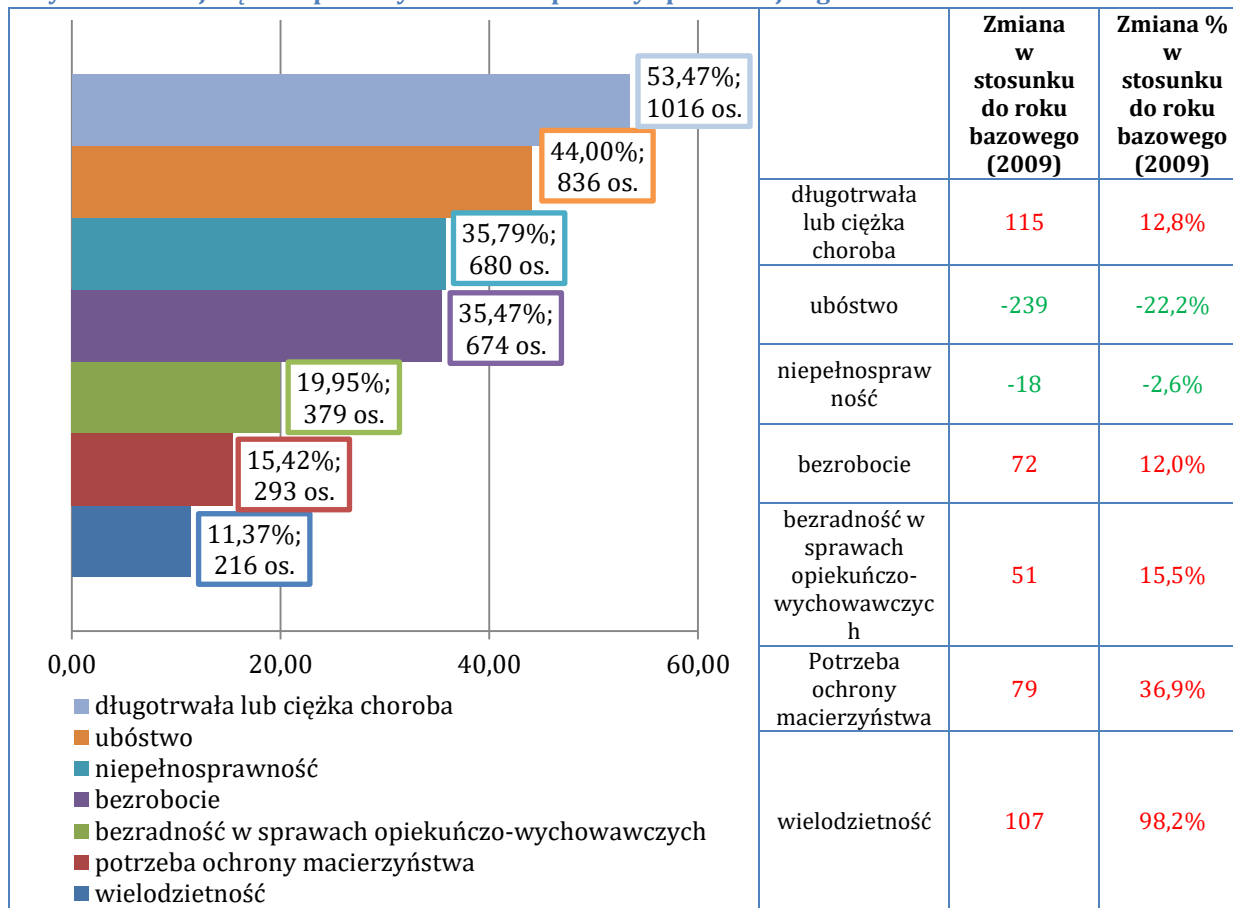
Wykres 10. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej w 2014 roku w gminie Skawina była długotrwała lub ciężka choroba (53,5% wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej). W stosunku do 2009 roku, liczba osób, którym udzielana jest pomoc z tego tytułu wzrosła o 12,8% (115 osób). Drugim najczęstszym powodem korzystania z pomocy społecznej pozostaje ubóstwo (44% odbiorców pomocy społecznej), jednakże liczba beneficjentów w tej grupie maleje (-22,2% w stosunku do roku bazowego). Jednocześnie rośnie dynamicznie skala pomocy społecznej udzielanej mieszkańcom z powodu wielodzietności (wzrost o 98,2% w stosunku do roku bazowego, tj. 107 osób) oraz potrzeby ochrony macierzyństwa (wzrost o 36,9% w stosunku do roku bazowego, tj. 79 osób) i bezrobocia (wzrost o 12,0% w stosunku do roku bazowego, tj. 72 osoby).

Wykres 11. Najczęstsze powody udzielenia pomocy społecznej w gminie Skawina w 2014 r.

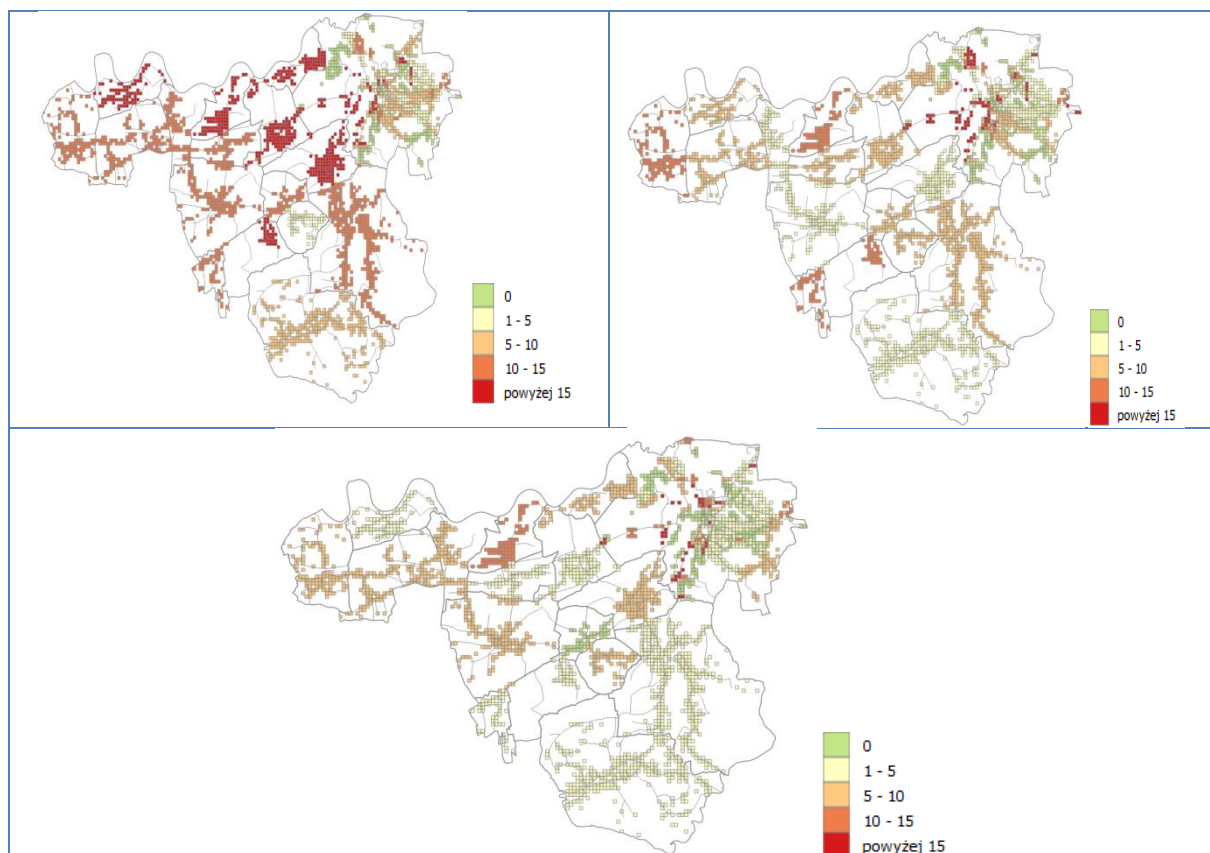

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MPiPS

Zagrożenie czynnikami społecznymi w Gminie Skawina zidentyfikowano w oparciu o następujące wskaźniki:

- Liczba osób zagrożonych bezrobociem i ubóstwem - szczególne natężenie czynnika zdiagnozowano w północnej i środkowej części Gminy. Na obszarach sołectw Borek Szlachecki, Kopanka, Zelczyna, Ochodza, Facimiech, Pozowice, Jaśkowice oraz w północno-wschodniej części sołectwa Polanka Hallera. Wysokie wartości wskaźnika zdiagnozowano również w środkowo-południowej części Miasta Skawina.
- Liczba rodzin zagrożonych niepełnosprawnością - szczególnie wysoką koncentrację czynnika notuje się na obszarze Miasta Skawina, głównie w jego środkowej i wschodniej części. Podwyższone wartości wskaźnika odnotowano również w sołectwach Jaśkowice, Ochodza i Grabie.
- Liczba rodzin wielodzietnych zagrożonych przemocą i korzystających z niebieskiej karty - również w przypadku tego czynnika najwyższe wartości wskaźnika odnotowano na terenie Miasta Skawina, szczególnie w jego środkowej części, niepokojąco podwyższony poziom wartości wskaźnika notuje się również na terenie sołectwa Ochodza.

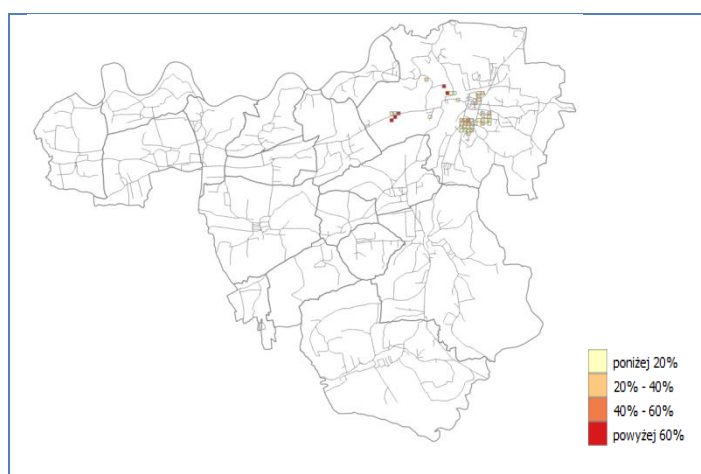
Rysunek 4. Zagrożenie czynnikami społecznymi: liczba osób zagrożonych bezrobociem i ubóstwem (z lewej), liczba rodzin zagrożonych niepełnosprawnością (z prawej) oraz liczba rodzin wielodzietnych zagrożonych przemocą i korzystających z niebieskiej karty (u dołu) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Korelacja wyników analizy zagrożenia problemami społecznymi wykazuje, że wyższe wartości tego wskaźnika na terenie miasta Skawina odnotowano w obszarach, w których zlokalizowane

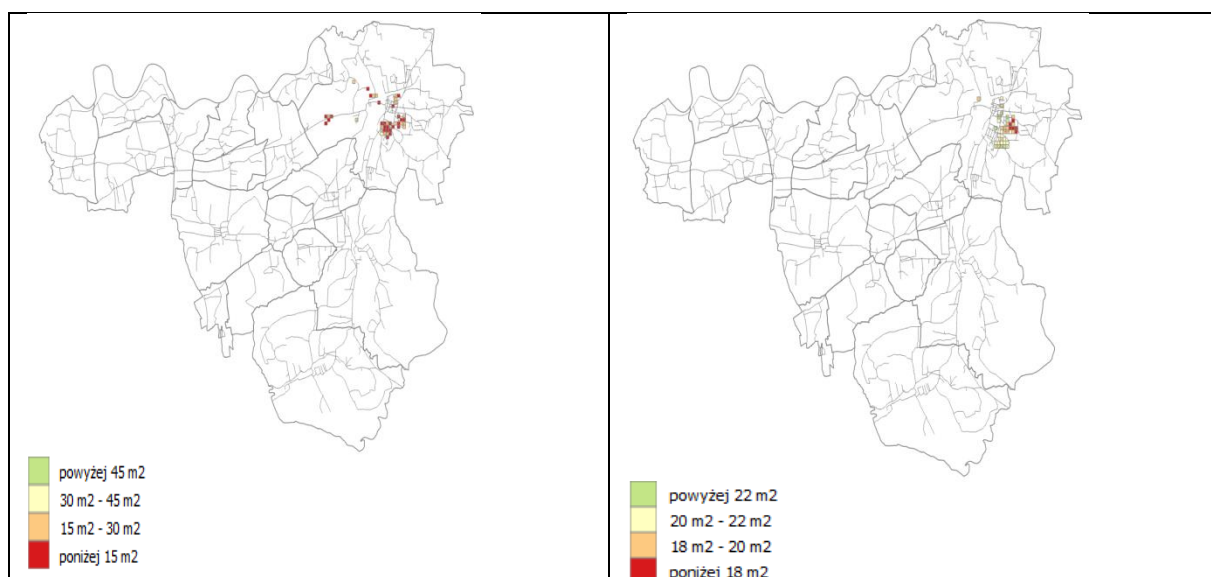
Rysunek 5. Udział mieszkańców mieszkań komunalnych w całkowitej liczbie mieszkańców w gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

są budynki komunalne, w tym m.in. budynki pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, np. zakładów opieki zdrowotnej czy ośrodków pomocy społecznej. Największy odsetek mieszkańców zamieszkujących mieszkania komunalne na terenie miasta Skawina zaobserwować można w mieszkaniach komunalnych zlokalizowanych na terenie Starego Miasta oraz Osiedla Przemysłowego (w budynkach zlokalizowanych w rejonie Osiedla Awaryjnego i Osiedla Energetyków).

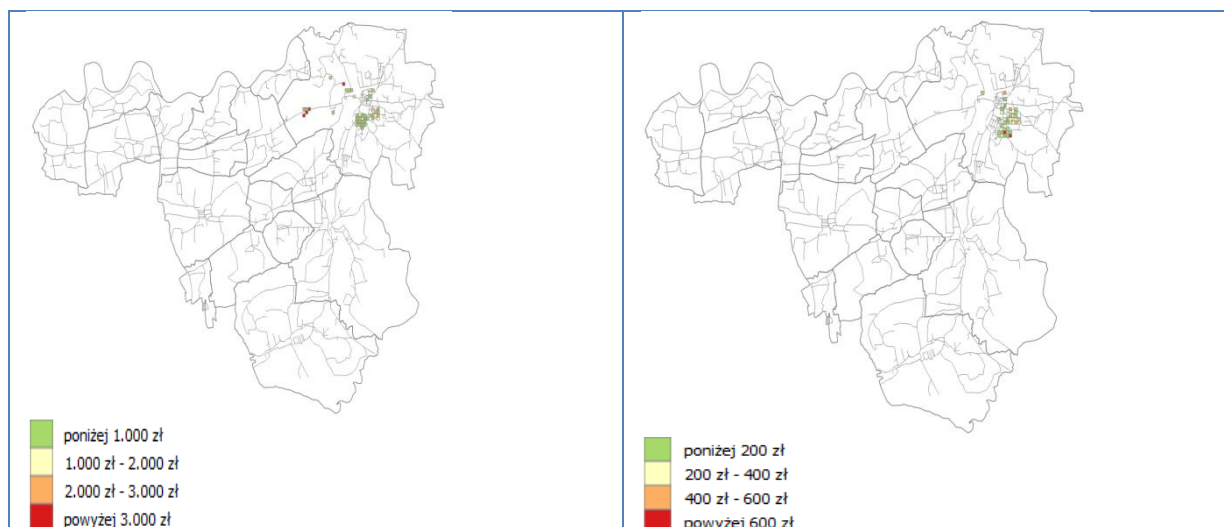
Rysunek 6. Powierzchnia mieszkań komunalnych (z lewej) powierzchnia mieszkań spółdzielczych (z prawej) w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Zarówno mieszkania komunalne, jak i mieszkania spółdzielcze zlokalizowane są na terenie Miasta Skawina, w częściach wiejskich Gminy nie notuje się mieszkań o takim charakterze. Średnia powierzchnia mieszkania komunalnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca takiego lokalu nie przekracza na ogół 15 m², w sytuacji mieszkań spółdzielczych lokale o średniej powierzchni nie przekraczającej 18 m² na mieszkańca zlokalizowane są w środkowo - wschodniej części Miasta.

Zróznicowany przestrzennie jest także poziom zadłużenia mieszkań komunalnych na terenie miasta Skawina. Należy jednakże podkreślić, że skala zadłużenia na tle innych gmin województwa małopolskiego jest stosunkowo niska – największy poziom zadłużenia sięga zaledwie nieco powyżej 3 tys. złotych na 1 mieszkańca.

Rysunek 7. Zadłużenie mieszkań komunalnych (po lewej) i spółdzielczych (po prawej) na 1 mieszkańca mieszkania tego typu [zł]

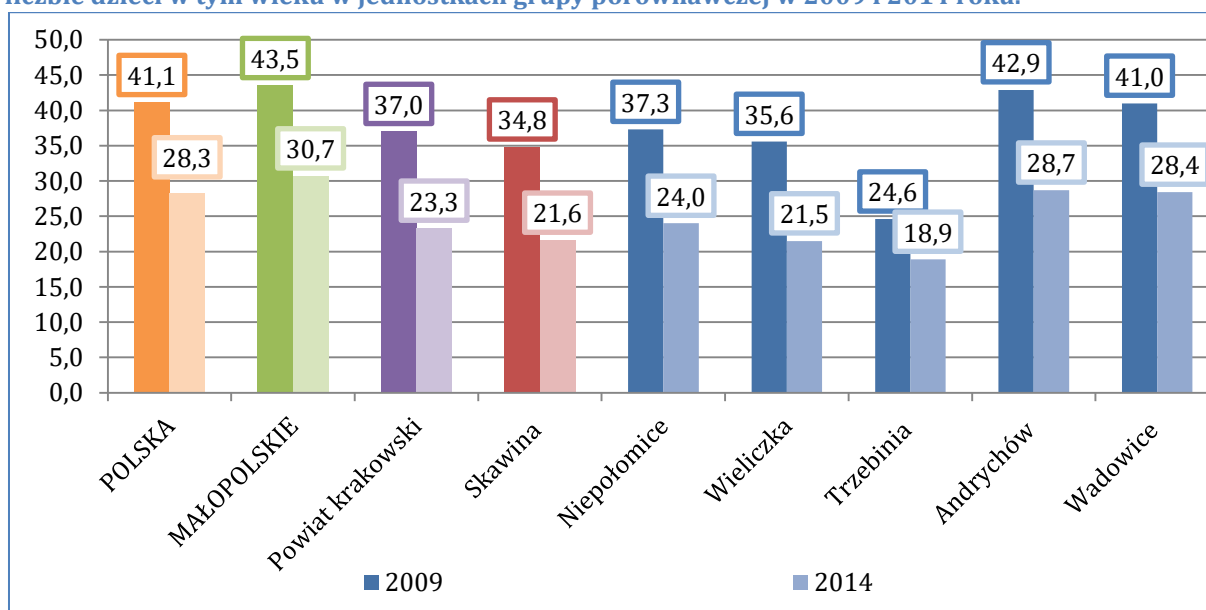

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Podobnie niski poziom zadłużenia obserwowalny jest w mieszkaniach spółdzielczych, gdzie najwyższy wskaźnik zadłużenia przekracza zaledwie 600 złotych na 1 mieszkańca.

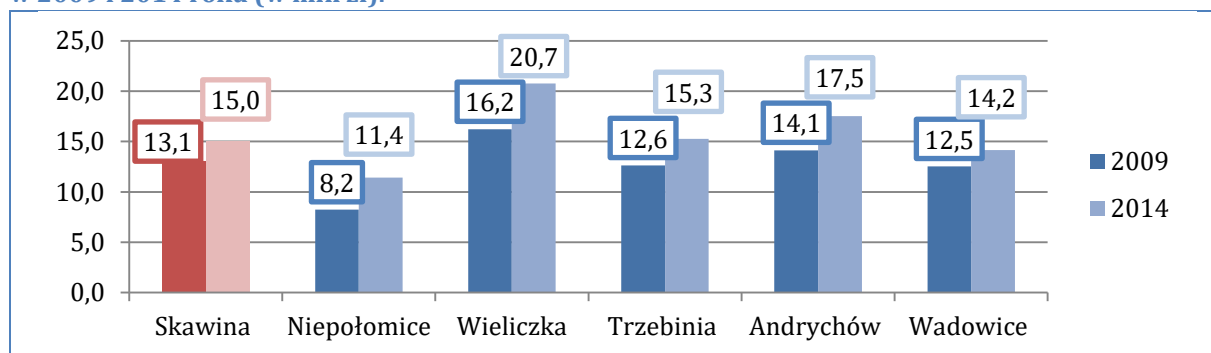
W 2014 roku udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w gminie Skawina w 2014 roku wynosił 21,6%, co było zmianą na korzyść o 13,2 pkt. procentowego w stosunku do roku bazowego (2009). Jednocześnie wskaźniki dla gminy Skawina były jednymi z niższych wśród jednostek grupy porównawczej, a także były niższe od średniej dla kraju (28,3%) oraz małopolski (30,7%) i powiatu krakowskiego (23,3%).

Wykres 12. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w jednostkach grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 13. Wydatki z budżetów jednostek grupy porównawczej w Dziale 852 – Pomoc społeczna w 2009 i 2014 roku (w mln zł).

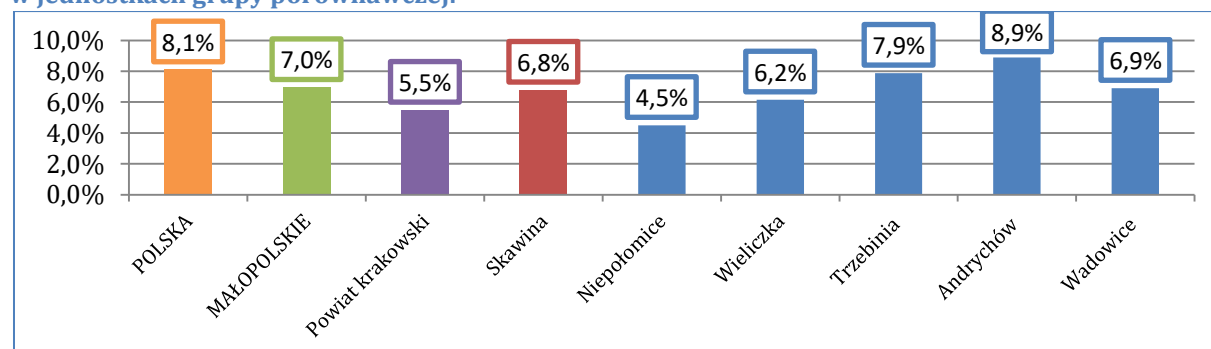

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku w gminie Skawina na pomoc społeczną wydano 15,0 mln złotych z budżetu, co stanowiło 8,7% ogółu wydatków gminy w tym roku. Pomimo wzrostu nakładów finansowych w o prawie 3 mln złotych w stosunku do roku bazowego, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem gminy Skawina jest najmniejszy wśród wszystkich gmin grupy porównawczej. Mniejszy udział wydatków w tym obszarze wiąże się ze zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej, co może świadczyć o sukcesach prowadzonych działań, jednak przede wszystkim wynika ze zmian wprowadzanych przez legislację państwową.

Na koniec 2014 roku w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy w Krakowie odnotowano 1 533 osoby bezrobotne z gminy Skawina. Obserwowalny jest jednakże systematyczny spadek liczby osób pozostających bez pracy – zmiana w stosunku do roku bazowego (2009 rok, 1792 zarejestrowanych bezrobotnych) wynosiła – 14,5%. Trzeba zaznaczyć, że dynamika tego spadku była większa od średniej dla powiatu krakowskiego, dla którego wyniosła ona – 5,1% (spadek o 429 bezrobotnych).

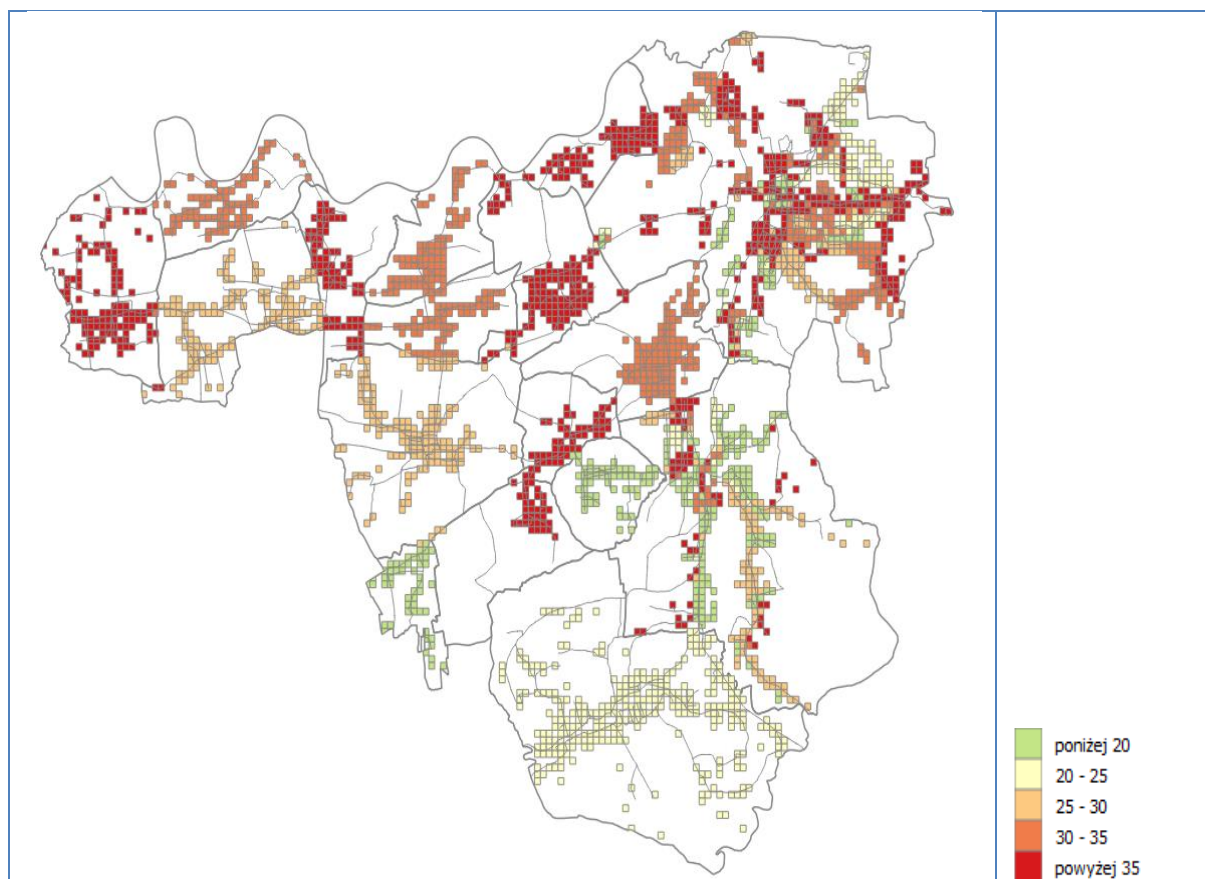
Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostkach grupy porównawczej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Stosunek liczby bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym w 2014 roku wyniósł w gminie Skawina 6,8%. Jest to jeden z wyższych (mniej korzystnych) wyników na tle pozostałych jednostek grupy porównawczej. Dodatkowo, w 2009 roku udział ten odnotowano na poziomie 6,6%, co oznacza, że – choć w niewielkim stopniu – sytuacja w tym zakresie pogarsza się i może wymagać interwencji.

Rysunek 8. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Analiza przestrzenna wskaźnika pokazuje, że najwyższe (najmniej korzystne) wartości odnotowano w częściach północnej i środkowej Gminy, obejmującej: Miasto Skawina, a także sołectwa: Kopanka, Zelczyna, Facimiech, Jaśkowice, Polanka Hallera, Gołuchowice, wskaźnik w tych miejscowościach przekroczył wartość 35 osób na 1000 mieszkańców, podobnie niepokojąca jest sytuacja na obszarach: Rzozowa, Pozowic i Ochodzy gdzie wartość wskaźnika utrzymuje się w przedziale między 30, a 35 osób.

Wskazówką w zakresie opracowywania i realizowania programów i polityk dedykowanych problemom bezrobocia, może być analiza jego zmian w podziale na wybrane charakterystyki, która jest pomocna w mapowaniu grup społecznych najbardziej zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

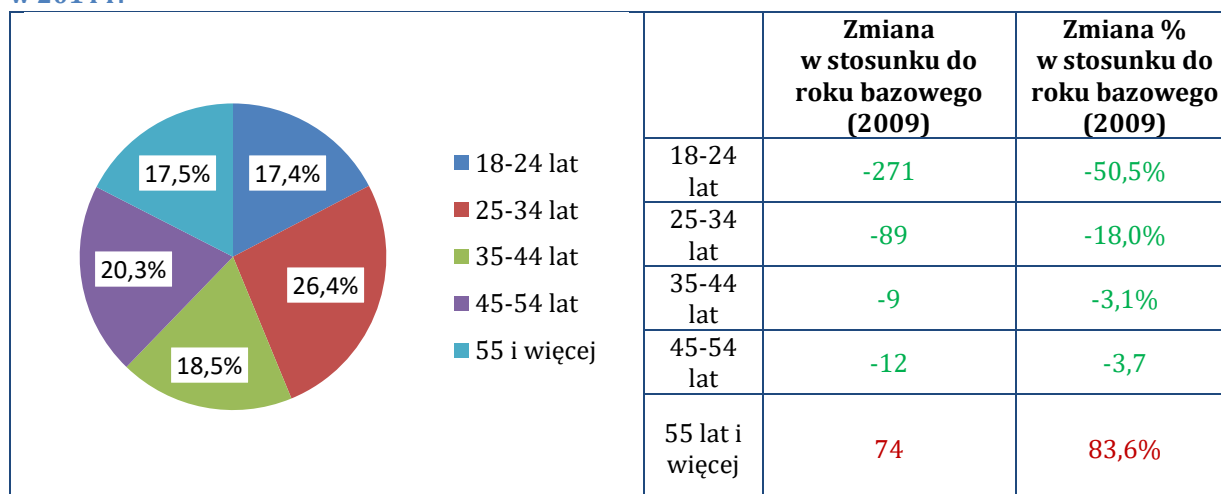
Analiza struktury bezrobocia ze względu na ekonomiczne grupy wieku wskazuje, że największą część ogółu bezrobotnych zarejestrowanych z terenu Gminy Skawina stanowiły w 2014 roku osoby w wieku od 25 do 34 lat – 26,4% ogółu pozostających bez pracy. Jednocześnie wszystkie osoby młode – w wieku do 35 roku życia – stanowiły 43,8% ogółu bezrobotnych, co wskazuje na duże problemy tej grupy mieszkańców ze znalezieniem zatrudnienia. Należy dodatkowo zaznaczyć, że liczba osób pozostających bez pracy w wieku do 55 lat wzrosła w stosunku do roku bazowego (2009).

Tym samym, niezwykle istotną tendencją na terenie gminy Skawina jest duży wzrost liczby osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 55 roku życia – w stosunku do 2009 liczba osób bezrobotnych w tym przedziale wiekowym powiększyła się o 74 osoby, co daje wzrost procentowy na poziomie 83,6%. Rosnący odsetek osób bezrobotnych w wieku niemobilnym, ze

względu na koszty i trudności w zakresie zaktywizowania zawodowego tych osób, stanowi poważne wyzwanie dla instytucji rynku pracy i służb zatrudnienia.

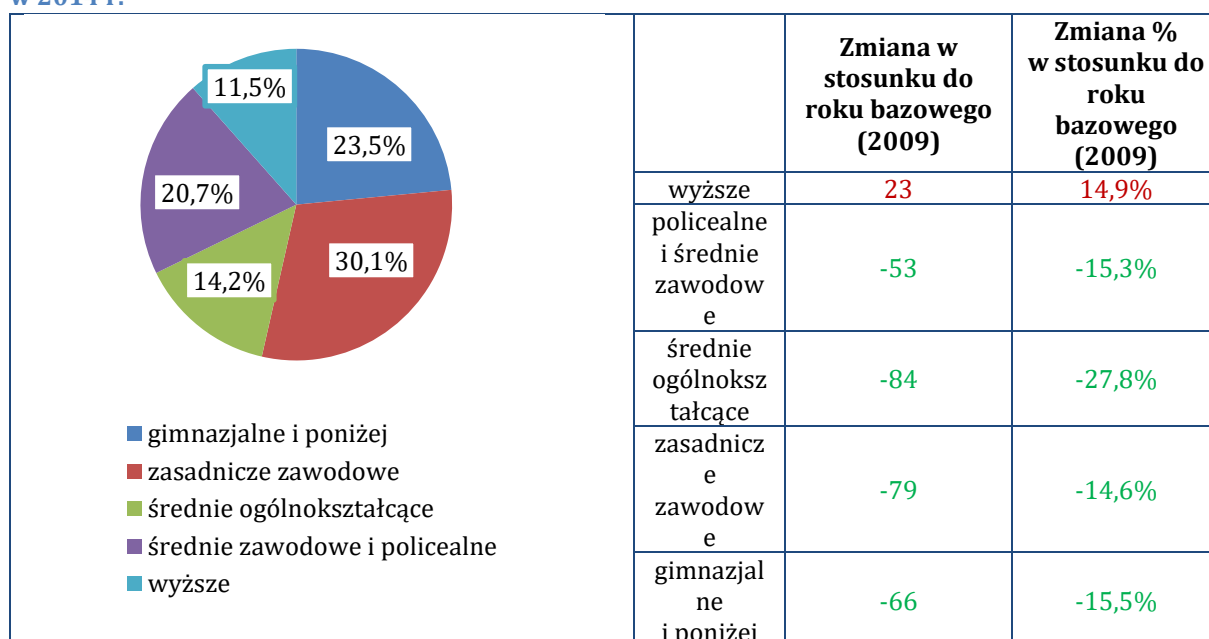
Wykres 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na wiek w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Krakowie

Analiza struktury bezrobocia ze względu na wykształcenie wskazuje natomiast, że w 2014 roku największą część ogółu bezrobotnych z terenu gminy Skawina stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,1%) oraz gimnazjalnym niższym (23,5%). Łącznie stanowiły one 53,6% wszystkich bezrobotnych. Należy dodać, że liczba osób pozostających bez pracy, legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym, zmniejszyła się w stosunku do roku bazowego (2009) o 79 osób, czyli 14,6%. Analiza dynamiczna struktury bezrobotnych zarejestrowanych według wykształcenia wskazuje ponadto na rosnące bezrobocie wśród osób z wykształceniem wyższym (wzrost o 23 osoby, czyli 14,9%). Znaczące bezrobocie wśród osób młodych o wysokich kwalifikacjach prowadzić może do czasowej bądź stałej emigracji zarobkowej tej grupy społecznej (w celu poszukiwania adekwatnego zatrudnienia).

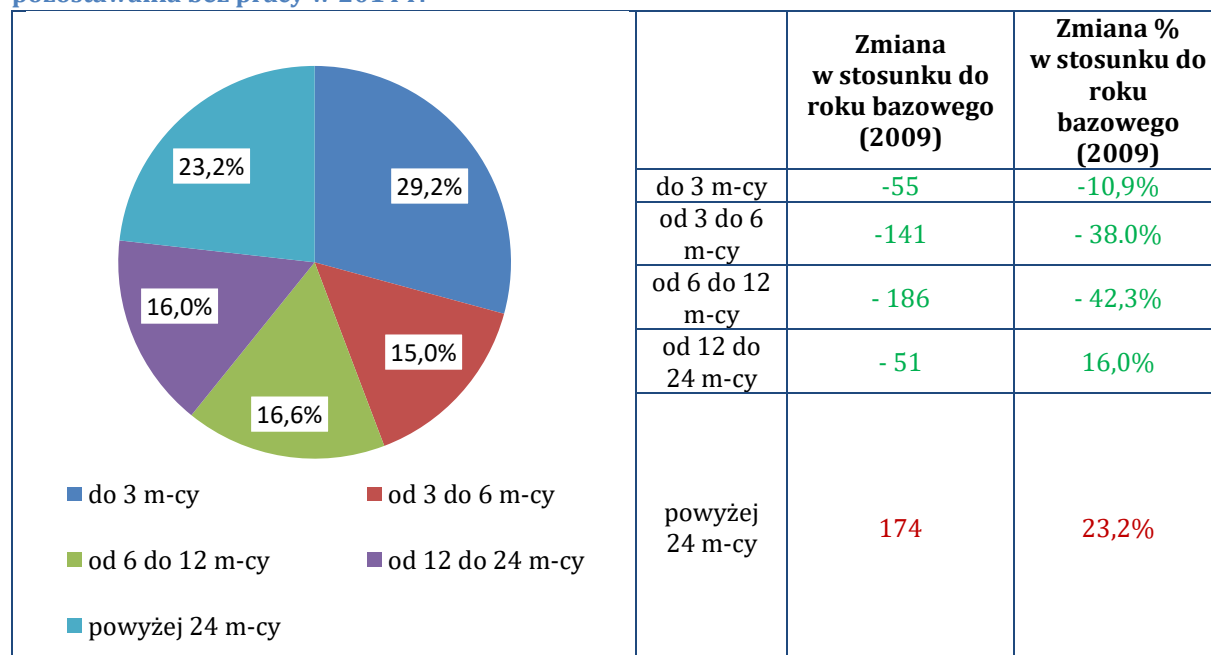
Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na wykształcenie w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Krakowie

Analiza bezrobocia w gminie Skawina ze względu na czas pozostawania bez pracy wskazuje, że największy odsetek bezrobotnych w 2014 roku stanowiły osoby pozostające bez pracy do 3 miesięcy (29,2% ogółu bezrobotnych) oraz osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (23,6%). Jednocześnie osoby długotrwale bezrobotne (tzn. pozostające bez pracy powyżej 12 miesięcy) stanowią aż 39,2% wszystkich bezrobotnych. Analiza dynamiczna wykazała ponadto znaczny wzrost liczby osób w grupie bezrobotnych powyżej 24 miesięcy – w stosunku do 2009 roku o 23,2% (174 osoby). Może to oznaczać problemy w zakresie walki z bezrobociem długoterminowym, które generuje największe koszty społeczne. Osoby pozostające bez pracy powyżej jednego roku, tj. długotrwale bezrobotne, wraz z przedłużającym się czasem pozostawania poza sferą zatrudnienia, mogą mieć coraz większe problemy z ponowną adaptacją do wymagań rynku pracy. Co więcej, osoby te po dłuższym okresie bezskutecznego poszukiwania pracy mogą całkowicie tego zaprzestać i zasilić tym samym szeregi biernych zawodowo. Reintegracja zawodowa tej grupy jest szczególnie trudna i kosztowna, ważne jest zatem, aby służby zatrudnienia aktywnie interweniowały jeszcze w sytuacji względnie aktywnej postawy osób zwalnianych.

Wykres 17. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2014 r.

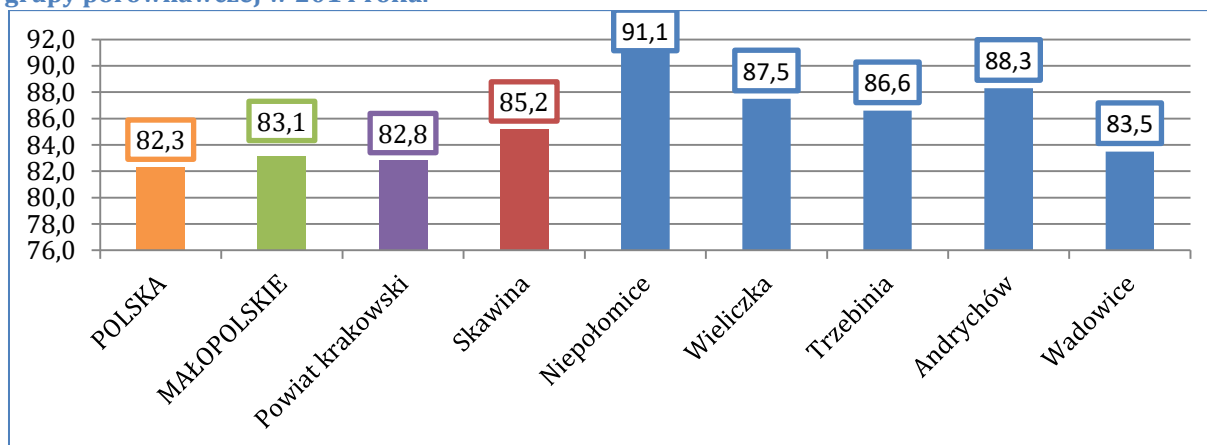
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Krakowie

Kapitał Społeczny

Jednym z niezwykle istotnych elementów poddanych analizie w ramach sfery społecznej w gminie Skawina jest poziom kapitału społecznego. Kapitał społeczny określa zdolność mieszkańców do działania wspólnotowego, współpracy i kooperacji, angażowania się w sprawy społeczności lokalnej. Istotną składową kapitału społecznego jest zaufanie, wyrażane zarówno w wymiarze między ludzkim, jak i w relacji mieszkańców do instytucji i organów administracji publicznej.

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie Skawina w 2014 roku wyniósł 85,2%, podczas gdy średnia dla powiatu krakowskiego była równa 82,8%, a dla województwa małopolskiego 83,1%. Jest to wynik zbliżony do pozostałych gmin grupy porównawczej. Zaznaczyć należy jednak pozytywny trend w przypadku gminy Skawina – od 2006 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym systematycznie wrasta. Potrzeby w tym zakresie są jednak nadal aktualne. Zalecane jest stałe monitorowanie i prognozowanie wskaźników demograficznych oraz zapotrzebowania mieszkańców gminy na tego typu usługi.

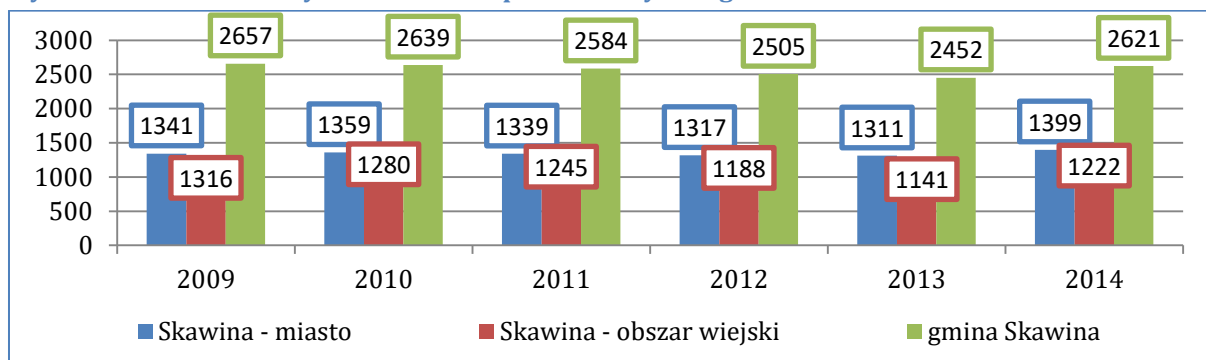
Wykres 18. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku na terenie gminy Skawina funkcjonowało 16 szkół podstawowych, z czego 12 usytuowanych było na obszarze wiejskim gminy. Według danych BDL GUS, w 2014 roku uczęszczało do nich 2621 uczniów, z czego 1 399 dzieci to uczniowie szkół w mieście Skawina. Obserwowalny jest niewielki spadek ogólnej liczby uczniów, który – w stosunku do 2009 roku – wyniósł około 1,4% (-36 osób). Niemniej jednak 2014 rok był pierwszym rokiem, w którym odnotowano wzrost liczby uczniów w stosunku do roku poprzedniego, co może świadczyć o wzroście konkurencyjności szkół podstawowych z terenu gminy w stosunku do oferty sąsiadującego z nią Krakowa.

Wykres 19. Zmiana liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Skawina w latach 2009-2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Tendencja wzrostowa dotyczy uczniów szkół podstawowych z terenu miasta Skawina – na obszarze wiejskim, w stosunku do roku bazowego (2009), odnotowano spadek dzieci uczących się o 94 osoby (7,1%). W jednej klasie szkoły podstawowej w gminie Skawina w 2014 roku uczyło się średnio 18 uczniów.

W 2016 roku w gminie Skawina odnotowano średni wynik sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej (66,7%) – jest to wynik wyższy od średniej dla regionu, ale niższy niż średnia dla powiatu krakowskiego (67,2%). Wśród jednostek grupy porównawczej wyższy wynik od gminy Skawina odnotowano w gminie Niepołomice (69,8%). Ponadto – w stosunku do roku bazowego (2010) – obserwowalny jest lekki spadek wyników uczniów szkół podstawowych na terenie gminy Skawina.

Tabela 3. Średnie wyniki ze sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2014 roku

Wyniki sprawdzianu po VI klasie Szkoły Podstawowej		
	średni wynik 2010	średni wynik 2016
Małopolska	64,0%	66,0%
Powiat krakowski	65,8%	67,2%
Skawina	67,9%	66,7%
Niepołomice	68,0%	69,8%
Wieliczka	63,2%	65,6%
Trzebinia	64,8%	63,1%
Andrychów	65,1%	67,2%
Wadowice	67,1%	64,9%

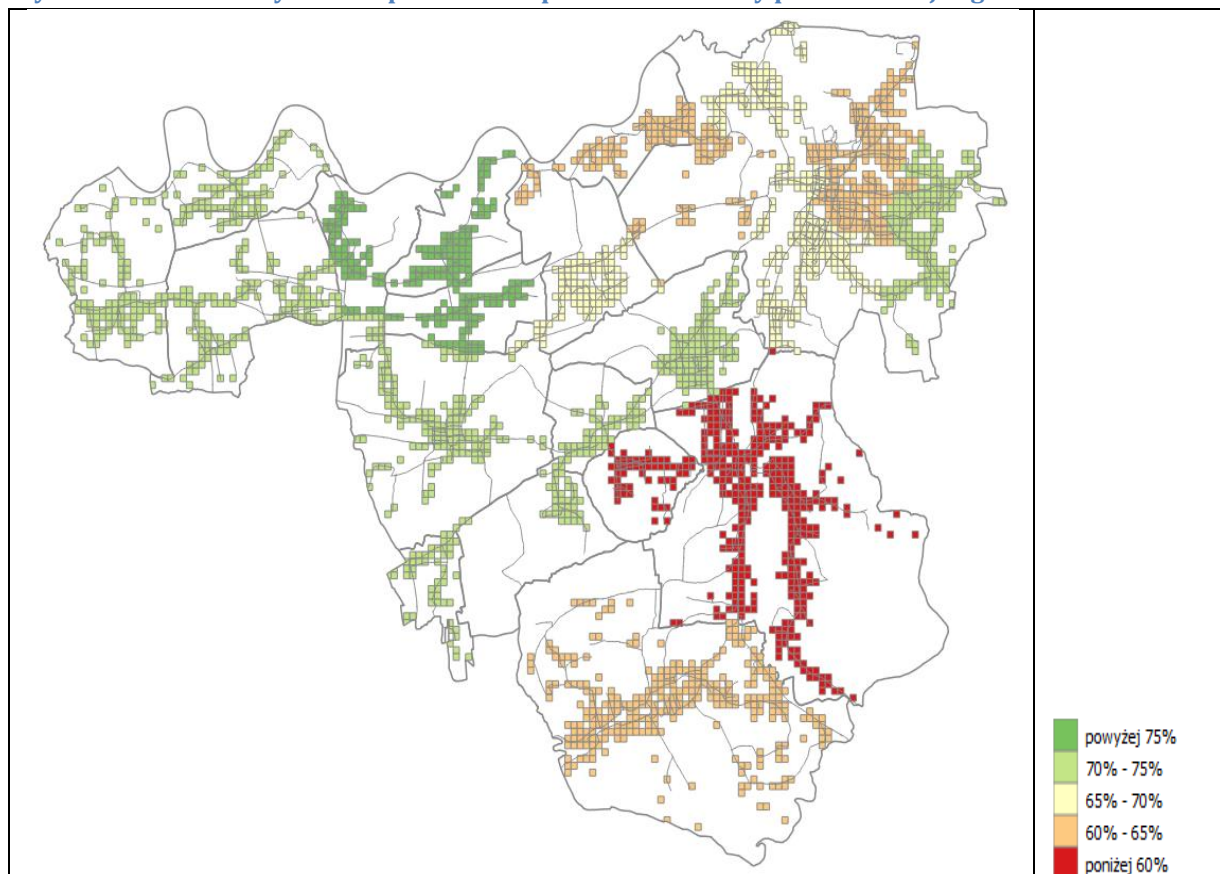
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Według danych BDL GUS, w gminie Skawina w 2013 roku funkcjonowało 7 gimnazjów, z czego 3 usytuowane były na obszarze wiejskim. W 2013 roku uczęszczało do nich 1 465 uczniów, z czego zdecydowana większość (1 162 osoby; 79,3%) uczyła się w szkołach z obszaru miasta Skawina.

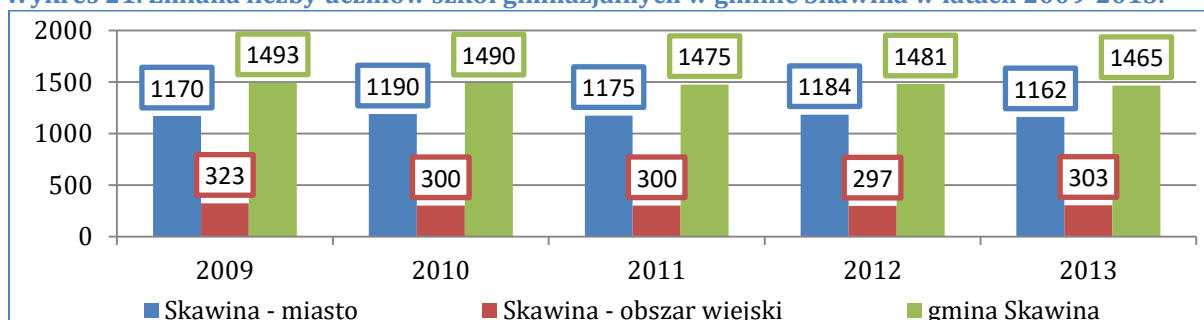
Analiza przestrzenna wskaźnika wykazała, że najniższe wyniki ze sprawdzianu po szkole podstawowej notuje się na obszarze sołectw Radziszów i Jurczyce, umiejscowionych w południowo wschodniej części Gminy (średni wynik nie przekraczający 60%). Problemy w tym zakresie wykazano również na obszarze Miasta Skawina (szczególnie przy jego zachodnich

granicach, a także w części środkowo wschodniej), jak również na terenie sołectw Wola Radziszowska, Kopanka i w północnej części Ochodzy, średnie wyniki egzaminu na tych obszarach plasowały się w przedziale 60 -65%.

Wykres 20. Średnie wyniki ze sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w gminie Skawina

Wykres 21. Zmiana liczby uczniów szkół gimnazjalnych w gminie Skawina w latach 2009-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W stosunku do roku bazowego (2009) liczba gimnazjalistów z terenu gminy spadła o 1,9% (28 osób). Negatywna tendencja w tym obszarze jest szczególnie widoczna w gimnazjach z obszarów wiejskich gminy Skawina, gdzie dynamika zmian w stosunku do 2009 roku wynosiła -6,2% (- 20 osób).

Tabela 4. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2016 roku

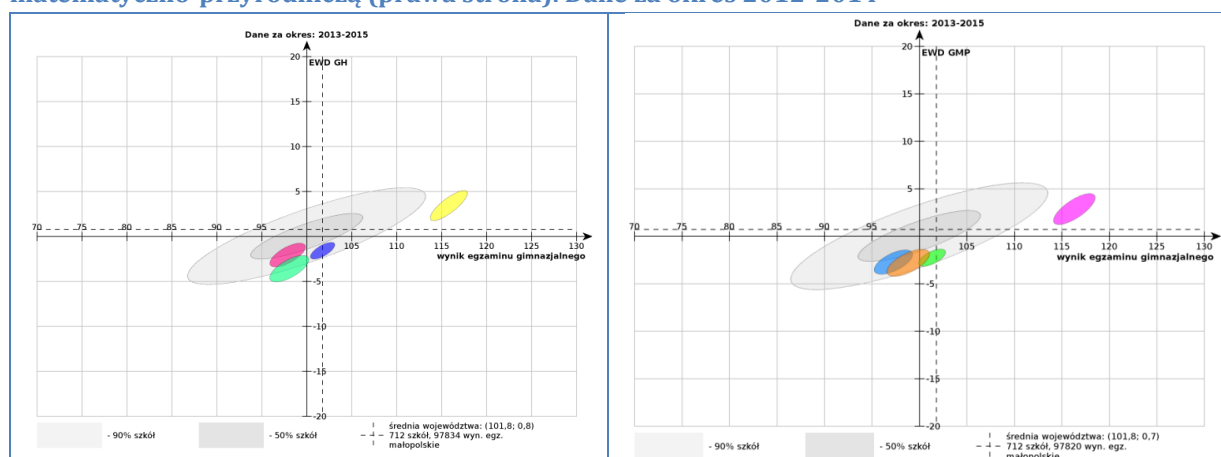
	Egzamin gimnazjalny 2010 r.		Egzamin gimnazjalny 2016 r.	
	część humanistyczna (średni wynik)	część matematyczno-przyrodnicza (średni wynik)	część humanistyczna (średni wynik)	część matematyczno-przyrodnicza (średni wynik)
Powiat krakowski	61,8%	48,4%	67,0%	53,5%
Skawina	60,9%	51,0%	64,0%	53,0%
Niepołomice	67,2%	55,3%	71,0%	57,0%
Wieliczka	62,8%	48,9%	66,5%	53,5%
Trzebinia	60,7%	48,8%	62,5%	48,0%
Andrychów	62,8%	55,8%	70,0%	59,5%
Wadowice	65,1%	55,9%	68,0%	55,5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

W porównaniu do wyników z egzaminu po szkole podstawowej, wyniki z egzaminu gimnazjalnego w gminie Skawina są niższe od średniej dla powiatu krakowskiego, są również jednymi z niższych w stosunku do jednostek grupy porównawczej. W korelacji ze wskaźnikiem edukacyjnej wartości dodanej (EWD), będącej statystycznym wyznacznikiem postępu poczynionego przez uczniów podczas nauki w danej szkole i pokazującej wkład szkoły w wyniki nauczania, stwierdzić można, że relatywnie niskie wyniki w szkołach gimnazjalnych wynikać mogą ze stosunkowo niskiej efektywności tego typu placówek na terenie gminy.

Analiza danych z lat 2012 i 2014 wykazała, że zarówno w przypadku wyników z części humanistycznej, jak i w przypadku wyników z części matematyczno-przyrodniczej zidentyfikować można placówki zagrożone zakwalifikowaniem do kategorii placówek wymagających pomocy (z niskimi wynikami i niską EWD wskazującymi na brak postępów edukacyjnych). Z drugiej strony można także wskazać placówki pozytywnie wyróżniające się na tle średniej wojewódzkiej i ogólnopolskiej, które możemy nazwać szkołami sukcesu.

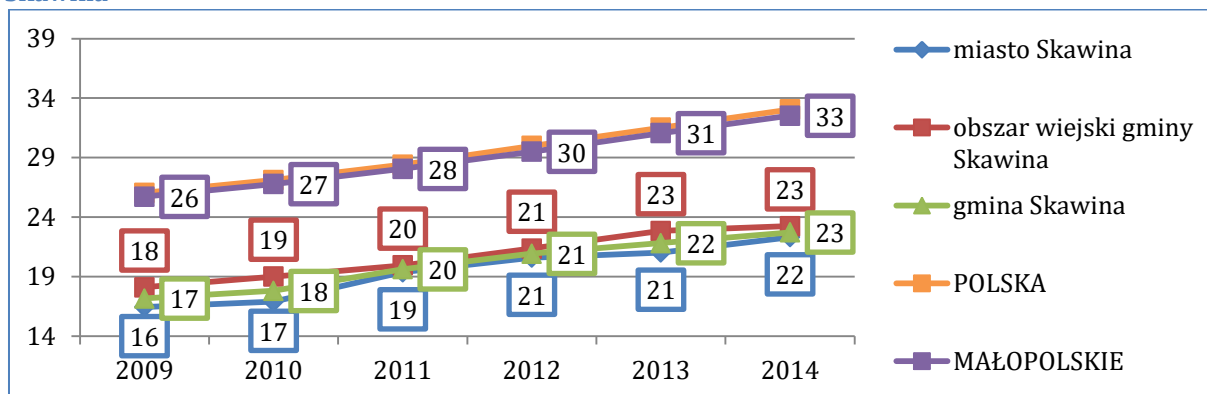
Wykres 22. Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego i edukacyjnej wartości dodanej w gimnazjach gminy Skawina w podziale na część humanistyczną (lewa strona) oraz matematyczno-przyrodniczą (prawa strona). Dane za okres 2012-2014

Źródło: strona internetowa www.ewd.edu.pl

Jako podstawowe wskaźniki partycypacji społecznej analizie statystycznej poddane zostały wskaźniki frekwencji wyborczej, w wyborach samorządowych, do sejmiku RP oraz prezydenckich z lat 2005 – 2015, a także wskaźnik sformalizowanej aktywności społecznej w organizacjach pozarządowych.

Wykres 23. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Skawina

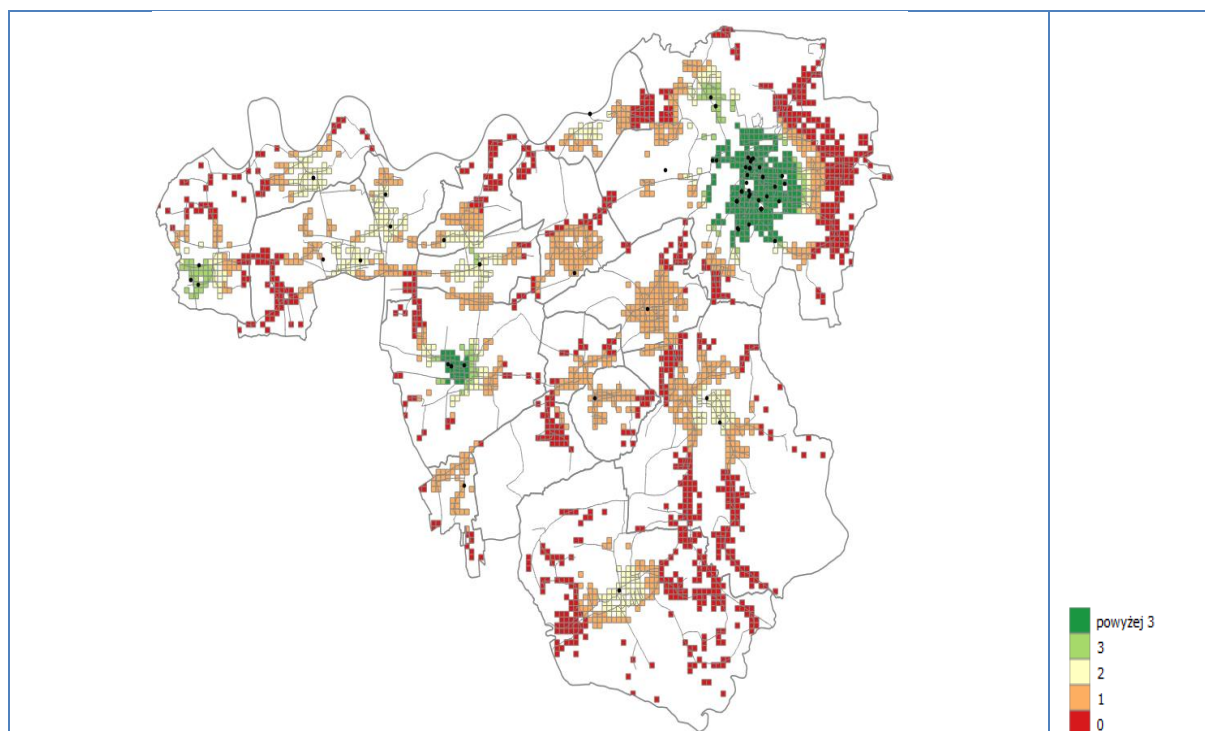

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wyrażony liczbą fundacji, stowarzyszeń i innych organizacji w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców wskaźnik rozwoju podmiotów trzeciego sektora w gminie Skawina jest zdecydowanie niższy od wartości średniej w województwie małopolskim, która to z kolei praktycznie pokrywa się z przeciętną ogólnokrajową. Choć z roku na rok zarejestrowanych jest coraz więcej fundacji i stowarzyszeń oraz organizacji społecznych, dystans pomiędzy gminą Skawina (w 2014 r. 23 podmioty na 10 tys. mieszkańców) a średnią dla Małopolski (33 podmioty) utrzymuje się na stałym poziomie. Wyższą średnią liczbę organizacji trzeciego sektora odnotowano w analizowanym okresie na obszarze wiejskim gminy Skawina – w 2014 roku była ona równa wartościom właściwym dla całej gminy.

Analiza przestrzenna rozkładu stowarzyszeń na terenie Gminy Skawina wskazuje, że największa liczba tych podmiotów znajduje się na terenie Miasta Skawina, głównie w jego centralnej części. Na obszarach wiejskich największą liczbę stowarzyszeń notuje się na terenie sołectwa Krzęcin, a także w sołectwie Jaśkowice. Na pozostałych obszarach działalność prowadzi tylko jedna lub nie występuje żadne fundacja ani stowarzyszenie.

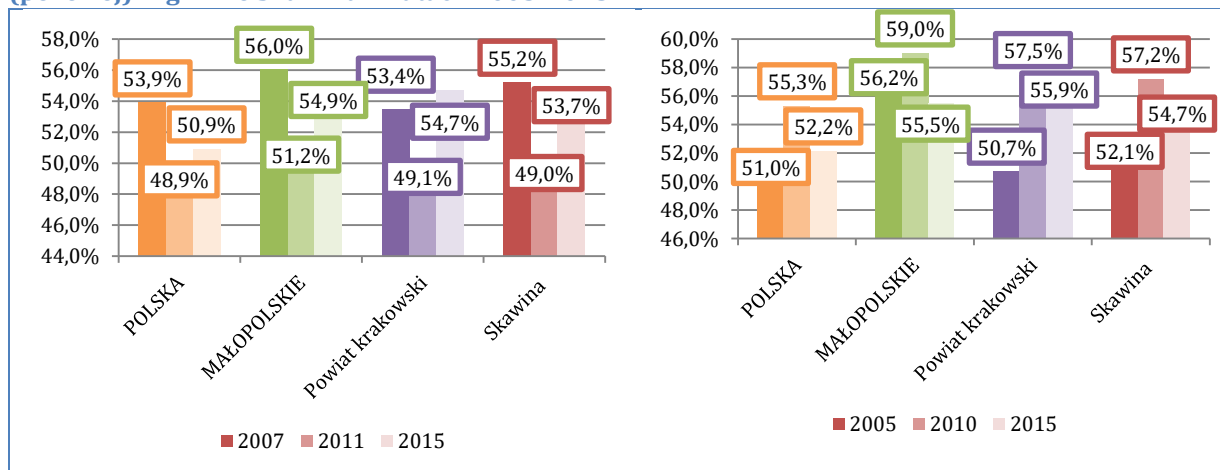
Rysunek 9. Gęstość stowarzyszeń w Gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Porównanie frekwencji na terenie gminy Skawina w wyborach parlamentarnych i prezydenckich do średnich wskaźników w powiecie krakowskim, województwie małopolskim i średniej ogólnokrajowej wskazuje, że w każdym roku wyborczym frekwencja odnotowywana lokalnie była porównywalna do średniej dla powiatu krakowskiego, nieznacznie niższa od średniej małopolskiej, a jednocześnie wyższa od wartości przeciętnych na obszarze całego kraju. Jednocześnie frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich w 2015 roku w gminie Skawina (54,7%) była jedną z niższych wśród jednostek grupy porównawczej – niższą wartość odnotowano jedynie w gminach: Wadowice (54,4%) oraz Trzebinia (53,8%).

Wykres 24. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich (po prawej) i parlamentarnych (po lewej) w gminie Skawina w latach 2005-2015

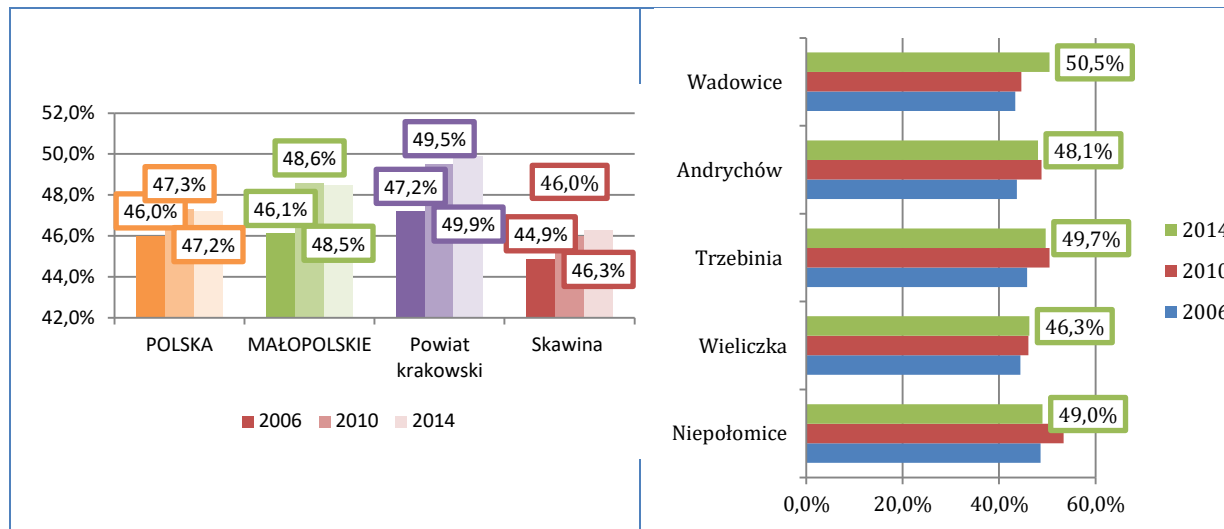

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Analizując dane o frekwencji w wyborach ogólnokrajowych należy mieć na uwadze, że wybory parlamentarne uważane są najbardziej zdominowane przez partie polityczne, a decyzje wyborcze zależą od sympatii w stosunku głównych liderów partyjnych. Podobnie jest w przypadku wyborów prezydenckich, gdzie wyższa frekwencja uzależniona jest często od jasnego przekazu medialnego, tym samym wyborcom łatwiej opowiedzieć się po którejś ze stron.

Wykres 25. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Skawina w latach 2006-2014

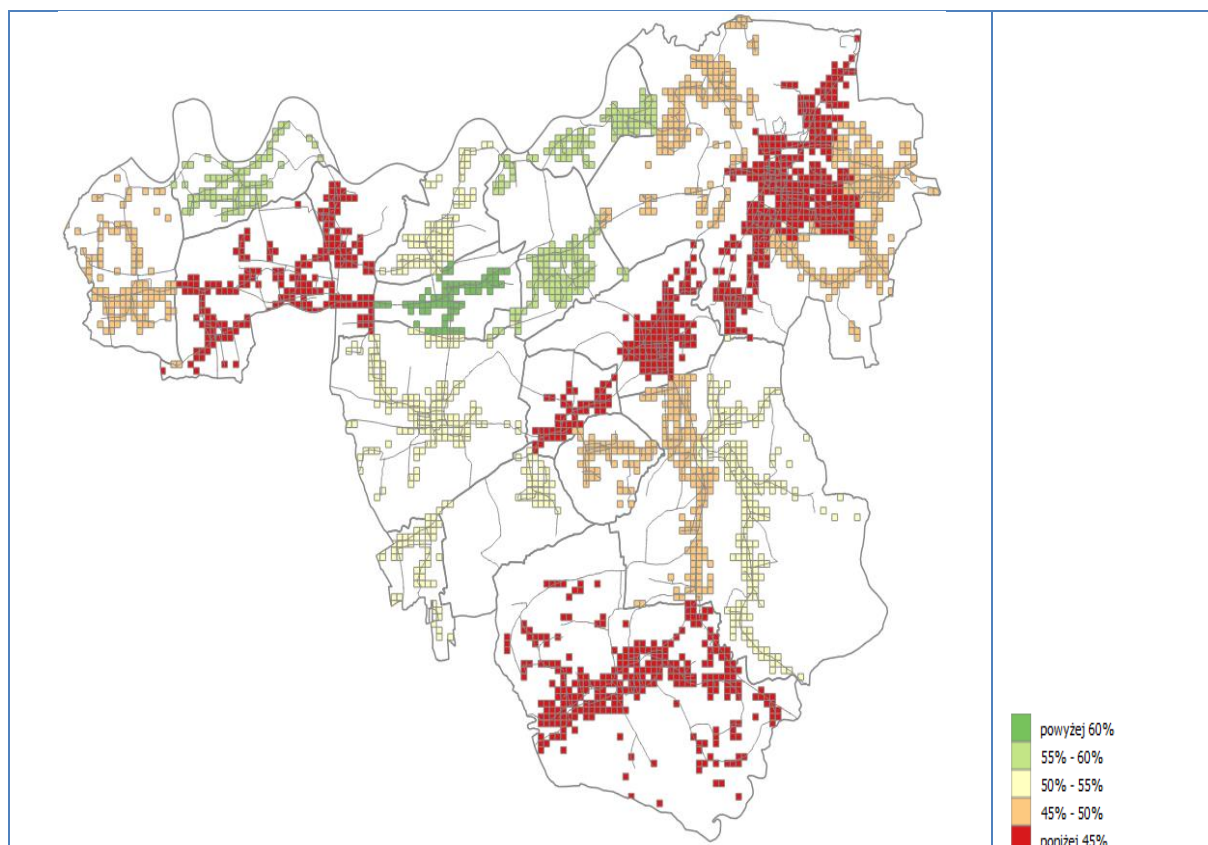

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW

Z punktu widzenia interesów lokalnej społeczności bardziej istotne powinny być wybory samorządowe. Istotność tego głosowania przejawia się w bliskości przestrzennej i społecznej spraw i osób, których dotyczą. Zadania szczebla lokalnego w porównaniu do centralnych są bardziej konkretne i szczegółowe. Również problemy są bardziej techniczne i w inny sposób niż ogólnokrajowe, powinny interesować i poruszać mieszkańców.

Tymczasem w wymiarze ogólnopolskim, jak i w przypadku gminy Skawina, frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych jest przeciętnie najniższa. Stan ten co do zasady ulega poprawie. We wszystkich gminach wybranych do grupy porównawczej w 2014 roku odnotowywano frekwencję wyższą niż osiem lat wcześniej. Niemniej jednak frekwencja wyborcza w 2014 roku w gminie Skawina (46,3%) była niższa niż średnia dla województwa małopolskiego, powiatu krakowskiego oraz większości jednostek grupy porównawczej. Może to być efektem zubożnienia wyborców i braku zaufania do lokalnej klasy politycznej, generalnej kultury politycznej, objawiającej się niskim poziomem debaty publicznej, jak również rozmijaniem się oczekiwań społecznych z propozycjami kandydatów (wyborcy nie widzą potrzeby uczestniczenia w wyborach).

Rysunek 10. Frekwencja wyborcza w gminie Skawina - rozkład przestrzenny

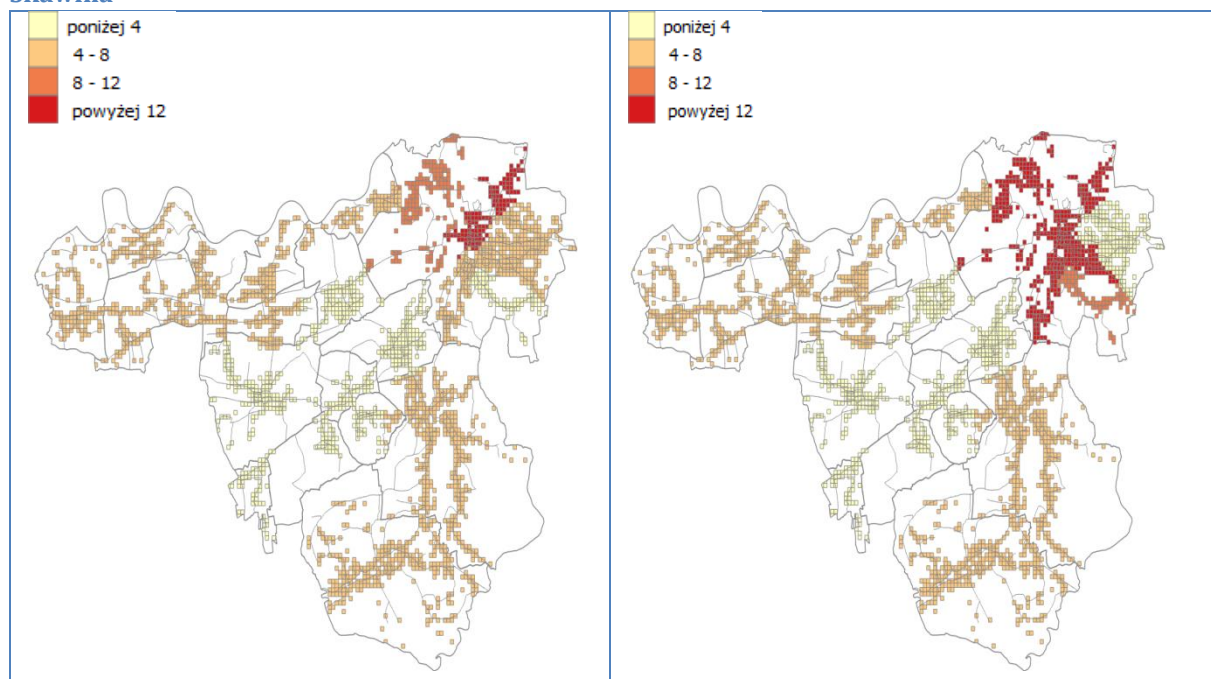

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Analiza przestrzenna frekwencji wyborczej w Gminie Skawina wskazuje, że najmniejszym zaangażowaniem w tę kwestię wykazują się mieszkańcy Miasta Skawina - w jego środkowo-wschodniej i południowej części frekwencja nie przekracza 45%. Z prawa wyborczego rzadko korzystają również mieszkańcy Rzozowa, Gołuchowic, Facimiecha, Wielkich Dróg oraz Woli Radziszowskiej (wskaźnik poniżej 45%). Niedużym zainteresowaniem udziałem w wyborach wykazują się również mieszkańcy pozostałych terenów Miasta, oraz południowo-wschodniej części Gminy (wschodnia część Radziszowa, Jurczyce), a także najdalej wysunięte na zachód Jaśkowice (frekwencja w przedziale od 45 do 50%).

Przestrzenny rozkład przestępstw i wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w gminie Skawina obejmuje także przestępstwa i wykroczenia w ruchu drogowym, co sprawia, że najwyższe wartości tego wskaźnika koncentrują się wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez teren gminy Skawina. I tak, największa koncentracja przestępstw i wykroczeń na terenie miasta Skawiny odnotowana została w ciągu drogi krajowej nr 44 (Kraków-Oświęcim). Tendencja ta zachowana została także na terenach wiejskich, gdzie największa liczba przestępstw i wykroczeń odnotowana została w północnych sołectwach gminy (Facimiech, Jaśkowice, Kopanka, Ochodza, Pozowice, Wielkie Drogi), a także na obszarach położonych przy południowej i wschodniej granicy Gminy (sołectwa Radziszów, Wiola Radziszowska).

Wykres 26. Liczba przestępstw (z lewej) i wykroczeń (z prawej) na 1 000 mieszkańców w gminie Skawina

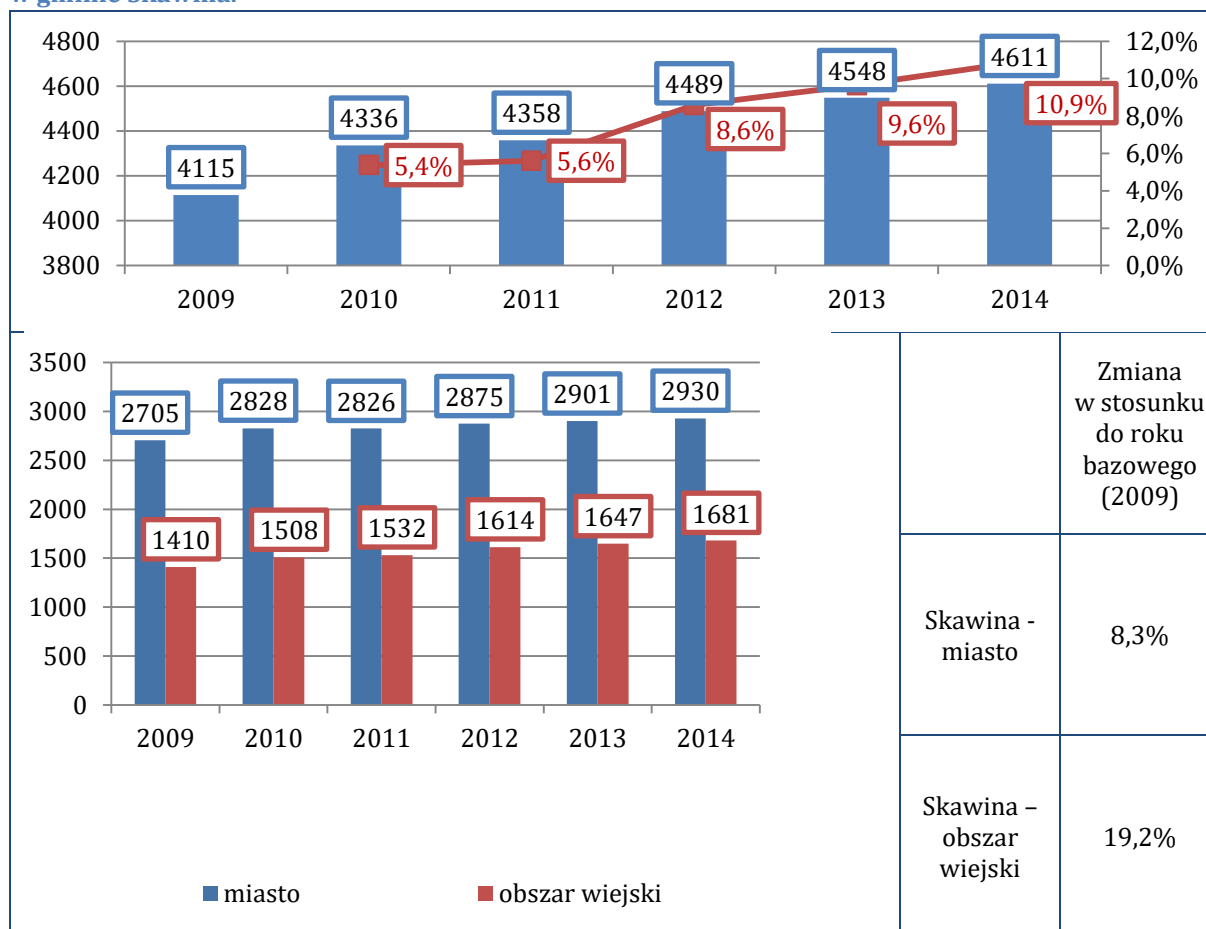
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Dynamicznie rosnąca skala udzielania pomocy społecznej z powodu wielodzietności, potrzeby ochrony macierzyństwa oraz bezrobocia. – Wysoki odsetek przestępstw i wykroczeń w ruchu drogowym. – Przeciętny poziom kapitału społecznego (aktywności w organizacjach pozarządowych czy frekwencji wyborczej). 	<ul style="list-style-type: none"> – Relatywnie niski poziom zadłużenia mieszkańców mieszkań komunalnych i spółdzielczych. – Malejący udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci. – Program odpracowywania zaległości czynszowych, realizowany przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej z o.o. w Skawinie. – Relatywnie wysoka frekwencja wyborcza na obszarach wiejskich gminy. – Większa niż w mieście aktywność społeczna mieszkańców obszarów wiejskich (wyrażająca się m.in. liczbą zarejestrowanych organizacji pozarządowych oraz frekwencją wyborczą). – Duża liczba organizacji i klubów sportowych (m.in. organizatorzy ponadlokalnych imprez biegowych), jak również organizacji działających w obszarze kultury i dziedzictwa lokalnego. – Gminny program wsparcia dla organizacji pozarządowych i inicjatyw nieformalnych.

Sytuacja gospodarcza

Na koniec 2014 roku na terenie gminy Skawina działało 4 611 podmiotów gospodarczych (stanowiły one 16,4% podmiotów zarejestrowanych w powiecie krakowskim). W stosunku do roku bazowego (2009) liczba ta zwiększyła się o 496 podmiotów (12,1%). Zdecydowanie większą dynamiką cechuje się wzrost liczby podmiotów gospodarczych na obszarze wiejskim gminy Skawina, który w stosunku do roku bazowego wyniósł 19,2% (271 podmiotów).

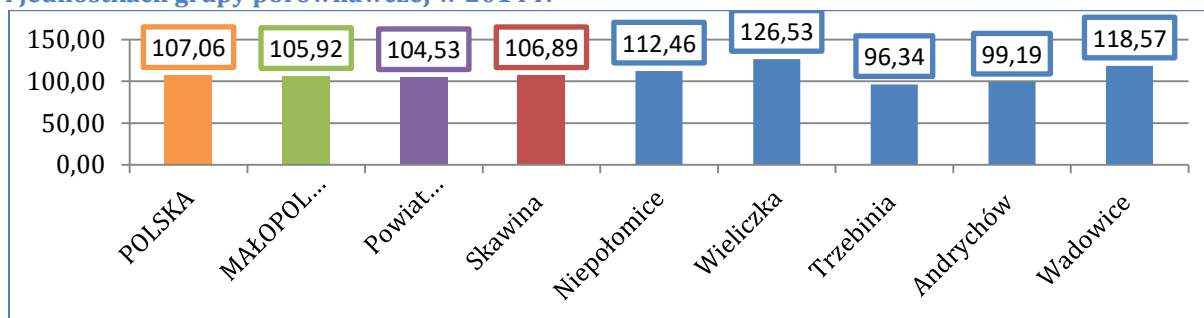
Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2009-2014 w gminie Skawina.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców gminy Skawina, choć przewyższa średnią dla województwa małopolskiego i powiatu krakowskiego, pozostaje na niższym poziomie w stosunku do większości gmin grupy porównawczej o podobnej charakterystyce i potencjałach rozwojowych. W 2014 roku wynosiła ona 106,89 podmiotów, co było wynikiem niższym niż średnia dla całego kraju (107,06 podmiotów/1000 mieszkańców) oraz wskaźników dla Wieliczki (126,53 podmiotów/1000 mieszkańców) oraz Wadowic (118,57 podmiotów/1000 mieszkańców) i Niepołomic (112,46 podmiotów/1000 mieszkańców). W mieście Skawina liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców wynosi 121,06 i jest wyższa od wskaźnika dla obszarów wiejskich (88,78).

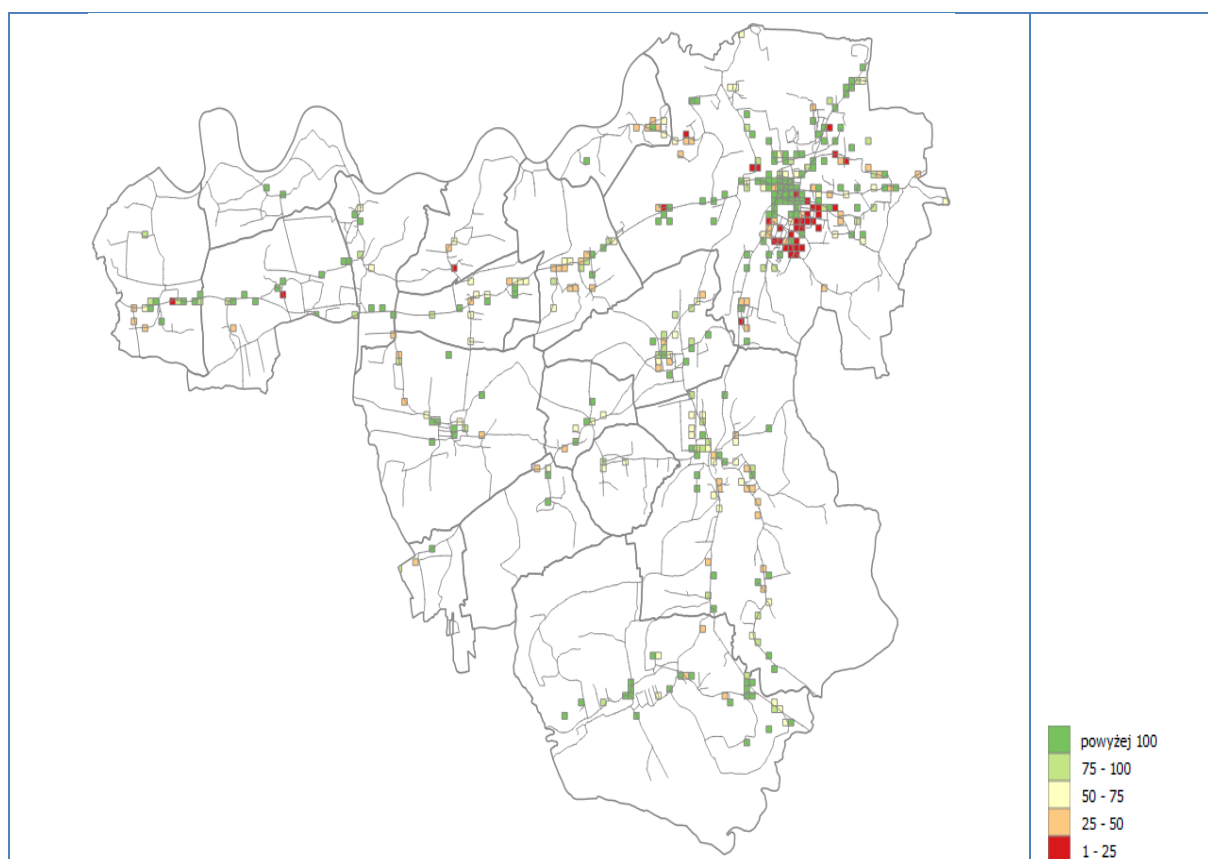
Wykres 28. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Analiza przestrzenna liczby firm wskazuje na szczególną koncentrację wskaźnika na obszarze Miasta Skawina. W jego środkowej i północnej części znajduje się większość funkcjonujących w Skawinie firm. Na obszarach wiejskich liczba podmiotów gospodarczych jest znacznie mniejsza.

Rysunek 11. Firmy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców na terenie gminy Skawina – rozkład przestrzenny

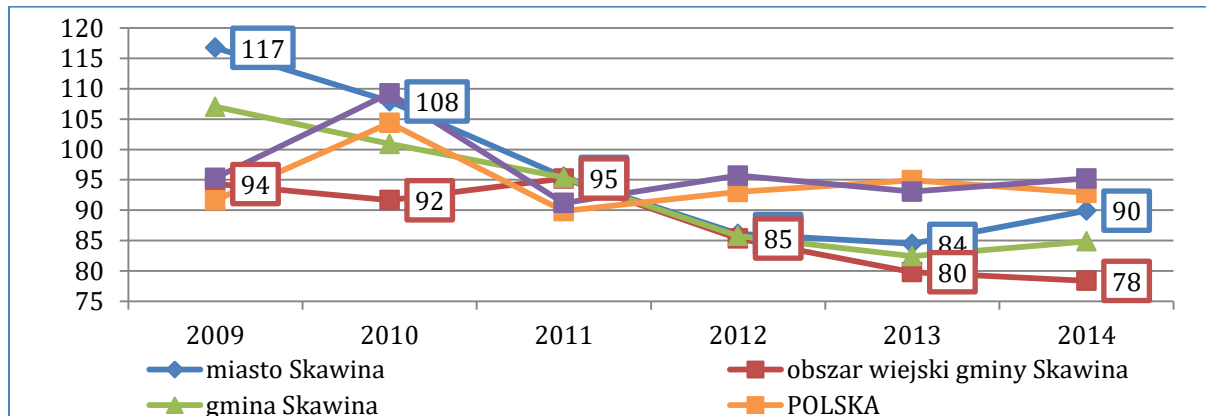

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Przeciętny poziom przedsiębiorczości jest sytuacją problemową, jednak bardziej niepokojący w tym obszarze jest pogarszający się wskaźnik dynamiki rozwoju przedsiębiorczości. Przeciętnie na 10 tys. mieszkańców gminy Skawina w roku 2014 r. zarejestrowanych zostało 85 nowych jednostek, podczas gdy przeciętnie w Małopolsce było to 95 podmiotów, a w powiecie krakowskim 96 podmiotów. Pomimo negatywnych tendencji w ostatnich latach, wskaźnik rozwoju przedsiębiorczości dla gminy Skawina w 2014 roku był wyższy niż

w przypadku większości jednostek grupy porównawczej, z wyjątkiem gmin: Wieliczka (115 nowo zarejestrowanych podmiotów/10 tys. Mieszkańców oraz Niepołomice (109 nowo zarejestrowanych podmiotów/10 tys. mieszkańców).

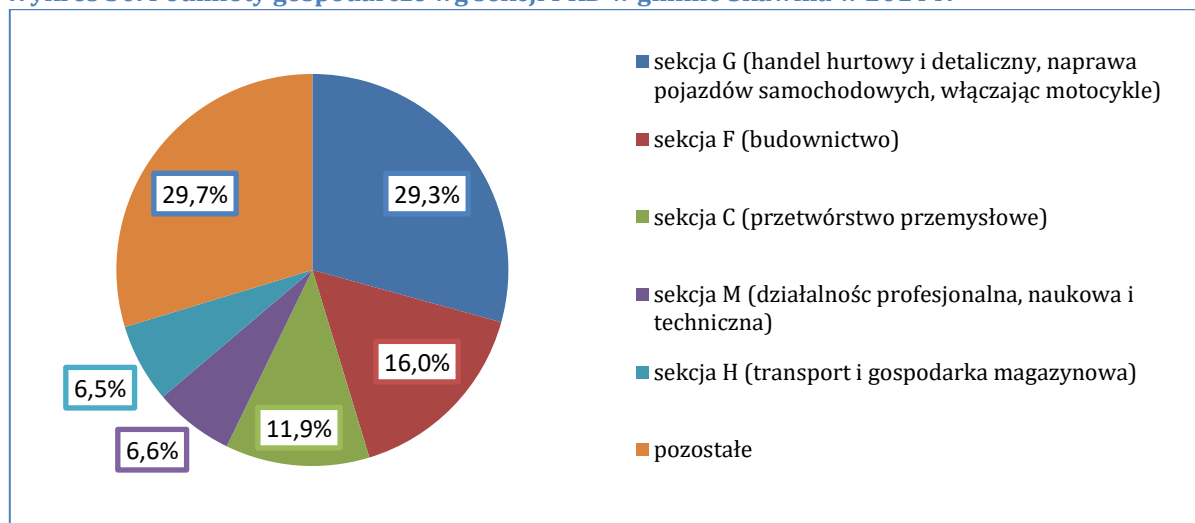
Wykres 29. Dynamika rozwoju przedsiębiorczości w latach 2009-2014 r. w Gminie Skawina i w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Jednocześnie obserwowalne jest duże zróżnicowanie wewnętrzne gminy Skawina. Na obszarach wiejskich w 2014 roku zarejestrowano zaledwie 78 podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców, podczas gdy na terenie miasta Skawina na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych zostało 90 podmiotów.

Wykres 30. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Skawina w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Biorąc pod uwagę Polską Klasyfikację Działalności, najwięcej podmiotów gospodarczych w gminie Skawina w 2014 roku funkcjonowało w następujących sekcjach:

- sekcja G - handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (29,3%),
- sekcja F - budownictwo (16,0%),
- sekcja C - przetwórstwo przemysłowe (11,9%),
- sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (6,6%),
- sekcja H - transport i gospodarka magazynowa (6,5%).

Jednym z istotnych czynników odzwierciedlających stan gospodarki lokalnej jest poziom bezrobocia. Mając na uwadze fakt, że jest to także wskaźnik istotnie determinujący pogłębianie się problemów społecznych, w dalszej kolejności analizie poddano kształtowanie się wskaźników rynku pracy.

ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Pogarszająca się dynamika rozwoju przedsiębiorczości. – Rosnący odsetek liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym. – Wzrastający odsetek osób bezrobotnych powyżej 55 roku życia. – Dynamicznie rosnący poziom bezrobocia długookresowego powyżej 24 m-cy – Relatywnie wysoki udział osób bezrobotnych w miejscowościach z obszarów wiejskich gminy Skawina odnotowano w sołectwach: Borek Szlachecki, Facimiech, Jaśkowice oraz Kopanka. – Potrzeba dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb pracodawców i rynku pracy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Zorganizowane strefy aktywności gospodarczej na terenie gminy. – Funkcjonujące na terenie gminy duże firmy. – Rosnąca liczba zarejestrowanych w gminie podmiotów gospodarczych świadcząca o przedsiębiorczości mieszkańców. – Wysoka (większa niż w mieście) dynamika rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim gminy. – Wysoki odsetek podmiotów gospodarczych z sekcji M PKD 2007, reprezentujących sektor innowacji. – Systematyczny spadek liczby osób pozostających bez pracy. – Bliskość strategicznych szlaków transportowych (port lotniczy Kraków-Balice, autostrada A4, kolej). – Bezpośrednie sąsiedztwo miasta Krakowa, jako dużego rynku zbytu, ośrodka gospodarczego i intelektualnego.

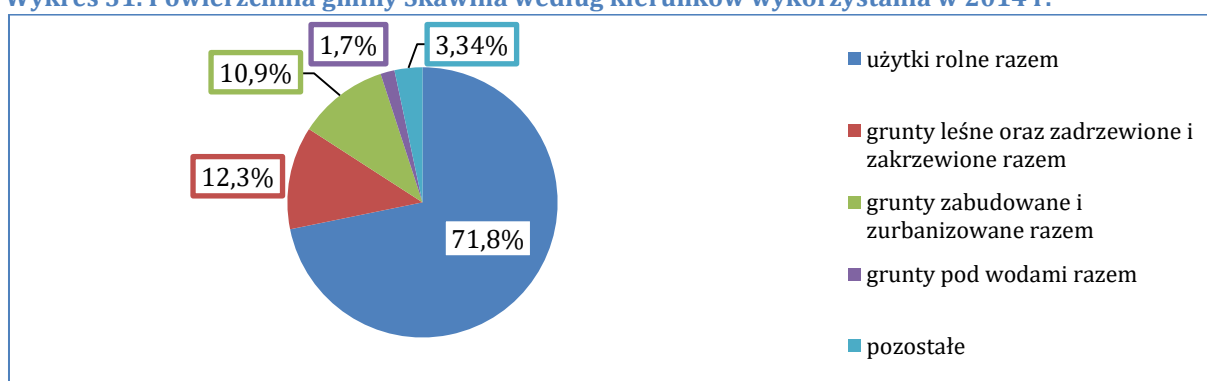
Stan i jakość środowiska w gminie Skawina

Gmina Skawina położona jest w zasięgu dwóch mezoregionów: Rowu Skawińskiego (makroregion Brama Krakowska) oraz Pogórza Wielickiego (makroregion Pogórze Zachodniobeskidzkie). Ze względu na zróżnicowane ukształtowanie terenu, różnorodną budowę geologiczną oraz zmienne warunki wodne i roślinne na obszarze tym występuje znaczne zróżnicowanie gleb, wśród których największą powierzchnię zajmują gleby pseudobielicowe, mady oraz gleby brunatne. Gmina Skawina nie należy ponadto do obszarów zasobnych w surowce mineralne – na jej obszarze dominują żwiry i piaski plejstocenu i holocenu oraz surowce ilaste: gliny lessowe i zwietrzelinowe oraz trzeciorzędowe ility, w mniejszym stopniu piaskowce kredy i trzeciorzędu.

Głównymi wodami powierzchniowymi na obszarze gminy Skawina są rzeki: Wisła oraz jej prawobrzeżny dopływ Skawinka oraz kilka mniejszych ich dopływów. Skawinka jest prawobrzeżnym dopływem Wisły w 60.0 km, o długości 33 km i o powierzchni zlewni 352,4 km². Jej źródła znajdują się pod górą Chełm w Beskidzie Makowskim.

W 2014 roku największa część powierzchni gminy Skawina (7169 z 9984 ha; 71,8% ogółu) przeznaczona była na użytki rolne - zbiorowiska agrarne (pola uprawne, sady) wraz z towarzyszącymi im zbiorowiskami segetalnymi oraz użytki zielone (łąki). Należy jednakże podkreślić, że znaczna część gruntów rolnych pozostaje odłogowana lub ugorowana i porośnięta głównie roślinnością trawiastą.

Wykres 31. Powierzchnia gminy Skawina według kierunków wykorzystania w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Drugim co do wielkości typem gruntów zajmujących powierzchnię gminy Skawina są grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione (1230 ha; 12,3% ogółu). Największe lasy występują we wsiach Wola Radziszowska i Radziszów. Największy kompleks leśny wraz z znajdującym się w nim rezerwatem przyrody „Kozie Kąty”, stanowi las Bronaczowa w Radziszowie o powierzchni ponad 350ha (na terenie gminy).

Tabela 5. Obszary chronione na terenie gminy Skawina i jednostek grupy porównawczej w 2014 roku

	Obszary prawnie chronione ogółem	Parki narodowe	Rezerваты przyrody	Parki krajobrazowe
POLSKA	10165112,0	314684,5	165732,8	2606038,5
MAŁOPOLSKIE	790794,9	38037,0	3363,7	178224,7
Powiat krakowski	37960,8	2145,7	845,4	35741,4
Skawina	24,2	0,0	24,2	0,0
Niepołomice	3,1	0,0	3,1	0,0
Wieliczka	59,1	0,0	1,0	0,0
Trzebinia	2655,3	0,0	7,2	2634,1
Andrychów	4333,0	0,0	38,2	4331,9
Wadowice	2093,1	0,0	0,0	2093,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

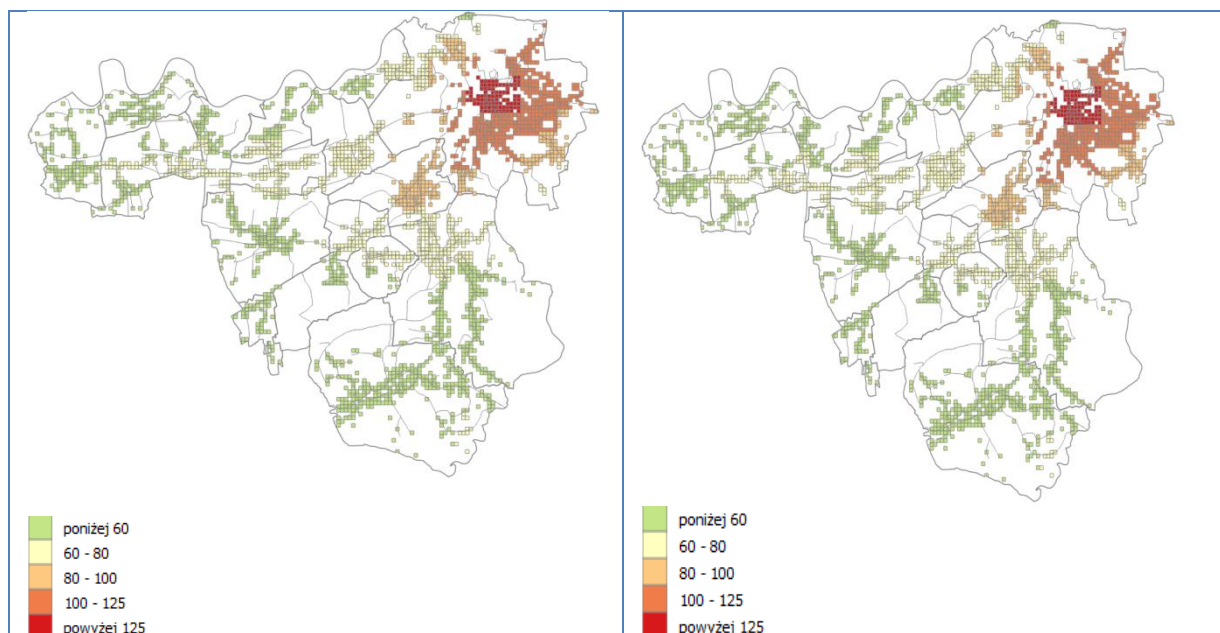
Na terenie gminy Skawina wyznaczono ponadto specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) w ramach Europejskiej Sieci Natura 2000 o nazwie „Cedron”. Obszar ten obejmuje fragment doliny potoku Cedron i zajmuje powierzchnię 216,51 ha. Obejmuje on dobrze zachowaną dolinę rzeki podgórskiej, z naturalnym korytem meandrującym oraz terasą rzeczną szeroką na ok. 100-200 m. Bogactwo walorów przyrodniczo-krajobrazowych pozwoliło ponadto na wyodrębnienie na terenie gminy Skawina aż 59 pomników przyrody. Jest to najwyższy wynik spośród jednostek grupy porównawczej – w drugiej w kolejności gminie Wieliczka wyznaczono 35 pomników przyrody.

Atuty środowiska przyrodniczego gminy Skawina nie są jednak w pełni wykorzystywane. Na problemy w tej sferze składa się przede wszystkim kłopot z zanieczyszczeniem powietrza oraz problemy ze świadomością ekologiczną mieszkańców, a także niedostateczny dostęp do komunalnych oczyszczalni ścieków.

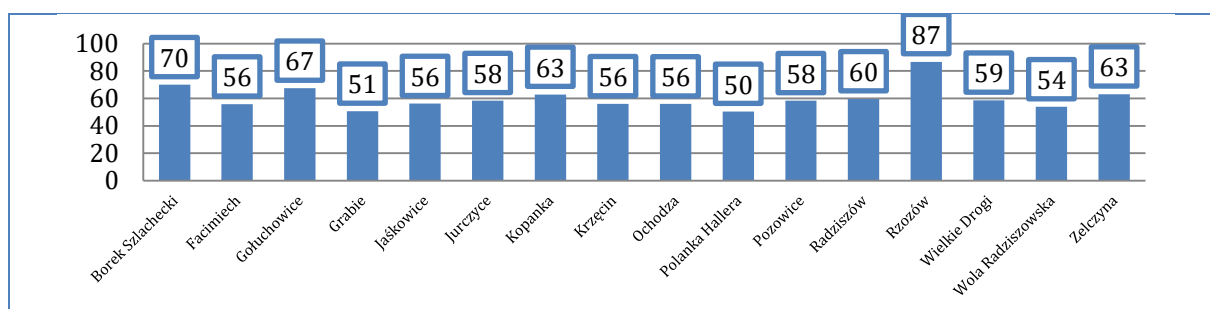
Podobnie jak w całym województwie małopolskim, na obszarze gminy Skawina odnotowuje się niezadowalający stan jakości powietrza, w szczególności przekroczenie norm stężeń zanieczyszczeń pyłu PM10 oraz PM 2,5, a także benzo(a)pirenu, dwutlenku azotu oraz dwutlenku siarki¹. Na stan jakości powietrza wpływa przede wszystkim: emisja przemysłowa (pochodząca głównie z procesu spalania paliw energetycznych i z procesów technologicznych), emisja z sektora bytowego (pochodząca głównie z terenów zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie, małych kotłowni, warsztatów rzemieślniczych bądź rolniczych), emisja komunikacyjna (szczególnie w sąsiedztwie drogi krajowej nr 44 Kraków- Skawina- Oświęcim oraz drogi wojewódzkiej nr 953), a także emisja napływowa (ze źródeł znajdujących się poza Skawiną).

¹ Program Strategiczny Ochrona Środowiska. Strategia Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 (<http://www.małopolskie.pl/Pliki/2014/PSO%C5%9A.pdf>)

Rysunek 12. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 (z lewej) oraz poziomy zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2 (z prawej) na terenie gminy Skawina (μ/m^3)

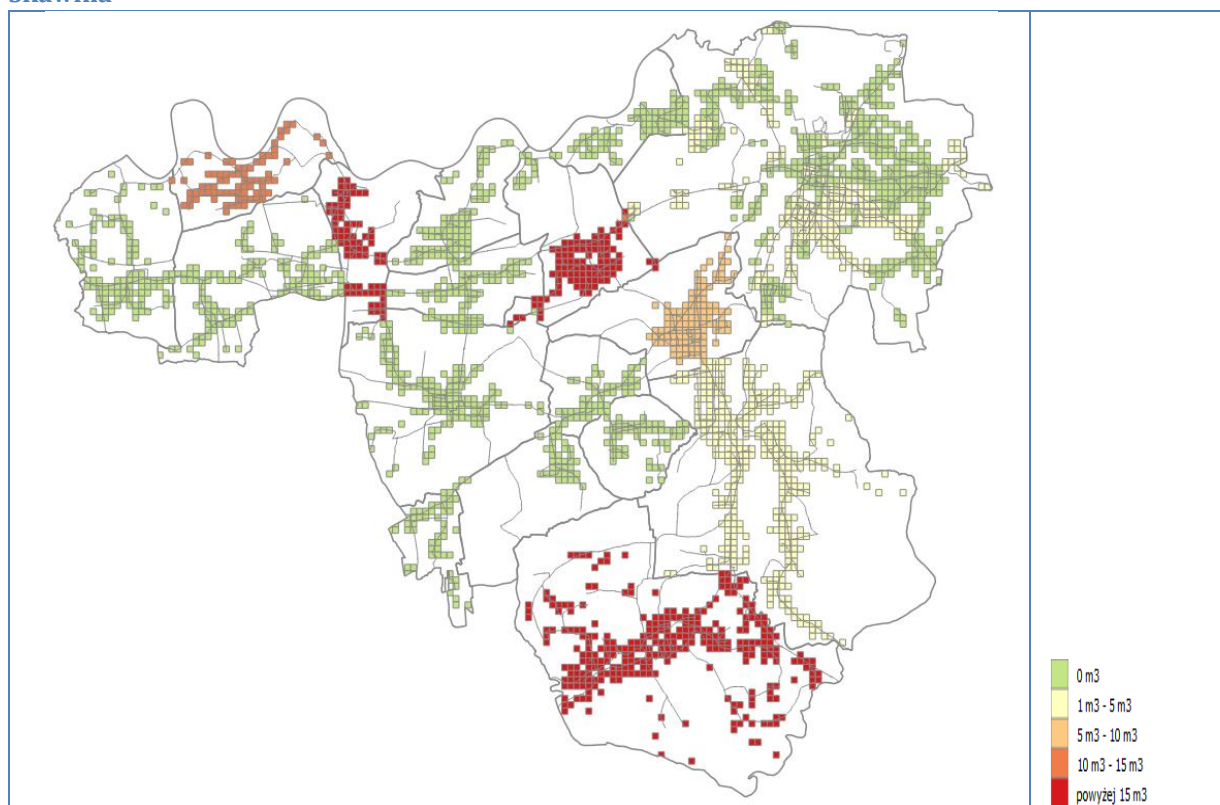

Analiza przestrzenna poziomu zanieczyszczenia pyłami PM10 M1 i M2 na terenie gminy Skawina wykazuje, że największa koncentracja emisji szkodliwych substancji na terenie miasta obserwowalna jest w okolicy Rynku i Starego Miasta (skala zanieczyszczeń przekraczająca miejscami $125 \mu/m^3$). Na obszarach wiejskich gminy Skawina, szczególnie widoczne jest natomiast zanieczyszczenie pyłami PM10 na terenie sołectw Rzozów, Gołuchowice i Borek Szlachecki. Należy podkreślić, że w przeprowadzonym badaniu społecznym mieszkańcy miasta Skawina za jeden ze szczególnie istotnych problemów uznali zanieczyszczone środowisko naturalne (47,2% wskazań).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

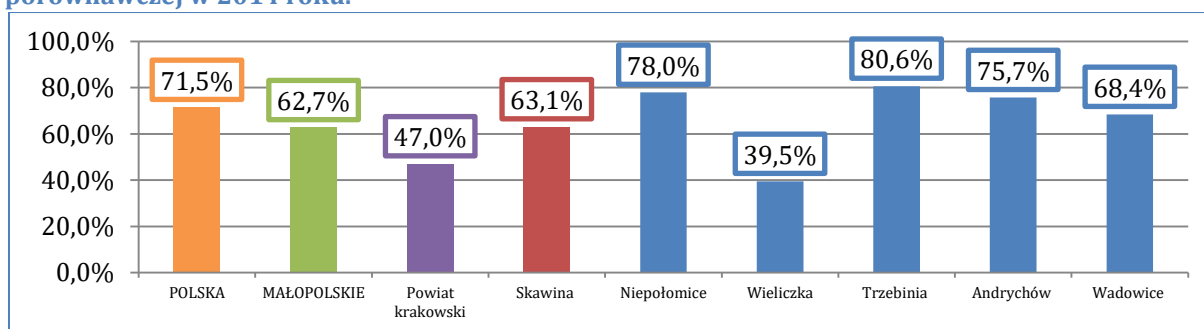
Rysunek 13. Objętość śmieci z nielegalnych wysypisk w przeliczeniu na 1000 budynków w Gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Rejonami Gminy o największym odsetku śmieci na 1000 budynków są sołectwa Wola Radziszowska, Borek Szlachecki, Facimiech, gdzie skala wskaźnika jest najwyższa (najmniej korzystna) osiąga bowiem wartości powyżej 15m³, wartości w przedziale między 10m³, a 15m³ notuje się również na obszarze sołectwa Pozowice.

Wykres 32. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.

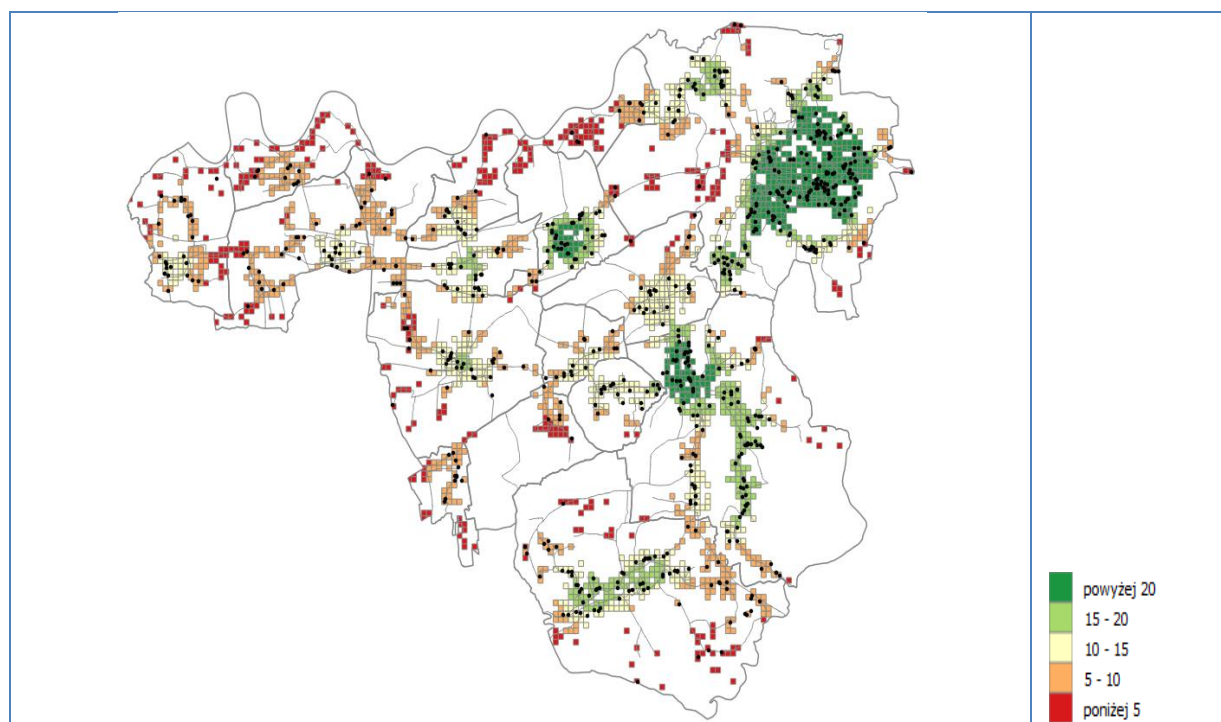

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych Banku Danych Lokalnych GUS, 63,1% ogółu mieszkańców gminy Skawina korzystało w 2014 roku z oczyszczalni ścieków, co było wynikiem znacznie wyższym od średniej powiatowej (47,0%) oraz nieznacznie wyższym od średniej wojewódzkiej (59,6%). Wskaźnik ten był jednocześnie niższy od notowanych przez większość analizowanych jednostek grupy porównawczej. Niższą wartość wskaźnika w tej grupie zaobserwowano jedynie w gminie Wieliczka (39,5% ogółu mieszkańców). Brak odpowiedniej infrastruktury oraz związane z tym

niektóre zachowania mieszkańców negatywnie wpływają na stan środowiska naturalnego, a także negatywnie odbija się na atrakcyjności i potencjale turystycznym całej gminy.

Rysunek 13. Gęstość instalacji solarnych w Gminie Skawina

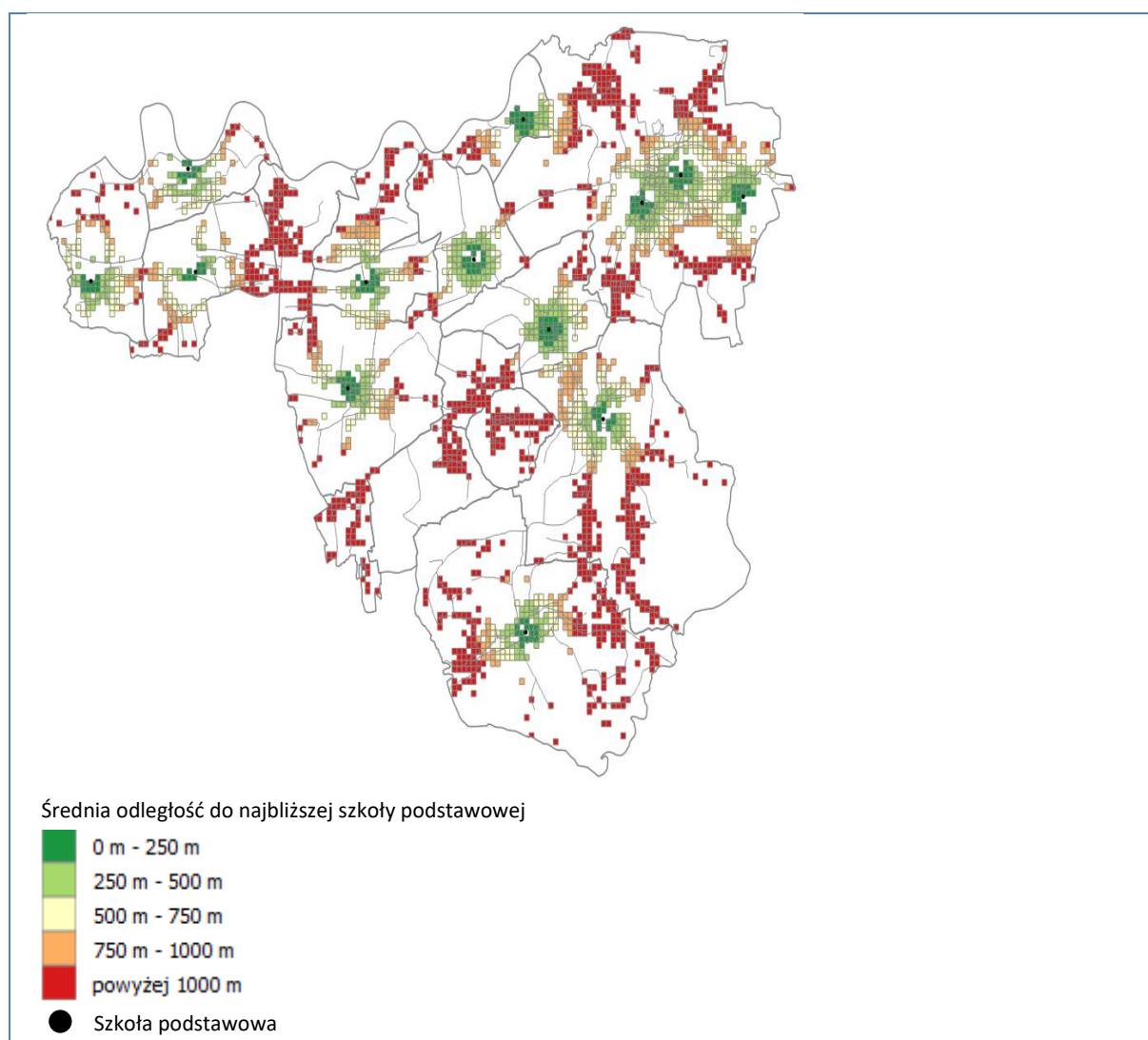
Zastosowanie bioenergii jest jednym z najczęściej wymienianych rozwiązań problemu zanieczyszczenia środowiska naturalnego. Instalacje solarne zlokalizowane w dużej ilości na terenie Gminy Skawina najczęściej znajdują zastosowanie w podgrzewaniu wody użytkowej. Poprawne użytkowanie systemu pozwala zaoszczędzić rocznie nawet do 60 % energii jakiej zużywa średnio gospodarstwo domowe. Analizy przestrzenne wskaźnika wykazują, że najmniejsza liczba tego typu instalacji znajduje się w północnej i zachodniej części Gminy (Kopanka, Zelczyna, Facimiech, Pozowice, Wielkie Drogi, Jaśkowice, Grabie i południowa część Woli Radziszowskiej).

ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Niezadawalający stan jakości powietrza – wysokie stężenia pyłów PM10. – Niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. – Dzikie wysypiska na terenie gminy. – Niedostateczny dostęp do oczyszczalni ścieków. – Niewystarczający odsetek osób korzystających z infrastruktury ochrony środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> – Duża powierzchnia gruntów leśnych i pomników przyrody stanowiących o potencjale do budowania oferty rekreacyjno-sportowej. – Występujące na terenie gminy obszary NATURA 2000. – Funkcjonowanie Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Skawinie. – Walory przyrodniczo-krajobrazowe jako potencjał dla rozwoju rekreacji.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej gminy Skawina dokonana została w oparciu o wskaźniki związane z jakością i dostępnością podstawowych usług publicznych oraz terenów publicznych. Obejmuje ona w szczególności dane dotyczące: edukacji, kultury, infrastruktury rekreacyjnej i sportowej, a także obsługi komunikacyjnej. W sferze edukacji analizie poddano zarówno wskaźniki dotyczące wychowania przedszkolnego, jak i szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego. W obszarze kultury z kolei przeprowadzono diagnozę dostępności i jakości usług świadczonych przez domy, ośrodki kultury, kluby oraz świetlice. Z kolei w ramach obsługi komunikacyjnej analizie poddano poziom dostępności do przystanków oraz wskaźnik dezintegracji przestrzennej wywołanej przebiegiem dróg ruchu kołowego.

Rysunek 14. Średnia odległość do szkół podstawowych w Gminie Skawina [m]

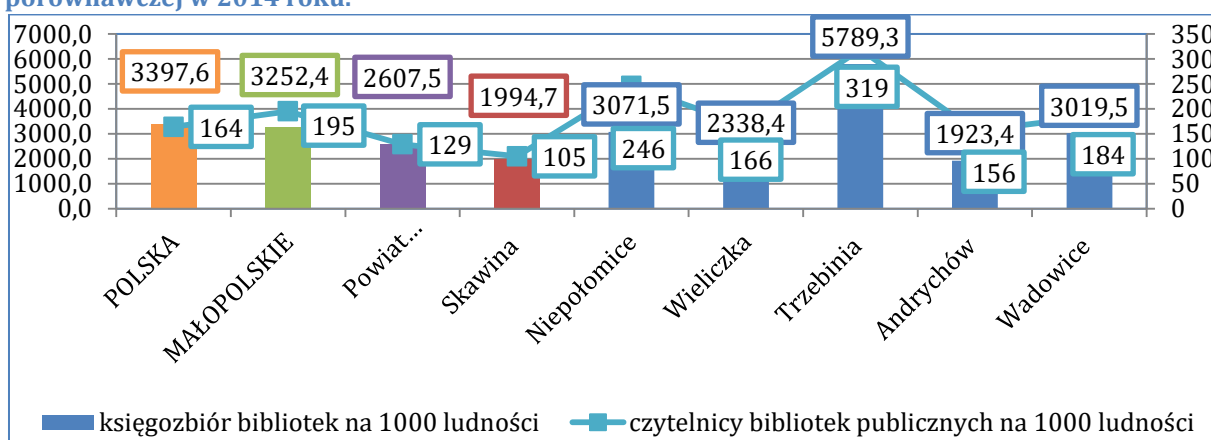
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Na terenie Gminy działa aktualnie trzynaście szkół podstawowych, trzy są zlokalizowane na terenie Miasta Skawina, pozostałych dziesięć funkcjonuje w sołectwach przynależnych do Gminy. Największe odległości do pokonania w drodze do szkoły mają dzieci z obszarów: Pograniczy Radziszowa i Wola Radziszowska, mieszkańcy środkowej części Gminy

(Gołuchowice, Jurczyce) oraz dzieci z sołectw Grabie i Polanka Hallera i Facimiech.

W stosunku do pozostałych gmin grupy porównawczej, na terenie gminy Skawina instytucje kultury zorganizowały relatywnie mało imprez kulturalnych. W 2014 roku było ich 149 – mniejszą wartość odnotowano wyłącznie w przypadku gmin Wadowice (128 imprez) i Wieliczka (132 imprezy). Niemniej jednak uczestniczyło w nich aż 37 848 mieszkańców, co jest jedną z najwyższych frekwencji wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego. Należy zaznaczyć, że dane statystyczne nie oddają w sposób obiektywny i miarodajny atrakcyjności oferty kulturalnej na terenie gminy. Sposób ich zbierania, gromadzenia i przetwarzania jest niedoskonały, w szczególności nie są ewidencjonowane imprezy, których organizatorem są podmioty inne niż domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice, np. organizowane przez organizacje pozarządowe, albo inne szczeble samorządowe.

Wykres 33. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.

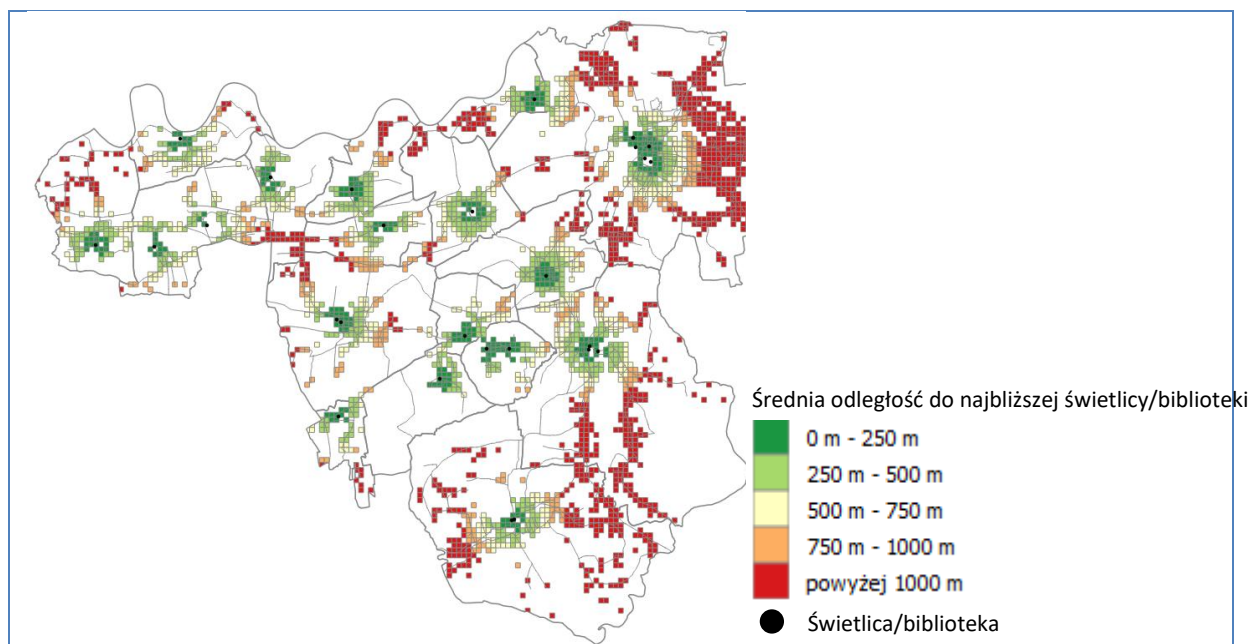

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W 2014 roku w gminie Skawina odnotowano jedno z najniższych wskaźników dotyczących księgozbioru bibliotek na 1 tys. mieszkańców oraz czytelników bibliotek na 1 tys. mieszkańców w jednostkach grupy porównawczej. Najkorzystniejsze wskaźniki cechowały w tych aspektach gminę Trzebinia, gdzie na 1 tys. ludności przypadało prawie 5 790 książek oraz 319 czytelników bibliotek publicznych.

Analiza przestrzenna wykazuje, że na terenie miasta Skawina biblioteki i świetlice skoncentrowane są w centrum (rejon Starego Miasta, Osiedla Ogrody i Kościuszki), co sprawia, że mieszkańcy pozostałych osiedli zmuszeni są pokonywać większe odległości w celu skorzystania z tego typu instytucji. Z kolei najmniejszą dostępnością do bibliotek lub świetlic na obszarze wiejskim gminy Skawina cechuje się sołectwo Wola Radziszowska. Niski wskaźnik dostępności do tego typu instytucji odnotowano także w sołectwie Radziszów. Negatywne wartości wskaźnika związane są jednak przede wszystkim z dużą powierzchnią ogółem tych sołectw.

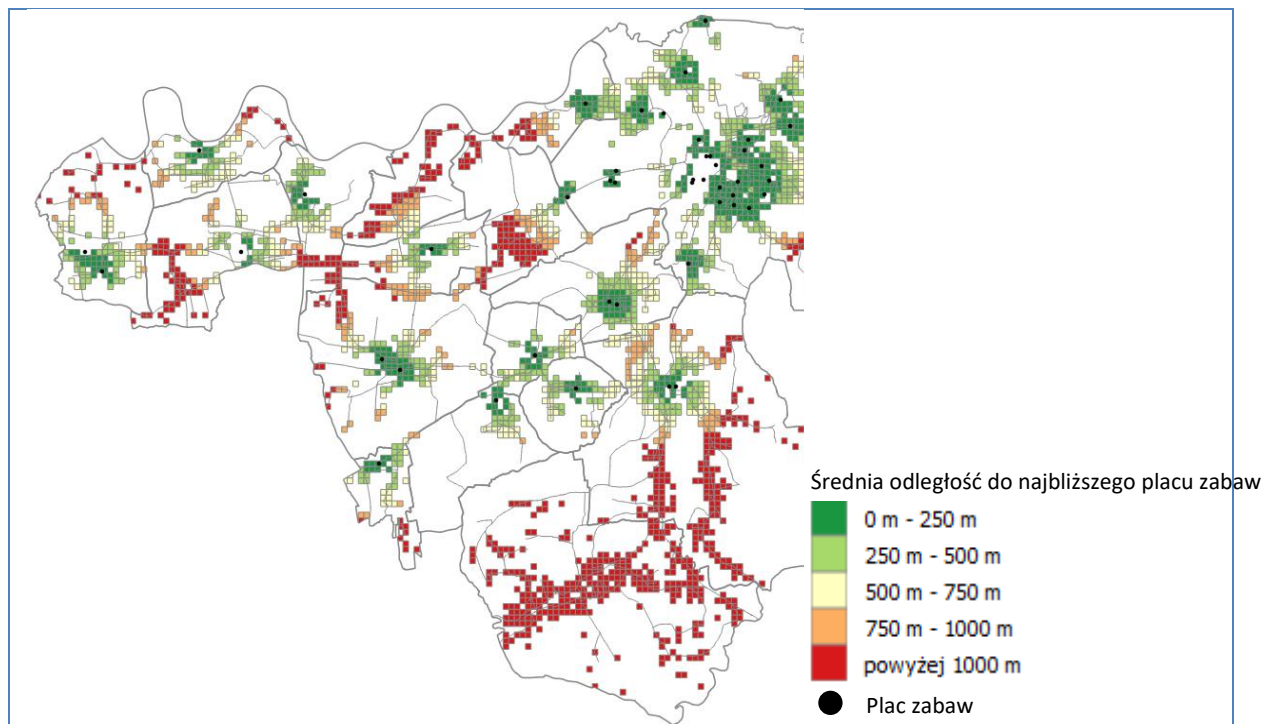
Rysunek 15. Średnia odległość do najbliższej świetlicy lub biblioteki w Gminie Skawina [m]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Analiza przestrzenna dostępności infrastruktury rekreacyjnej i sportowej na terenie gminy Skawina obejmowała przede wszystkim infrastrukturę placów zabaw, parków i skwerów oraz sal gimnastycznych.

Rysunek 16. Średnia odległość do placów zabaw w Gminie Skawina [m]

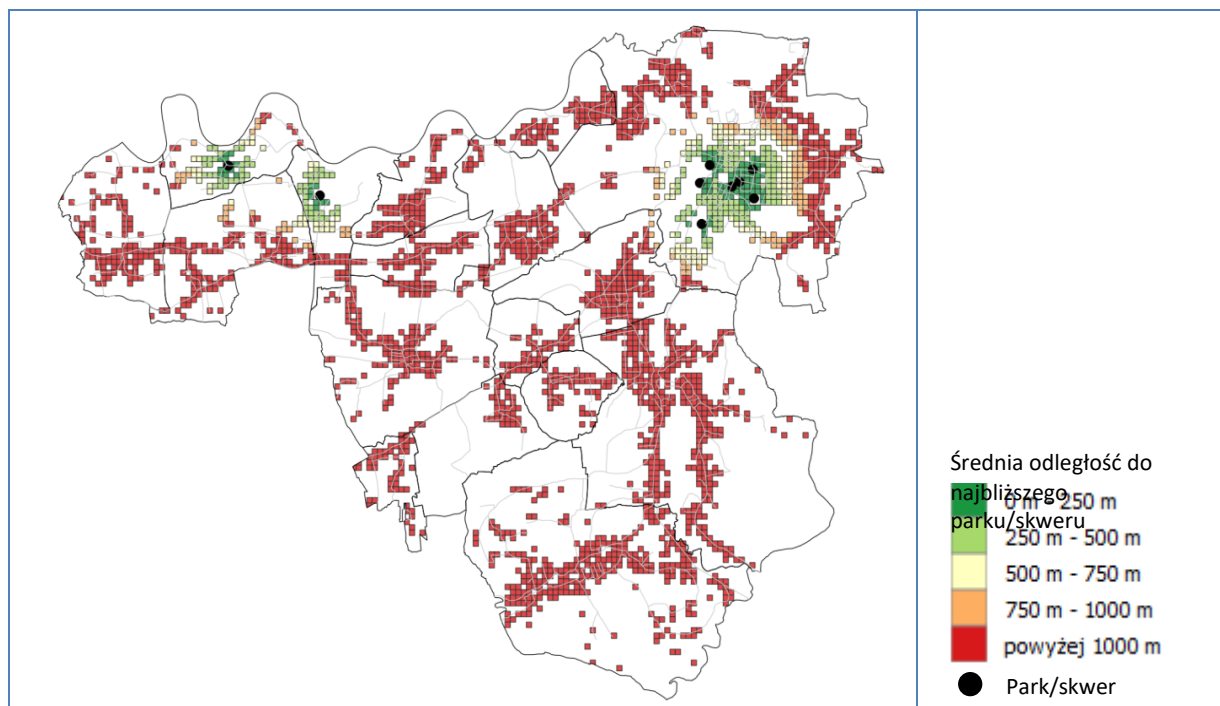
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Na terenie gminy Skawina obserwowalne jest wysokie zróżnicowanie wewnętrzne w dostępności do placów zabaw. O ile na terenie miasta infrastruktura tego typu jest względnie równomiernie rozłożona, a wskaźniki dostępności wysokie, o tyle na terenie sołectw widoczne

są zdecydowanie większe odległości do placów zabaw. Szczególnie niskie wartości w tym przypadku odnotowano w sołectwie Wola Radziszowska oraz Radziszów.

Należy jednakże pamiętać, że są to sołectwa o względnie dużej powierzchni. Na tym tle zdecydowanie negatywnie wyróżnia się sołectwo Ochodza, w którym nie jest zlokalizowany żaden plac zabaw, a mieszkańcy zmuszeni są przemieszczać się w obrębie gminy w celu skorzystania z tego typu infrastruktury.

Rysunek 17. Średnia odległość do parków i skwerów na terenie miasta Skawina

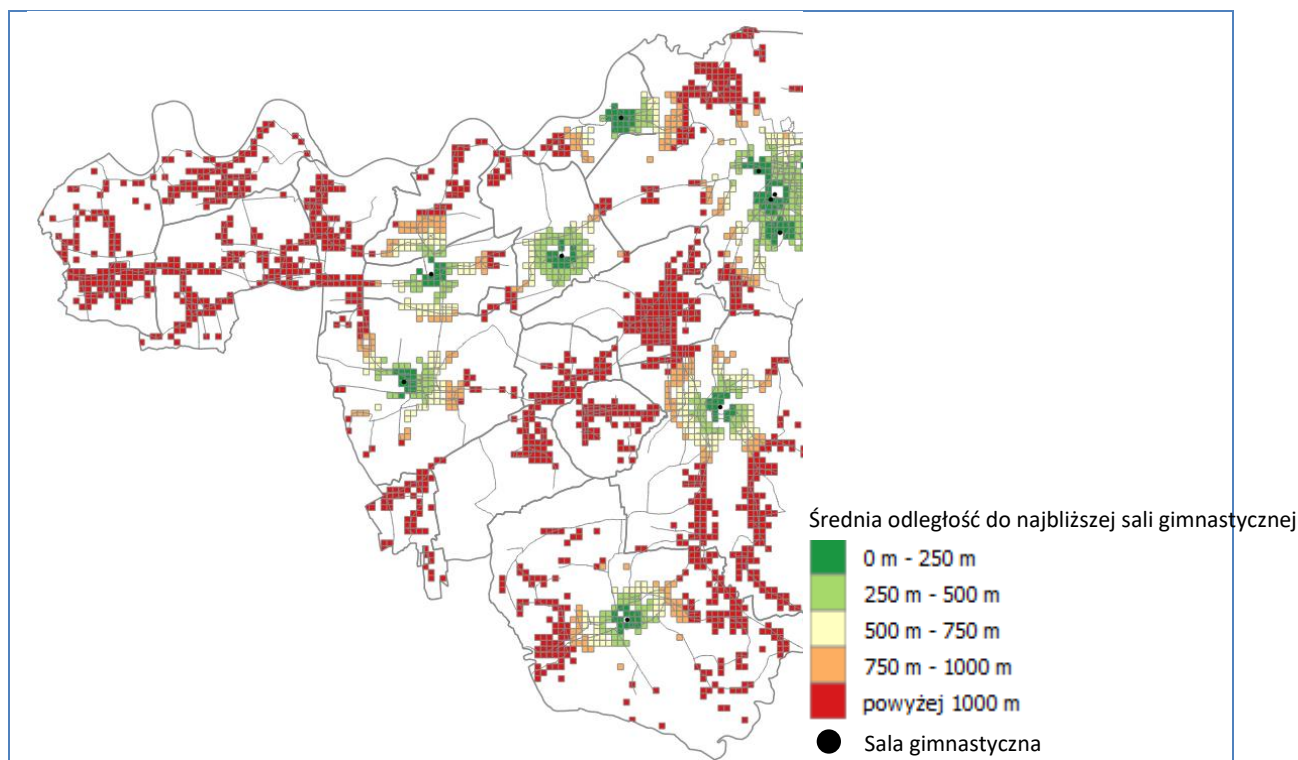

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Dodatkowo, w mieście Skawina analizie poddano dostępność rekreacyjną przestrzeni publicznej jaką stanowią parki i skwery. Tego typu infrastruktura może mieć także charakter uzupełniający w stosunku do placów zabaw. Diagnoza przestrzenna wykazuje, że tereny zielone w obszarze miasta zlokalizowane są w rejonie Starego Miasta, a także osiedli: Ogrody, Kościuszki oraz Bukowskie. Na terenach wiejskich nie zlokalizowano takich przestrzeni, należy pamiętać, że analizując parametry wskaźnika brano pod uwagę wyłącznie przestrzenie przygotowane (zaopatrzone w odpowiednią infrastrukturę) i przeznaczone do celów rekreacyjno - wypoczynkowych.

Rysunek 18. Średnia odległość do sal gimnastycznych w Gminie Skawina [m]

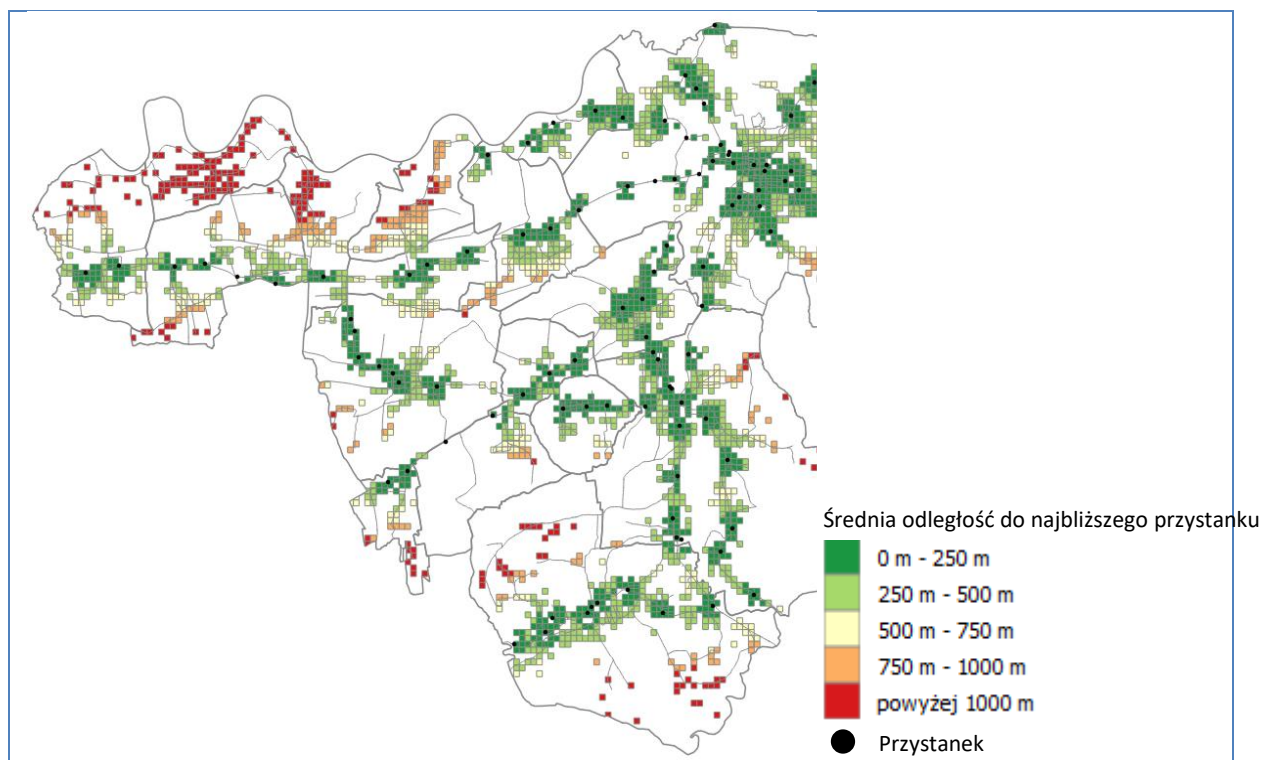

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

W centralnych rejonach miasta (oraz na Osiedlu Korabniki) odnotowano jest wysoką dostępność sal gimnastycznych. Na obszarze wiejskim z kolei największą odległość w celu skorzystania z infrastruktury sportowej pokonać muszą mieszkańcy sołectwa Jaśkowice. Niskie wskaźniki dostępności sal gimnastycznych odnotowano ponadto w sołectwach Pozowice, Wielkie Drogi oraz Polanka Hallera, Facimiech, Rzozów, Gołuchowice i Jurczyce. Mieszkańcy pogranicznych terenów Radziszowa i Woli Radziszowskiej również zmuszeni są do pokonywania dużych odległości w tym zakresie, mimo że w obu tych sołectwach znajduje się sala gimnastyczna.

Gminę Skawina cechują względnie dobre wskaźniki z zakresu obsługi komunikacyjnej. Na zdecydowanej większości obszarów gminy odległość do najbliższego przystanku nie przekracza 500 m. Negatywnie na tym tle przedstawiają się wartości wskaźnika dla sołectwa Pozowice. Niski poziom dostępności w tym zakresie obserwowalny jest także w sołectwach Facimiech, Jaśkowice i Ochodza.

Rysunek 19. Średnia odległość do przystanków autobusowych w Gminie Skawina [m]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Przystanki komunikacji zbiorowej usytuowane są wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych przebiegających przez gminę Skawina. Należy jednakże pamiętać, że omawiany wskaźnik nie odzwierciedla jakości i częstotliwości połączeń komunikacyjnych zarówno wewnątrz gminy, jak i poza jej granice. Niemniej jednak w tym zakresie podejmowane są kolejne działania i przedsięwzięcia – wprowadzany przez władze gminy Plan Mobilności ma na celu zmniejszenie zapotrzebowania na podróże samochodem i wybór transportu publicznego jako głównego środka transportu w codziennych podróżach.

Przebieg i lokalizacja głównych szlaków komunikacyjnych ma jednak także negatywny wpływ na sferę społeczną i jakość życia mieszkańców sołectw gminy Skawina. Obserwowalna przede wszystkim w sołectwach Borek Szlachecki, Jaśkowice, Wielkie Drogi oraz Zelczyna, dezintegracja przestrzenna wywołana przebiegiem dróg ruchu kołowego prowadzi bowiem m.in. do pogorszenia dostępu do infrastruktury społecznej (przedszkoli, szkół, służby zdrowia, placówek kulturalnych), wzrostu czasu codziennych podróży oraz pogorszenia się ich komfortu, a także trudności z asymilacją społeczną ludności napływowej, czy obniżenia dyspozycyjności mieszkańców na rynku pracy.

ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystny wskaźnik czytelników bibliotek w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. – Niskie poziom efektywności nauczania w szkołach gimnazjalnych przejawiający się m.in. relatywnie niskimi wynikami z egzaminu gimnazjalnego. – Niewystarczająca dostępność infrastruktury i przestrzeni sportowej oraz rekreacyjnej na obszarze wiejskim gminy Skawina. Dysproporcje pomiędzy miastem i obszarami wiejskimi. – Wymagająca remontu, modernizacji baza rekreacyjna i sportowa. – Negatywne efekty dezintegracji przestrzennej wywołanej przebiegiem dróg ruchu kołowego w niektórych sołectwach gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Rosnący odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. – Odnotowany w 2014 roku wzrost liczby uczniów szkół podstawowych, co może świadczyć o wzroście konkurencyjności szkół podstawowych z terenu gminy w stosunku do oferty sąsiadującego z nią Krakowa. – Wysokie wyniki ze sprawdzianu po klasie VI szkoły podstawowej (wyższe niż średnia dla Małopolski i powiatu krakowskiego). – Wysoka dostępność infrastruktury i przestrzeni sportowej oraz rekreacyjnej na terenie miasta Skawina. – Działające na terenie gminy instytucje kultury (Centrum Kultury i Sportu, biblioteki, MultiCentrum, Muzeum Regionalne w Skawinie). – Wysoka dostępność przystanków autobusowych na terenie gminy.

Sytuacja techniczna

Istotnym wskaźnikiem technicznym, mającym jednakże kluczowe znaczenie dla badania jakości życia mieszkańców mogą być także warunki mieszkaniowe. Mieszkanie jest bowiem najważniejszą częścią majątku gospodarstwa domowego – jego stan i wyposażenie w dużej mierze świadczą o pozycji majątkowej, poziomie osiągniętych dochodów i stanie zamożności.

W okresie objętym analizą zasoby mieszkaniowe gminy Skawina pozostawały na zbliżonym poziomie - w 2014 roku było ich 13 195 w stosunku do 13 154 w 2009 roku (wzrost o 41 mieszkań; 0,3%). Oznacza to, że wzrost zasobu mieszkaniowego był znacznie mniejszy niż w regionie (wzrost o 5,1% w stosunku do 2009 roku), a także w stosunku do pozostałych jednostek grupy porównawczej z wyjątkiem gmin Andrychów i Trzebinia, w których zaobserwowano spadek zasobów mieszkaniowych. Dodatkowo, wskaźniki przeciętnej powierzchni użytkowej oraz przeciętnej powierzchni na 1 mieszkańca w gminie Skawina pozostają jednymi z niższych w grupie porównawczej oraz zdecydowanie niższe wobec średniej dla powiatu krakowskiego.

Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Skawina na tle kraju, województwa, powiatu krakowskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1 tys. mieszkańców		mieszkania		na mieszkańca	
	2009	2014	2009	2014	2009	2014	2009	2014
POLSKA	13 302 449	13 983 039	349	363	70,5	73,4	24,6	26,7
MAŁOPOLSKIE	1 077 563	1 132 051	327	336	75,1	77,6	24,5	26,1
Powiat krakowski	79 479	82 648	314	308	91,6	97,2	28,7	29,9
Skawina	13 154	13 195	314	306	75,3	77,1	23,6	23,6
Niepołomice	7 304	7 551	311	289	98,9	106,2	30,8	30,7
Wieliczka	17 206	18 473	337	330	84,8	90,9	28,6	30
Trzebinia	12 031	11 639	352	340	69,5	74,7	24,5	25,4
Andrychów	13 209	13 089	307	299	75	78,1	23	23,3
Wadowice	11 498	11 963	303	313	79,8	81,5	24,2	25,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Mieszkania w gminie Skawina mają jednakże stosunkowo wysoki standard, szczególnie na tle regionu i powiatu krakowskiego.

Tabela 7. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Skawina w 2014 roku

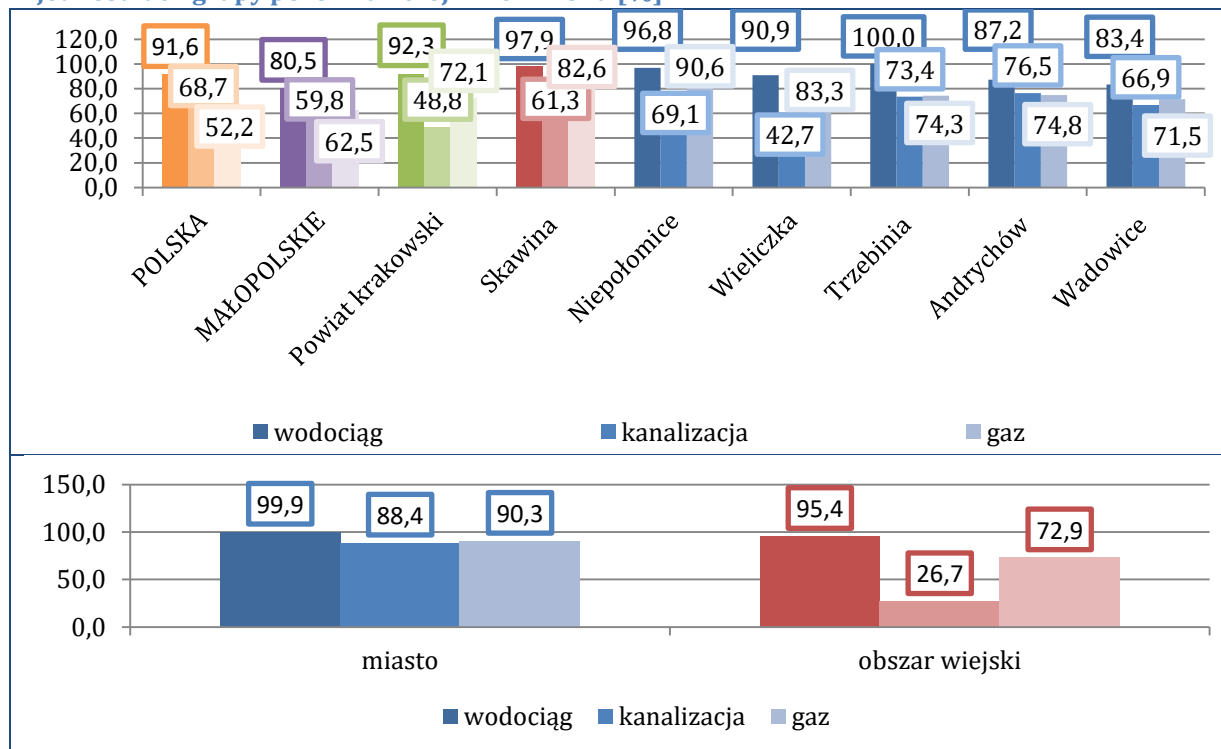
Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:			
	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	gaz sieciowy
POLSKA	96,7%	93,5%	91,1%	55,8%
MAŁOPOLSKIE	96,7%	94,8%	92,9%	64,6%
Powiat krakowski	95,4%	92,1%	89,4%	69,3%
Skawina	97,6%	96,6%	95,3%	83,7%
Niepołomice	94,8%	92,5%	90,5%	88,8%
Wieliczka	95,8%	94,6%	92,8%	83,5%
Trzebinia	98,7%	96,7%	94,7%	74,7%
Andrychów	98,2%	97,5%	95,8%	77,5%

Wadowice	97,5%	96,2%	94,2%	72,4%
----------	-------	-------	-------	-------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Poziom rozwoju usług z zakresu infrastruktury komunalnej i technicznej stanowi natomiast determinantę atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy, wpływając na warunki życia, pracy i wypoczynku oraz lokowania inwestycji. Wskazuje również na stan zaawansowania ochrony środowiska naturalnego. Stan gospodarki komunalnej zdiagnozowano poprzez zbadanie odsetka mieszkańców, którzy mają zapewniony dostęp do podstawowych sieci komunalnych – wodociągu, kanalizacji i sieci gazowej.

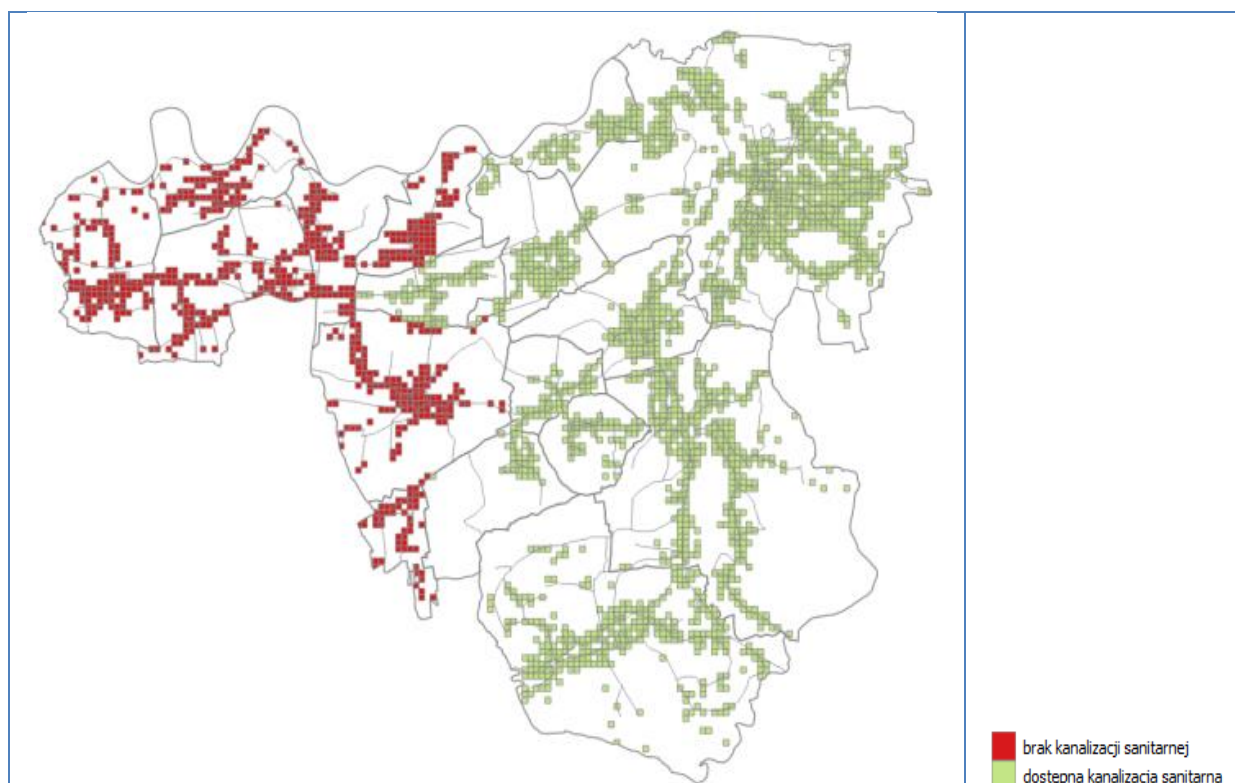
Wykres 34. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Gminę Skawina cechuje jeden z wyższych odsetków ludności korzystającej z instalacji wodociągowej oraz gazowej wśród jednostek grupy porównawczej - jest on wyższy zarówno od średniej dla całego kraju, województwa małopolskiego oraz powiatu krakowskiego.

Rysunek 20. Wyposażenie w kanalizację sanitarną Gminy Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie

Jednocześnie najmniej dostępna w gminie pozostaje instalacja kanalizacyjna, z której korzysta 61,3% ogółu mieszkańców. Braki w komunalnej infrastrukturze kanalizacyjnej szczególnie widoczne są na obszarze wiejskim gminy, gdzie korzysta z niej zaledwie 26,7% wszystkich mieszkańców. Sołectwami, do których wciąż nie doprowadzono instalacji kanalizacyjnej są: Jaśkowice, Pozowice, Wielkie Drogi, Zelczyna, Krzęcin oraz Grabie.

W opinii mieszkańców gminy Skawina zadowolających standardów technicznych nie spełnia także znaczna część obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej na terenie gminy. W powiązaniu z często niską dostępnością tej bazy, niska estetyka oraz stan techniczny infrastruktury sportowej i rekreacyjnej mogą przekładać się na zatracenie użyteczności i funkcjonalności tego typu przestrzeni. Wymagana jest zatem poprawa parametrów technicznych bazy sportowej i rekreacyjnej lub powtórna adaptacja tego rodzaju przestrzeni.

ZIDENTYFIKOWANE WYZWANIA	ZIDENTYFIKOWANE POTENCJAŁY
<ul style="list-style-type: none"> – Mała, mogąca generować problemy społeczne, powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych i spółdzielczych na 1 mieszkańca. – Niski poziom dostępności do infrastruktury kanalizacyjnej, w szczególności na obszarach wiejskich. – Tereny osuwiskowe i zalewowe na terenie gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> – Inicjatywy w zakresie wykorzystania OZE. – Relatywnie wysoka dostępność komunalnej infrastruktury technicznej na terenie miasta Skawina.

III. GRANICE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych w opracowaniu wykorzystano wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej. W pierwszej kolejności zweryfikowano spełnienie warunku brzegowego wg ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji tj.:

1. Co najmniej 2 negatywne wskaźniki społeczne (wartość >mediana) oraz
2. Co najmniej 1 negatywny wskaźnik gospodarczy lub przestrzenno-funkcjonalno-techniczny lub środowiskowy (wartość > mediana)

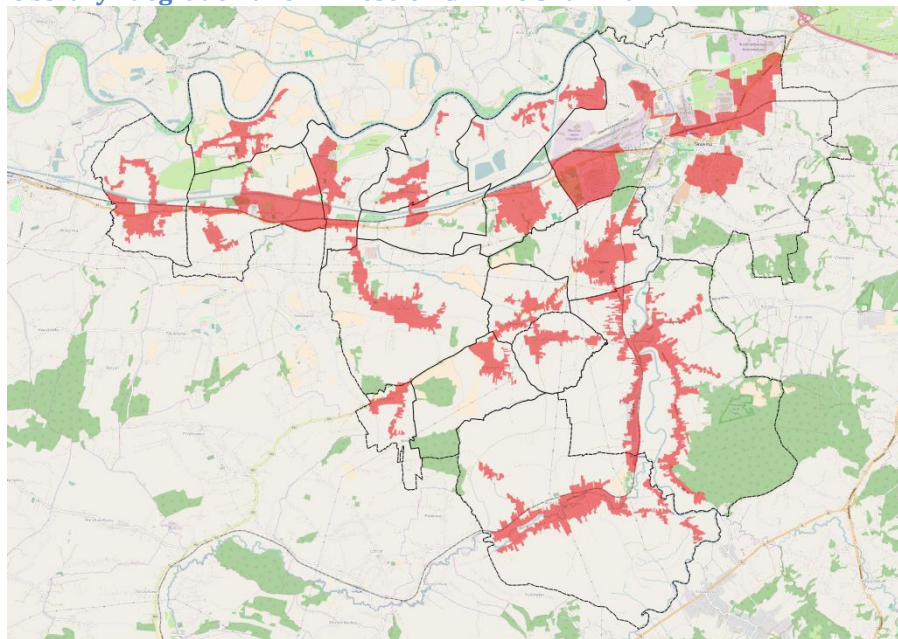
Dla określenia granic obszaru zdegradowanego (podobszarów) jako zasadę przyjęto punkt odcięcia na poziomie wskaźnika syntetycznego (degradacji) wynoszącego 14.

Przyjęto jako podstawę wyznaczenia granic podobszarów zdegradowanych granice modułów przestrzennych analizy. Linie granicy skorygowano w następujących przypadkach:

- bliskość elementu fizjografii urbanistycznej jak ulice, cieki wodne z otulinami, linie kolejowe, granice funkcjonalne itp. - przez wyrównanie granic podobszaru do ich przebiegu;
- wklęsłość obszaru wynikająca z przerw w zabudowie i widocznej kontynuacji przestrzennej funkcji;
- występowania pojedynczych modułów analizy (1ha) bez zabudowy we wnętrzu obszaru;
- możliwości jednoznacznej identyfikacji pojedynczych zabudowań z obszarem zdegradowanym i czynnikami degradacji;
- występowania obszarów o relatywnie niewielkiej powierzchni terenów zabudowy, słabej koncentracji zabudowy oraz niewielkiej liczbie mieszkańców.
- Występowania czytelnych zespołów dworsko-parkowych
- Występowania elementów istniejącego zagospodarowania stanowiącego potencjał rewitalizacji.
- Występowania przyległych struktur komunikacyjnych warunkujących dostępność do usług publicznych.

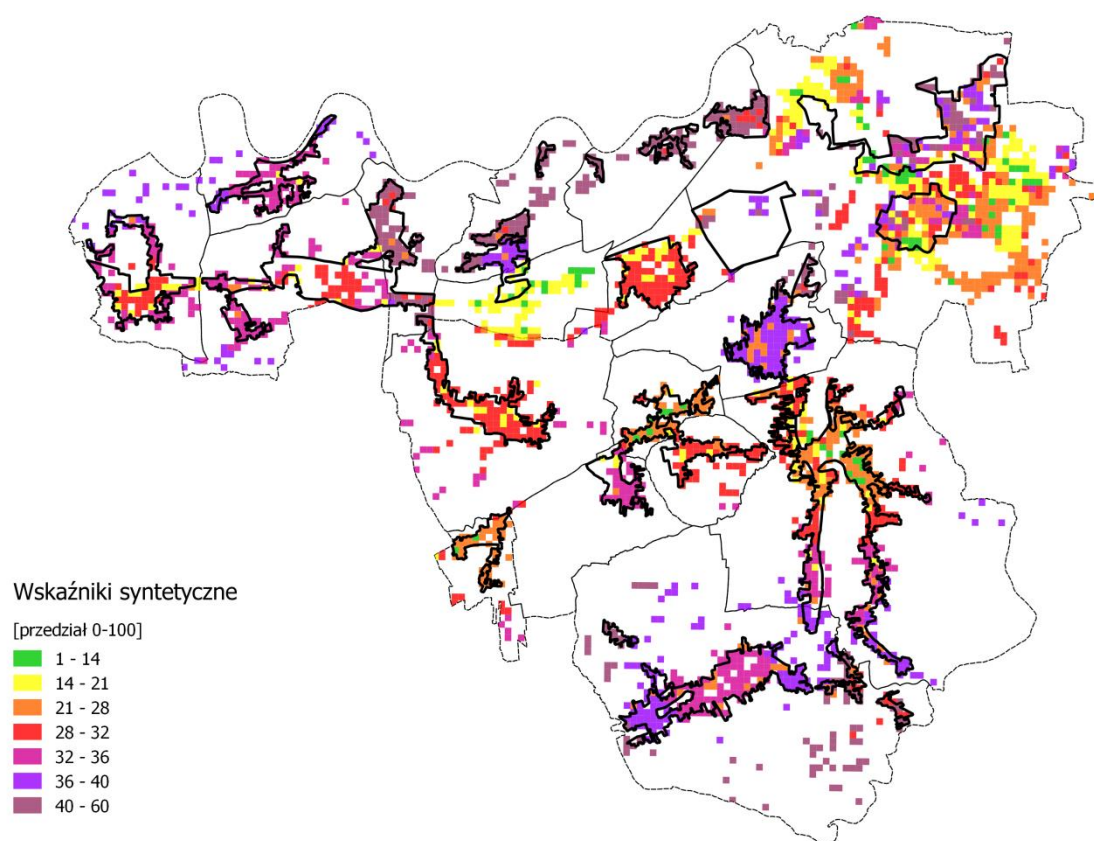
Poza wskaźnikami do obszaru zdegradowanego włączono zdegradowane obszary przemysłowe.

Rysunek 21. Obszary zdegradowane w Mieście i Gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Skawina.

Rysunek 22. Granice obszarów zdegradowanych na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych

Lokalizacja podobszarów zdegradowanych obejmuje przestrzeń opisane poniżej.

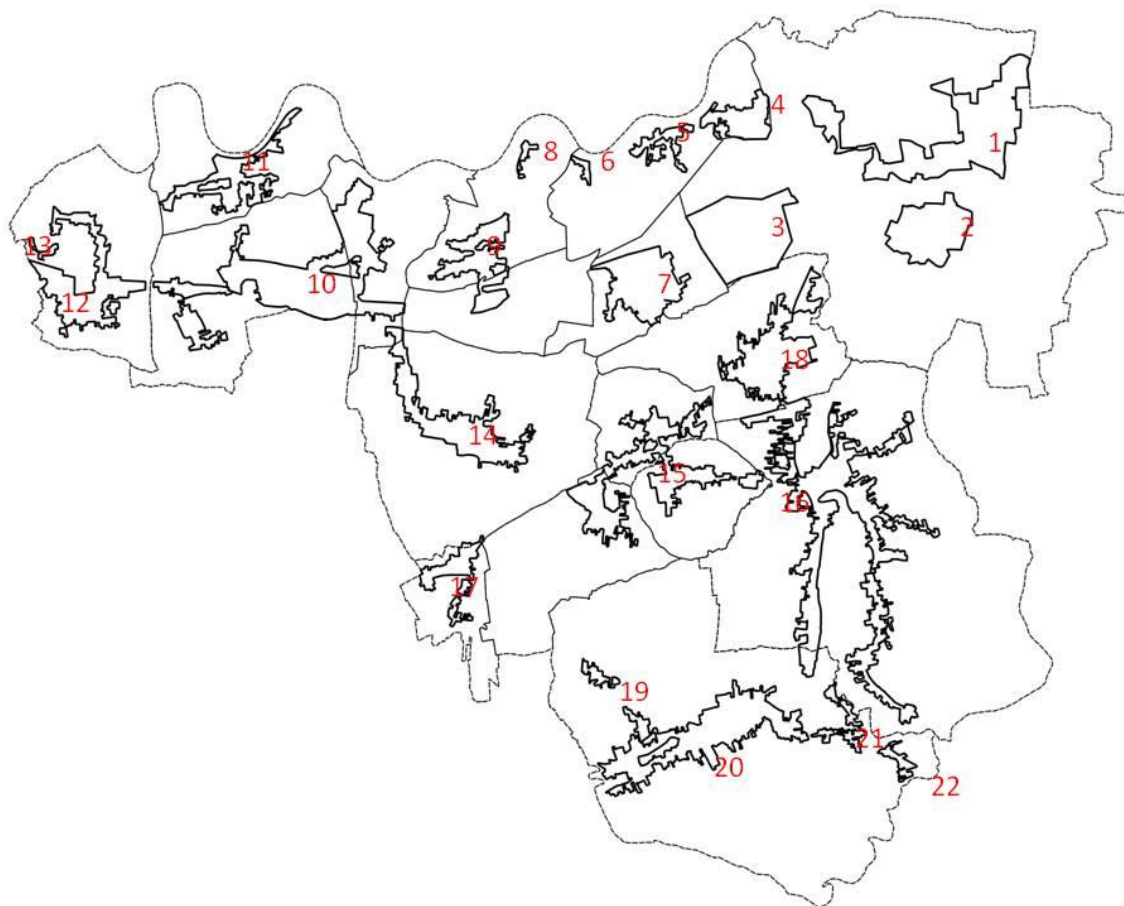
Rysunek 23. Granice podobszarów zdegradowanych

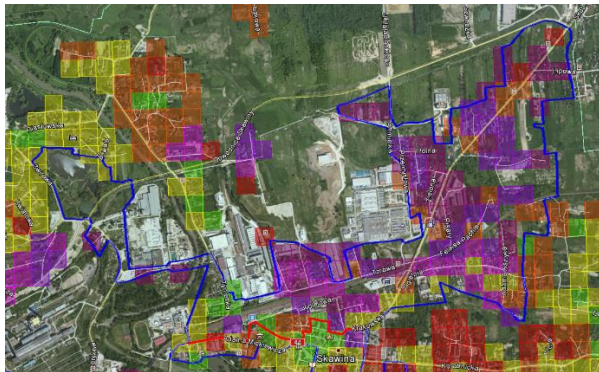
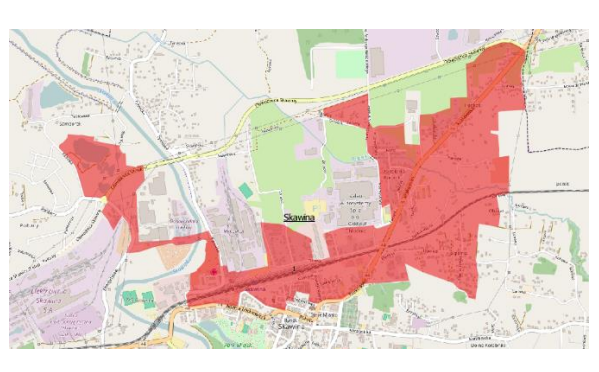
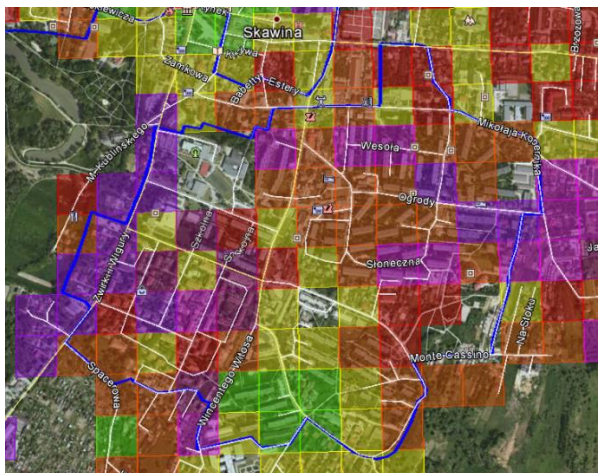
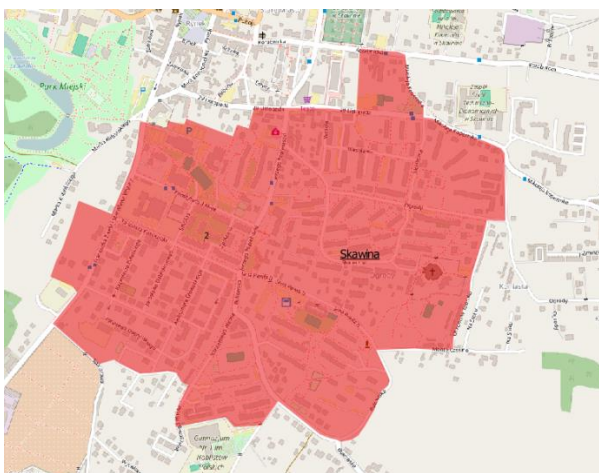

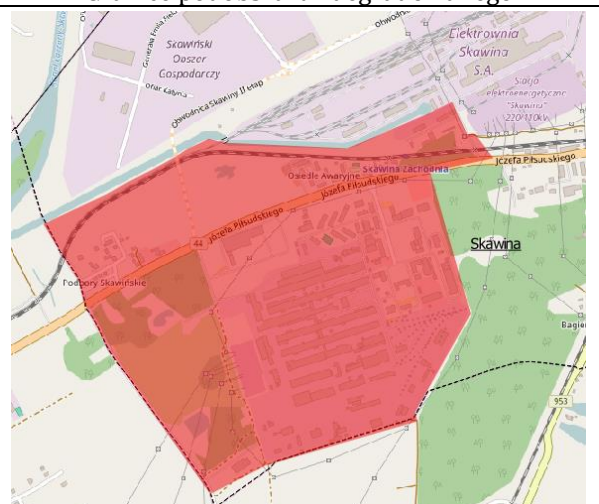
Skala barwna wskaźnika zintegrowanego:

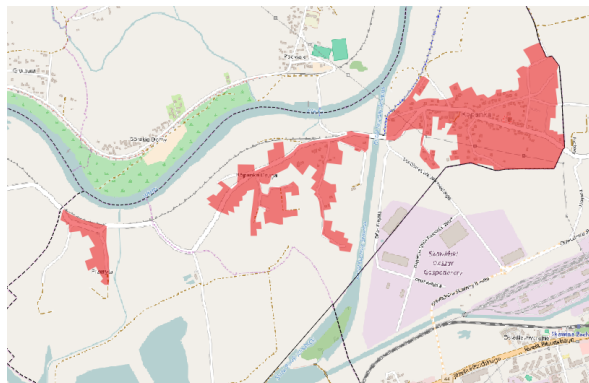
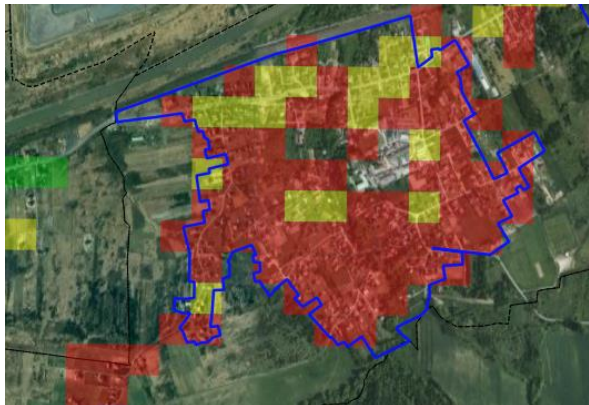
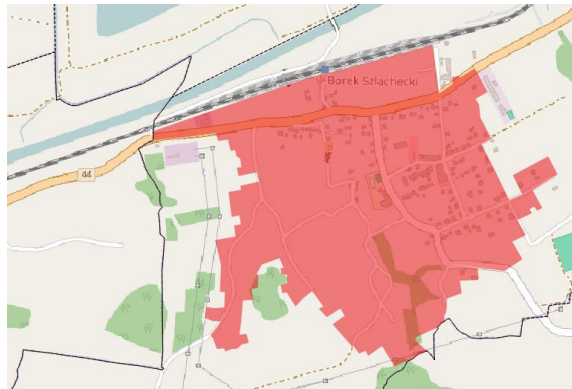
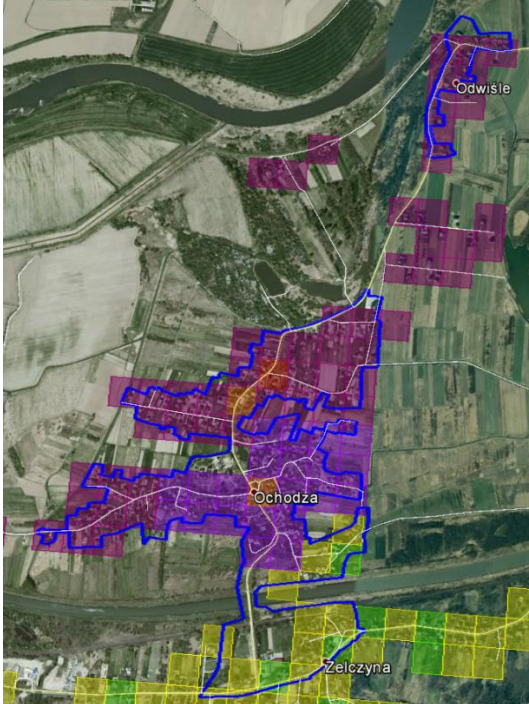
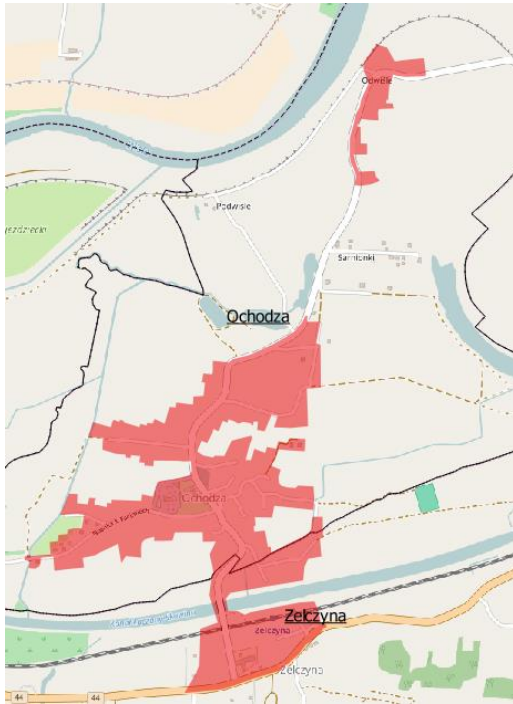
Oznaczenie								
Wartość wskaźnika zintegrowanego	Granica podobszaru	1-14	14-21	21-28	28-32	32-36	36-40	40-60

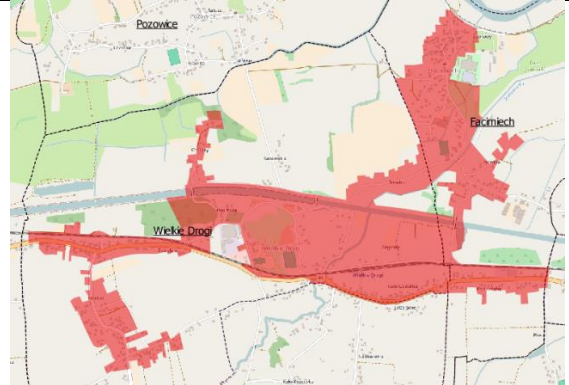

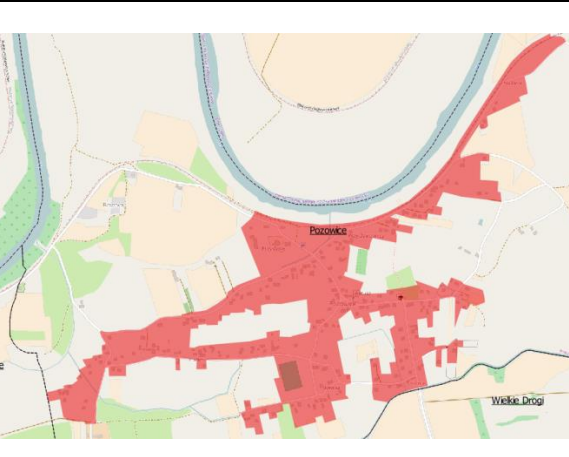
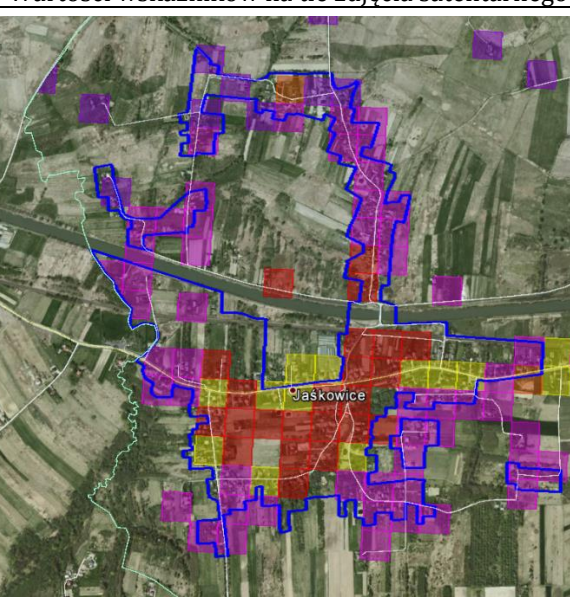
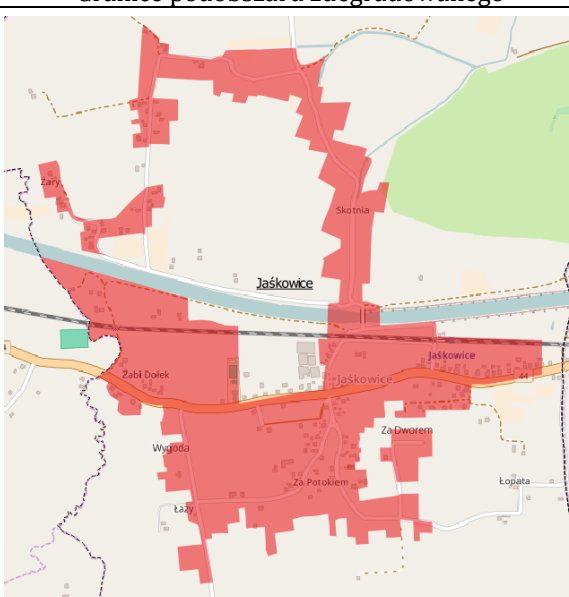

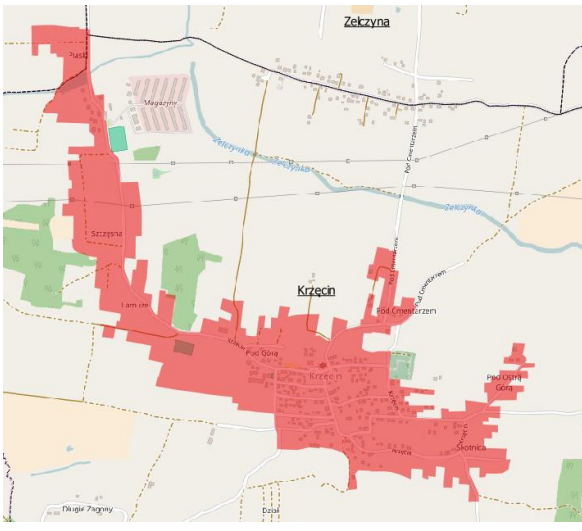
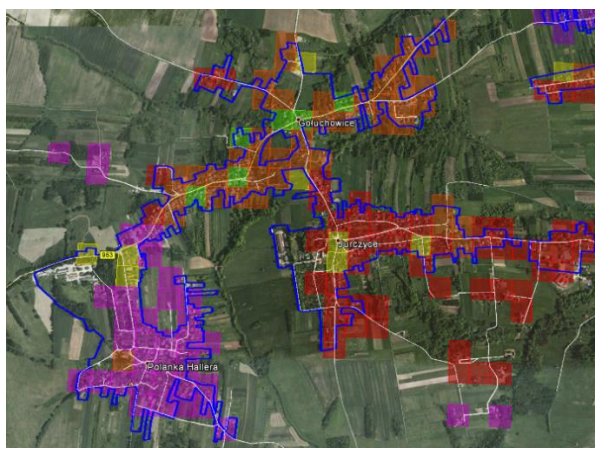
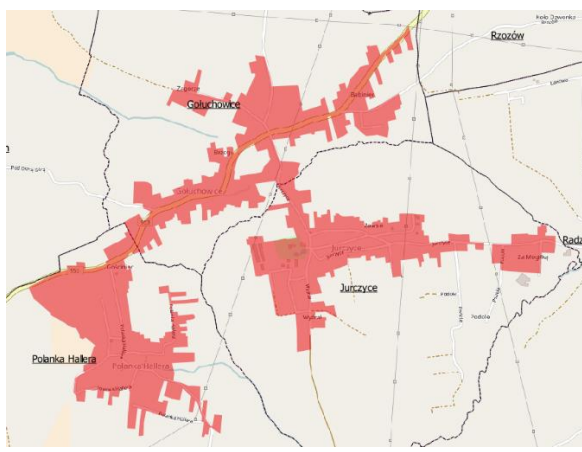
Numeracja podobszarów zdegradowanych:

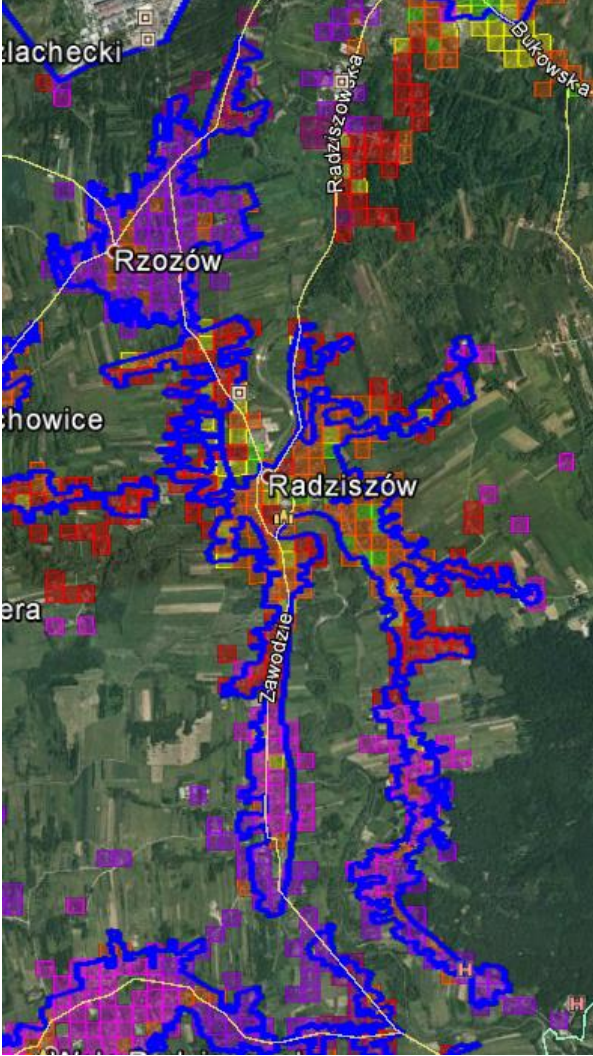
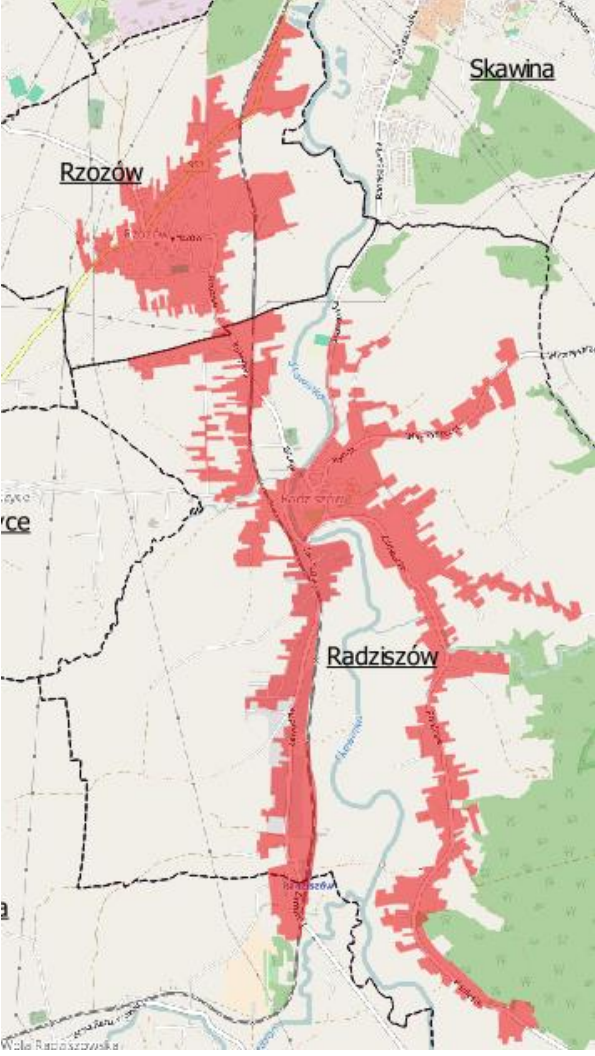

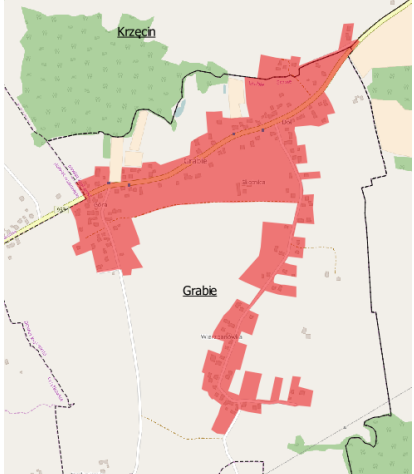

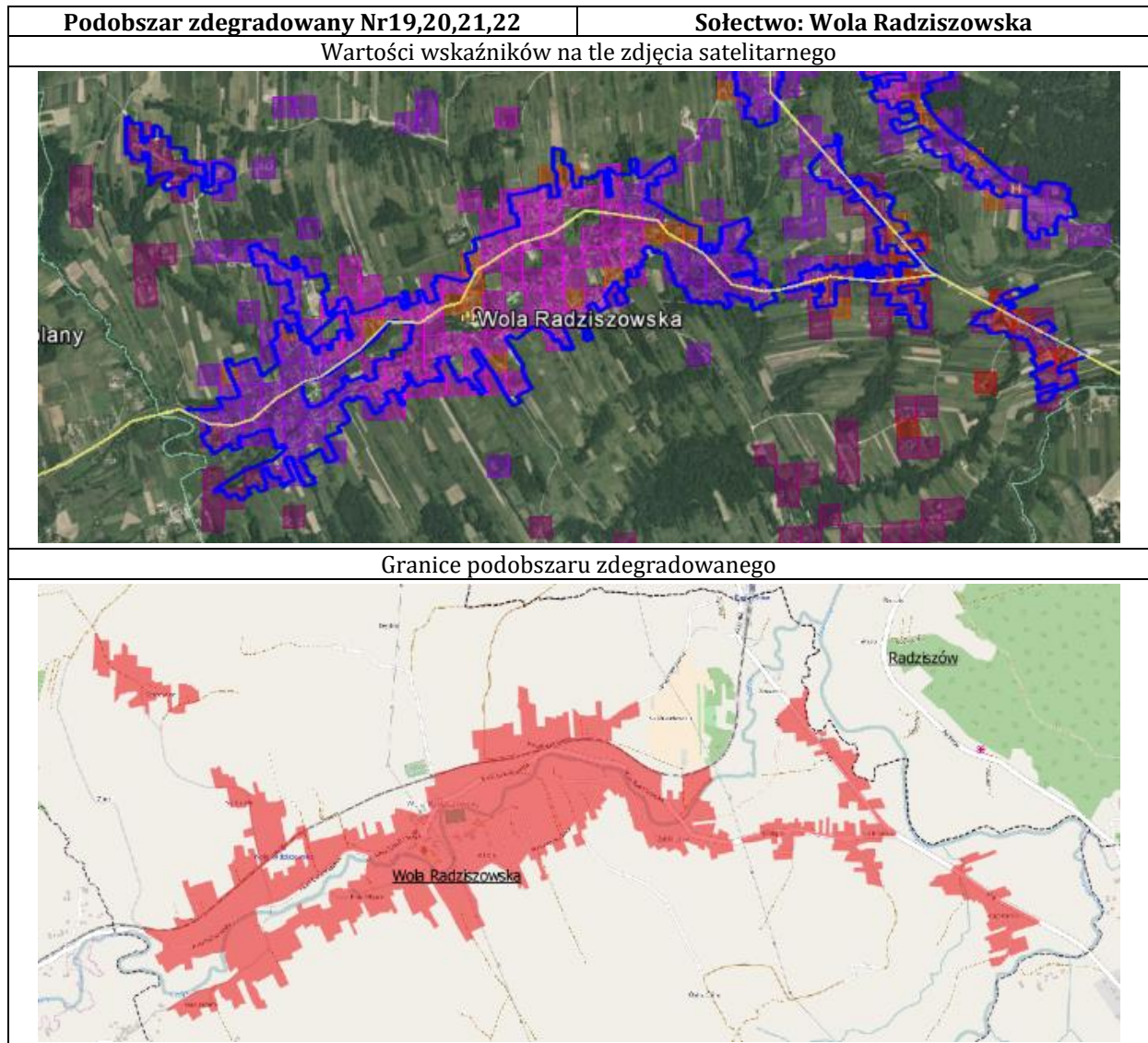
<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 1</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Miasto, cz. północna</p> <p>Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 2</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Miasto cz. południowa</p> <p>Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 3</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Osiedle Awaryjne i Huta</p> <p>Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	

<p>Podobszar zdegradowany Nr 4,5,6, Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p>Sołectwo: Kopanka Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p>Podobszar zdegradowany Nr 7 Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p>Sołectwo: Borek Szlachecki Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p>Podobszar zdegradowany Nr 8,9 Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p>Sołectwo: Ochodza Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	

<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 10</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Sołectwo: Facimiech / Wielkie Drogi</p> <p align="center">Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 11</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Sołectwo: Pozowice</p> <p align="center">Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p align="center">Podobszar zdegradowany Nr 12,13</p> <p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p align="center">Sołectwo: Jaśkowice</p> <p align="center">Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	

<p>Podobszar zdegradowany Nr 14</p>	<p>Sołectwo: Krzęcin</p>
<p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p>Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	
<p>Podobszar zdegradowany Nr 15</p>	<p>Sołectwo: Gołuchowice, Jurczyce, Polanka Hallera</p>
<p>Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego</p>	<p>Granice podobszaru zdegradowanego</p>
	

Podobszar zdegradowany Nr16,18	Sołectwo: Radziszów / Rzozów
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru zdegradowanego
	
Podobszar zdegradowany Nr17	Sołectwo: Grabie
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru zdegradowanego
	

IV. GRANICE OBSZARU REWITALIZACJI

Dla wyznaczenia obszarów rewitalizacji wykorzystano wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej.

Dane, które posłużyły do wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, zebrane były w ramach działań opisanych zarówno w diagnozie przestrzennej, jak i w ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego.

Dla wyznaczenia obszarów zdegradowanych w opracowaniu wykorzystano wyniki opracowanej analizy wskaźnikowej. Dane, które posłużyły do wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, zebrane były w ramach działań opisanych zarówno w diagnozie, jak i w ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji i obowiązującymi wytycznymi w tym zakresie, obszar rewitalizacji, to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się **szczególną koncentracją negatywnych zjawisk**, o których mowa w art. 9 ust. 1, **to znaczy: społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.**

Dodatkowo warto przypomnieć, iż **przyjęta metodyka opracowania i analizy na poziomie obszarów o wymiarach 100x100m umożliwia szczegółową identyfikację problemów społecznych, gospodarczych, przestrzennych, funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych.** W związku z powyższym możliwym było wyodrębnienie obszarów o relatywnie małej powierzchni i liczbie ludności, na których występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Kluczowym założeniem metodyki było natomiast zagwarantowanie tajemnicy statystycznej (braku możliwości skorelowania negatywnych zjawisk z konkretnymi mieszkańcami gminy).

Powyższe założenie jest zgodne z dokumentami określającymi sposób wyznaczania obszarów rewitalizacji, które podkreślają istotność identyfikacji obszarów o szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk a nie koncentracji ludności².

Warto podkreślić, iż zjawisko koncentracji problemów ma inny charakter na terenach wiejskich (sposób zagęszczenia), aniżeli w miastach, w których mamy do czynienia dużymi skupiskami mieszkańców w budynkach wielorodzinnych na stosunkowo małym terenie (np. osiedla). Specyfika obszarów wiejskich, w których osady mieszkańców są od siebie często znacznie oddalone, sprawia, iż zjawisko koncentracji dotyczyć będzie często mniejszego obszaru, ale też mniejszej liczby mieszkańców, zwłaszcza w kontekście historycznych centrów miejscowości, gdzie często mieszka najwięcej starszych mieszkańców, potrzebujących wsparcia (np. korzystających z pomocy społecznej). Dlatego w oparciu o przyjętą metodologię (w tym moduły o wymiarach 100/100 m), zidentyfikowano miejsca koncentracji problemów istotne w kontekście całej gminy (z uwzględnieniem ograniczeń obszarowych wynikających z ustawy o rewitalizacji).

Dla określenia granic obszaru rewitalizacji (podobszarów) jako zasadę przyjęto punkt odcięcia na poziomie wskaźnika syntetycznego (degradacji) wynoszącego 21 co jest wyznacznikiem szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 zachowując warunek, iż obszary te stanowią przestrzenie na których z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację **(zgodnie z Art. 10. 1. Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.**

Linie granicy podobszarów skorygowano w następujących przypadkach:

² W szczególności na przedmieściach bądź obszarach wiejskich, gdzie gęstość zaludnienia jest niska, może to skutkować ograniczoną liczbą mieszkańców na obszarach rewitalizacji.

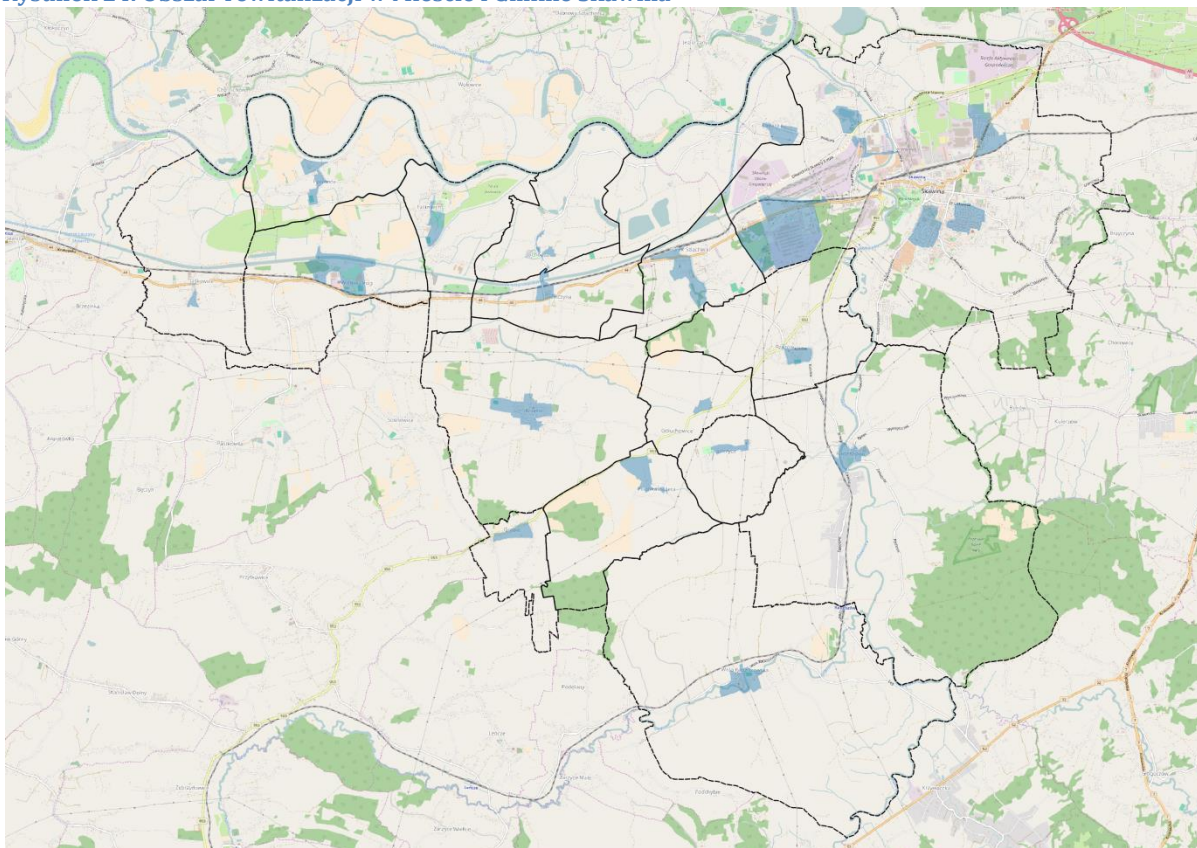

- bliskość elementu fizjografii urbanistycznej jak ulice, cieki wodne z otulinami, granice funkcjonalne itp. - przez wyrównanie granic podobszaru do ich przebiegu;
- wklęsłość obszaru wynikająca z przerw w zabudowie i widocznej kontynuacji przestrzennej funkcji;
- występowania pojedynczych modułów analizy (1ha) bez zabudowy we wnętrzu obszaru;
- możliwości identyfikacji pojedynczych zabudowań z obszarem zdegradowanym i czynnikami degradacji.
- Występowania czytelnych zespołów dworsko-parkowych w przypadkach kiedy stanowią potencjał dla prowadzenia procesu rewitalizacji.
- Występowania elementów istniejącego zagospodarowania stanowiącego potencjał rewitalizacji.
- Występowania przyległych struktur komunikacyjnych warunkujących dostępność do usług publicznych.

Poza wskaźnikami do obszaru rewitalizacji włączono zdegradowane obszary przemysłowe na których gmina zamierza prowadzić proces rewitalizacji.

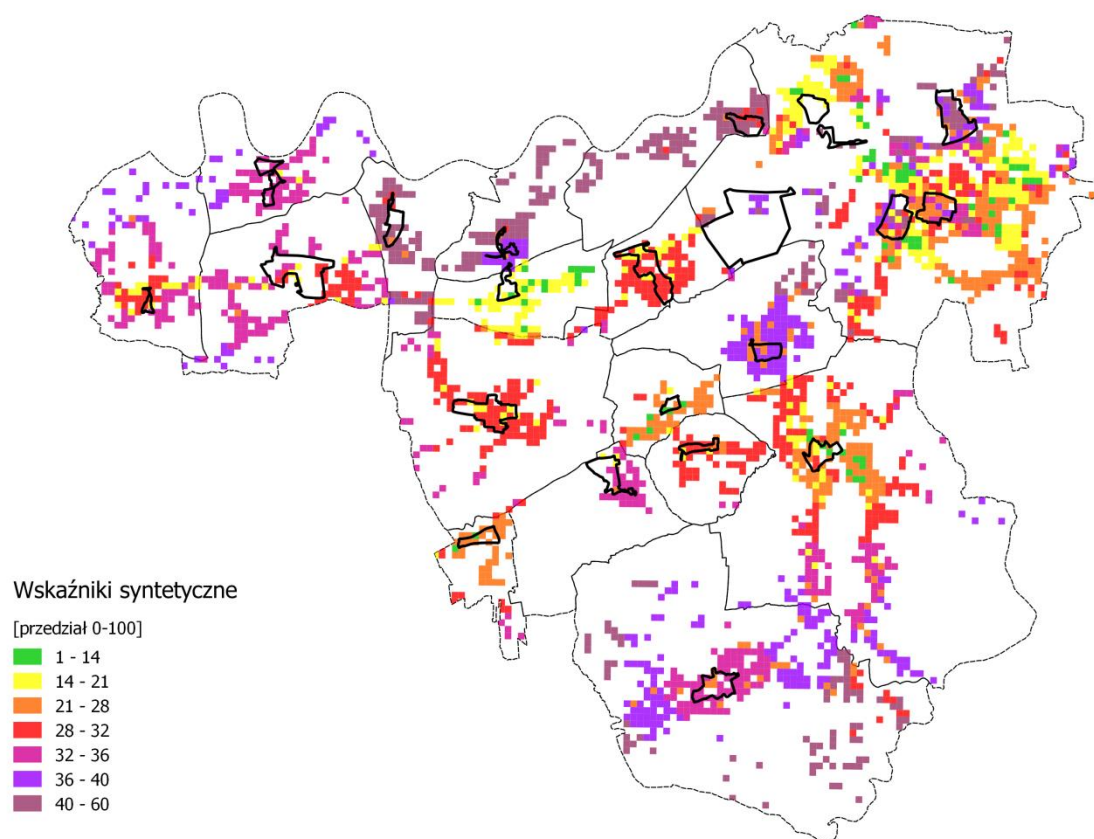
Wyznaczony obszar rewitalizacji w Mieście i Gminie Skawina przedstawiony został na rysunku poniżej:

Rysunek 24. Obszar rewitalizacji w Mieście i Gminie Skawina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Skawina

Rysunek 25. Granice podobszarów rewitalizacji na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych

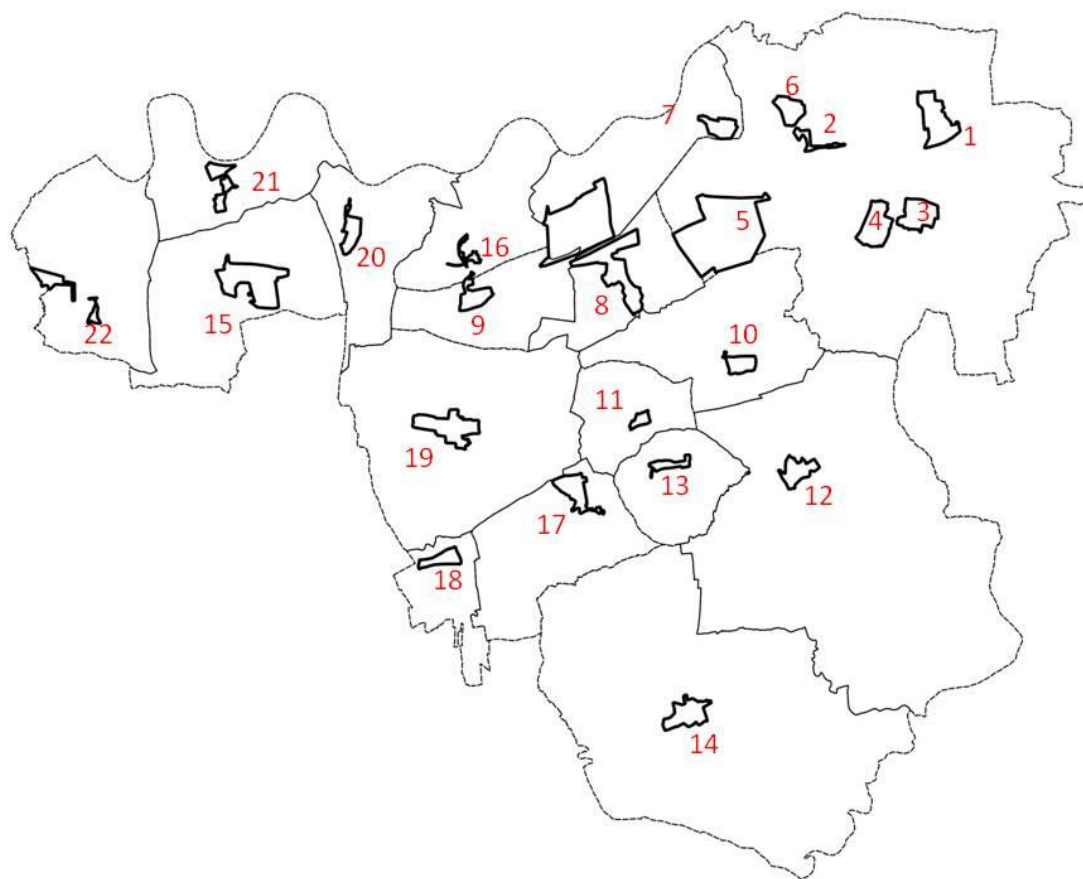

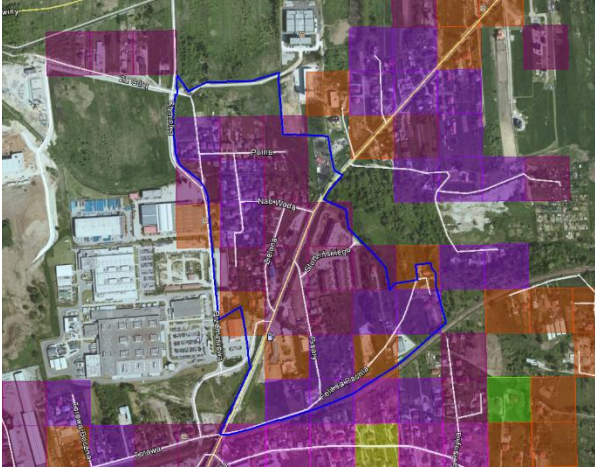
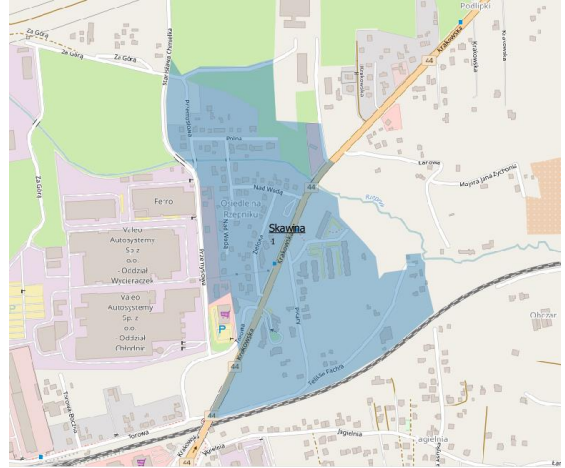
Skala barwna wskaźnika zintegrowanego:

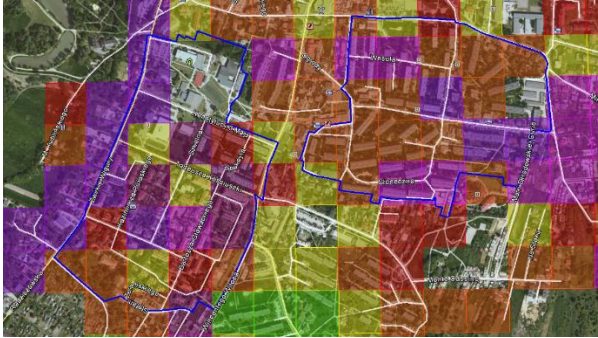
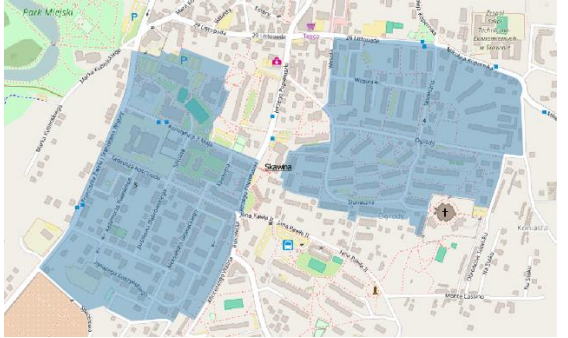
Oznaczenie								
Wartość wskaźnika zintegrowanego	Granica podobszaru	1-14	14-21	21-28	28-32	32-36	36-40	40-60

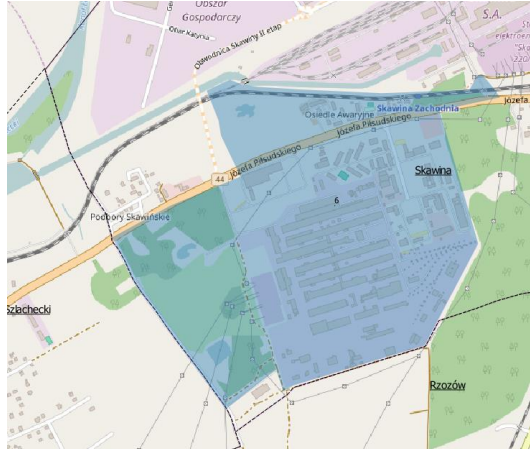

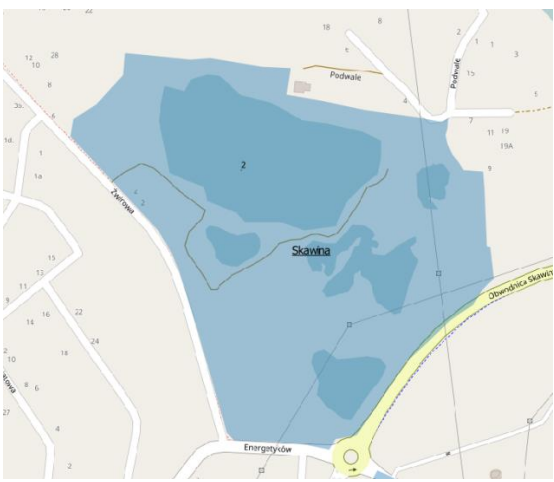
Wyznaczono 24 podobszary rewitalizacji.

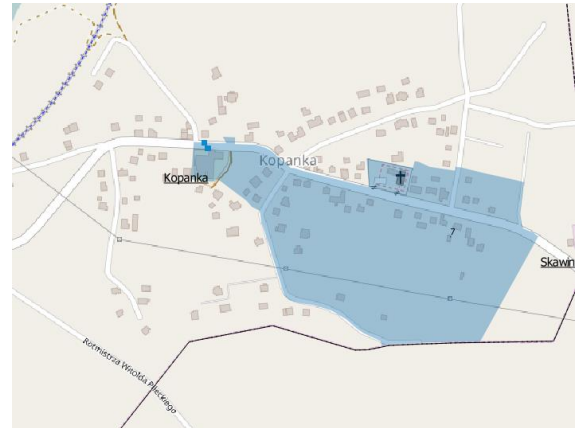
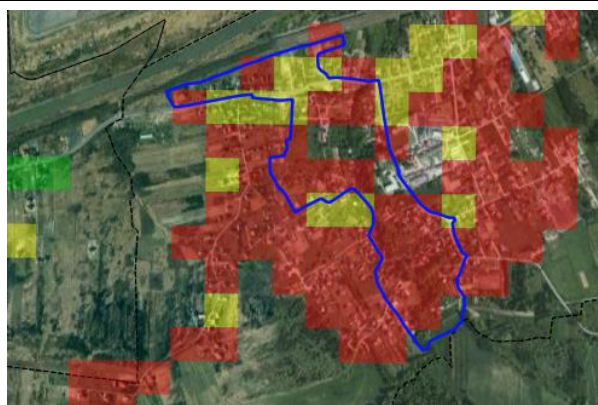
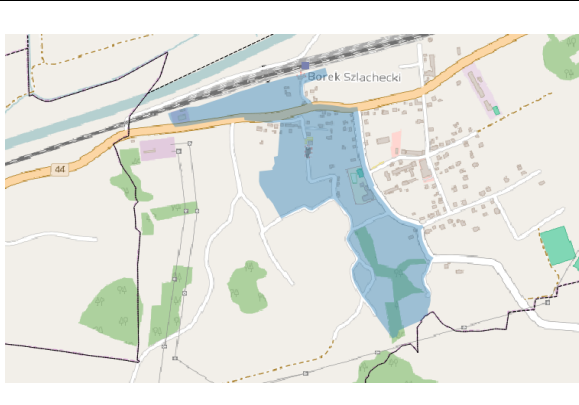
Numeracja podobszarów rewitalizacji:

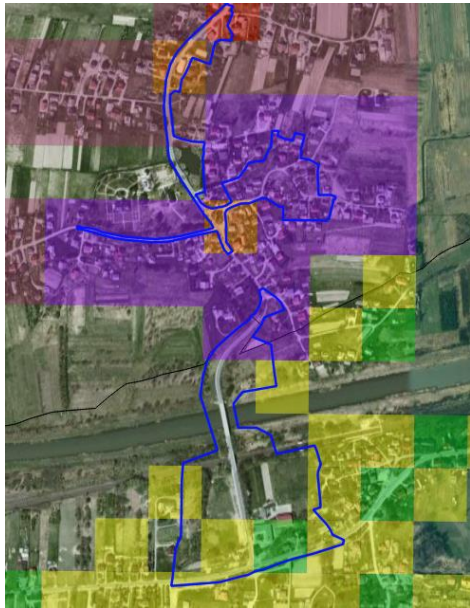
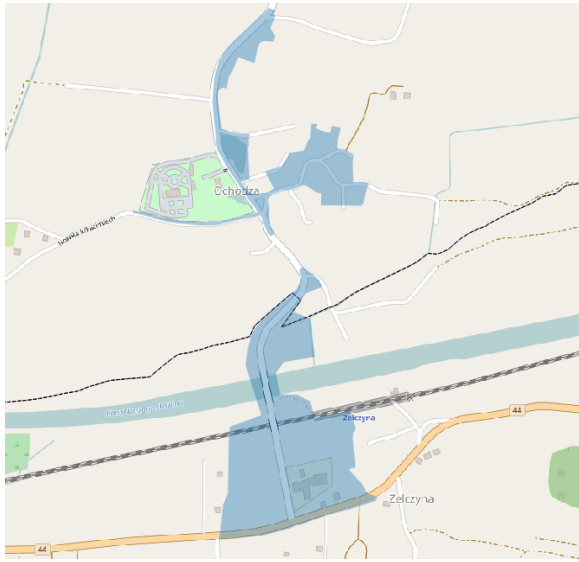

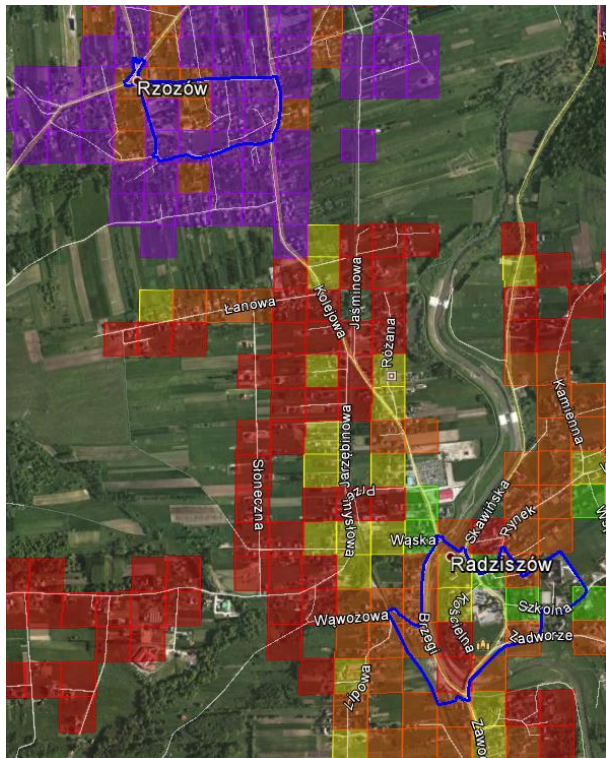
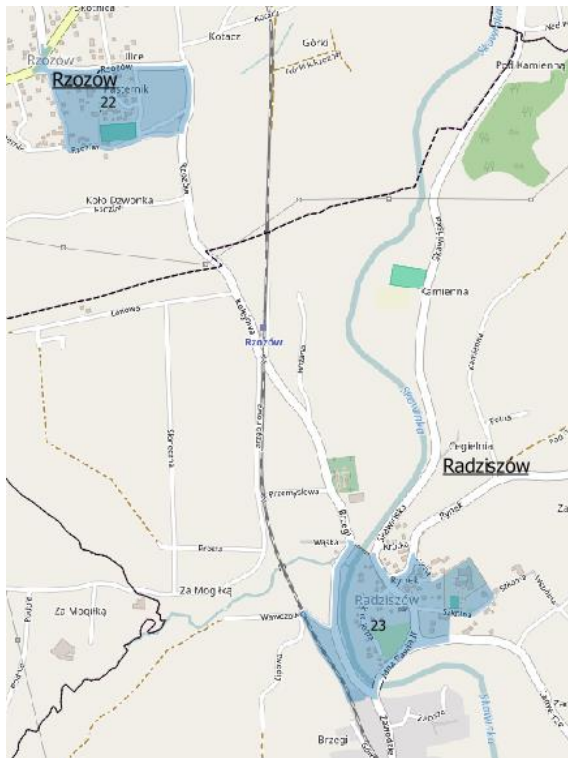
Podobszar rewitalizacji Nr1	Osiedle „Rzepnik”
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: Teren o najwyższym wskaźniku degradacji wynoszącym 36-60. Niewielkie fragmenty w przedziale 21-28. Liczba mieszkańców: 667</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr2	Ul. Energetyków – zabudowa komunalna
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: Całość terenu stanowi obszar przemysłowy (dawna fabryka domów) z przyległymi terenami mieszkaniowymi – budynki komunalne (w dawnych hotelach robotniczych). Teren o najwyższym wskaźniku degradacji wynoszącym 40-60. Liczba mieszkańców: 161</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr3,4	Osiedla: „Ogrody” i „Stare”
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: Osiedle „Stare”- teren o najwyższym wskaźniku degradacji wynoszącym 36-60. Niewielkie fragmenty w przedziale 21-38. W ramach podobszaru teren szkoły stanowiący integralny element Strukturalnej Jednostki Mieszkaniowej (SJM) oraz potencjał rewitalizacji. Osiedle „Ogrody” - dominująca część w przedziale 32-40 , znaczna w przedziale 21-28, pojedyncze niższe i wyższe 28-32. W obu osiedlach stwierdzono dysfunkcje przestrzeni wspólnych. Liczba mieszkańców podobszaru nr 3: 6 438 Liczba mieszkańców podobszaru nr 4: 2 648</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr5	Obszar poprzemysłowy „Huta” oraz Osiedle „Awaryjne”
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: Całość terenu na południe od ul. J. Piłsudskiego stanowi obszar poprzemysłowy (dawnej huty aluminium) z przyległym wysypiskiem związanym z dawną produkcją. Wysypisko nie zostało do dziś zrehabilitowane i stanowi uciążliwość dla przyległych terenów mieszkaniowych. Wzdłuż ul. J. Piłsudskiego fragmenty zabudowy mieszkaniowej (głównie komunalnej) o wskaźniku 36-40.</p> <p>Liczba mieszkańców: 482</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr6	Obszar poprzemysłowy „Samborek”
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: Całość terenu stanowi obszar poprzemysłowy (zalana kopalnia odkrywkowa żwiru i piasku). Wyrobisko nie zostało do dziś zrehabilitowane i stanowi uciążliwość dla przyległych terenów mieszkaniowych oraz potencjał rewitalizacji.</p> <p>Liczba mieszkańców: 2</p>	

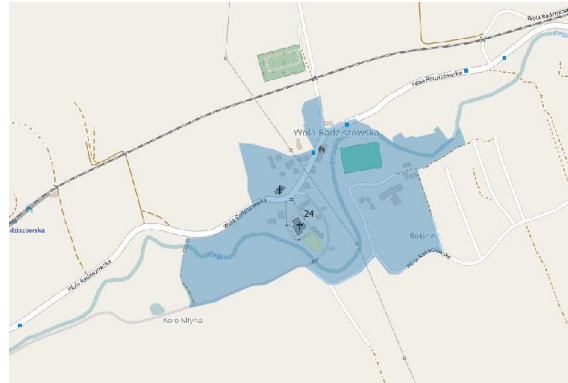

Podobszar rewitalizacji Nr7	Sołectwo Kopanka
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w zakresie wskaźnika degradacji w przedziale 40-60. Niewielkie fragmenty w przedziale 28-32. Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej.</p> <p>Liczba mieszkańców: 110</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr8	Sołectwo Borek Szlachecki
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-32. Niewielkie fragmenty w przedziale 14-28. Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej, ale głównie włączenia kluczowej dla rozwoju i dostępu do infrastruktury społecznej i bezpośrednio przylegającej strefy infrastruktury transportowej.</p> <p>Liczba mieszkańców: 350</p>	

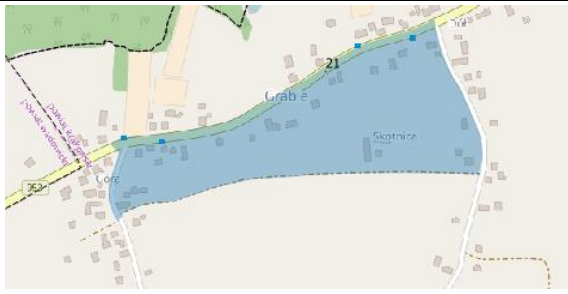

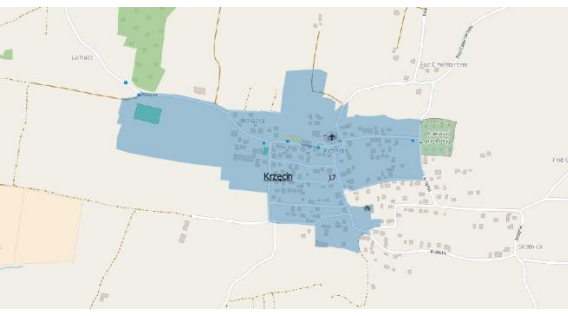
Podobszar rewitalizacji Nr9,16	Sołectwa Ochodza oraz Zelczyna
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar obejmuje fragment dwu wsi z kluczowymi elementami wspólnej infrastruktury społecznej – szkoła, świetlica, oraz technicznej i transportu publicznego warunkujących jakość, oraz podkreślane przez mieszkańców, bezpieczeństwo dostępu do usług publicznych. Wskaźnik zintegrowany po stronie Ochodzy wynosi 36-40, a po stronie Zelczyny 14-21. Całość Ochodzy w zakresie najwyższych wskaźników degradacji w mieście i gminie 36 - 60.</p> <p>Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej.</p> <p>W ramach prowadzonych konsultacji społecznych zgłaszano również potrzebę uwzględnienia obszarów przy rzece (Raport z konsultacji społecznych z 30.01.2016). Ponad połowa respondentów badania ankietowego, wskazywała również na poczucie zagrożenia związane z brakiem chodników oraz wynikające z tego ograniczenie mobilności i dostępu do infrastruktury i miejsc wspólnych w gminie. Na zbyt małe wykorzystanie możliwości transportu pieszego wskazało 80,4%, natomiast o trudnościach z wykorzystaniem transportu rowerowego informowało 73,9% badanych.</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 9: 10 Liczba mieszkańców podobszaru nr 16: 65</p>	

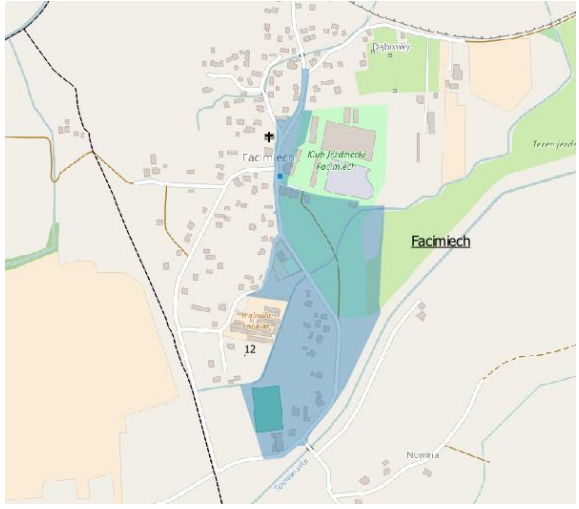

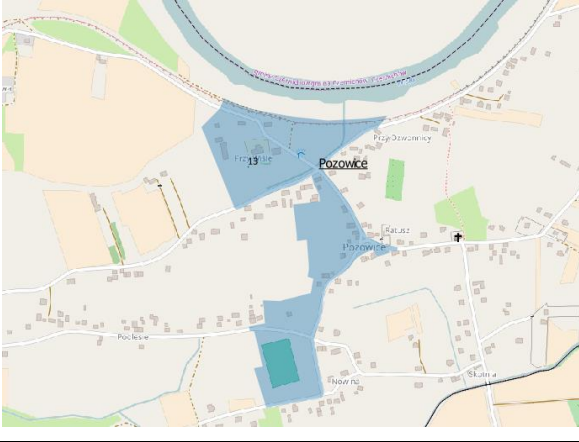
Podobszar rewitalizacji Nr10,12	Sołectwa Rzozów oraz Radziszów
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: RZOZÓW - podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 36-40. Pojedyncze moduły w przedziale 21-28. RADZISZÓW - podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 21-32. Pojedyncze moduły w przedziale niższym.</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 10: 182</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 12: 77</p>	

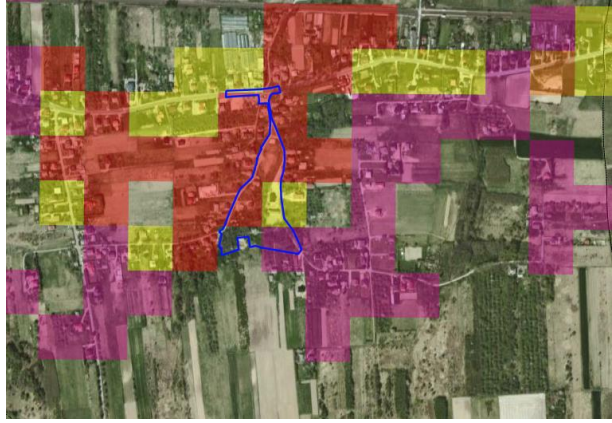

Podobszar rewitalizacji Nr11,13,17	Sołectwa: Gołuchowice, Jurczyce, Polanka Hallera
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: GOŁUCHOWICE - podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 21-28. Fragmenty w przedziale 1-14 (warunkujące poprawność i kompleksowość projektów w skali urbanistycznej). Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej. Granice wynikają również z dostępności terenów gminnych umożliwiających prowadzenie procesu rewitalizacji. JURCZYCE - podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-32. Niewielkie fragmenty w przedziale 14-28. POLANKA HALLERA - podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 32-36. Pojedyncze moduły w zakresie 14—32.</p> <p>Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej, a głównie włączenia przestrzeni założenia dworsko-parkowego stanowiącego integralną część struktury funkcjonalno- przestrzennej wsi. W trakcie konsultacji mieszkańcy wskazali przestrzeń parku i dworu jako obszar istotny dla społecznego funkcjonowania wsi w przeszłości i obecnie oraz niezbędny w prowadzeniu procesu rewitalizacji (Raport z warsztatu dla mieszkańców obszarów wiejskich w Gminie Skawina z dnia 29.01.2016), ponadto 53,33% respondentów ankiety z grudnia 2015 roku wskazywało na konieczność odnowienia znajdującego się na posesji Uniwersytetu Jagiellońskiego boiska, co łączy się bezpośrednio ze zgłaszanym przez 66,67% mieszkańców brakiem przestrzeni rekreacyjno - sportowych na terenie sołectwa, a także potrzeba zorganizowania przestrzeni wspólnych, dla utworzenia których okolice dworu, z przyległymi błoniami, stanowią bardzo dobrą lokalizację.</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 11: 13 Liczba mieszkańców podobszaru nr 13: 47 Liczba mieszkańców podobszaru nr 17: 57</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr14	Sołectwo Wola Radziszowska
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie:- podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 32-36. Niewielkie fragmenty w przedziale 21-28. Podobszar obejmuje fragment z kluczowymi elementami wspólnej infrastruktury społecznej – szkoła, świetlica, oraz technicznej i transportu publicznego warunkujących jakość, oraz podkreślane przez mieszkańców bezpieczeństwo dostępu do usług publicznych. Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej.</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 14: 105</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr15	Sołectwo Wielkie Drogi
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-36. Niewielkie fragmenty w przedziale 21-28. Podobszar obejmuje fragment z kluczowymi elementami wspólnej infrastruktury społecznej – szkoła, świetlica, oraz technicznej i transportu publicznego warunkujących jakość, oraz podkreślane przez mieszkańców bezpieczeństwo dostępu do usług publicznych. Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej, a głównie włączenia przestrzeni parku przydworskiego stanowiącego integralną część struktury funkcjonalno - przestrzennej wsi. W trakcie konsultacji mieszkańcy wskazali przestrzeń parku jako obszar koncentracji zjawisk konfliktowych. Ponadto w ramach prowadzonych konsultacji społecznych, badanie ankietowe z grudnia 2015 roku wykazało, że 79,76% mieszkańców wskazało na potrzebę stworzenia miejsca spotkań dla wszystkich mieszkańców sołectwa. Przestrzeń wspólna, jest niezwykle istotna w kontekście wskazywanego przez mieszkańców problemu z integracją społeczną, aż 47,6% badanych stwierdziło bowiem, że mieszkańcy nie mają poczucia wspólnoty, natomiast 36,9% respondentów uznało, że nie widzą oznak zaangażowania społecznego wśród współmieszkańców.</p> <p>Liczba mieszkańców: 182</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr18	Sołectwo Grabie
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-32. Pojedyncze moduły w przedziale 21-28. (jeden moduł o wskaźniku niższym). Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej. Prowadzone konsultacje społeczne wskazują ponadto na utrudnienia w komunikacji wynikające z peryferyjnego położenia sołectwa. Wyniki badania ankietowego (Ankieta prowadzona w grudniu 2015 roku) wskazują, że 86,67% badanych chciałoby intensywniej korzystać z transportu publicznego na terenie Gminy. Ze względu na brak dogodnych połączeń i godzin odjazdów aż 33,11% respondentów twierdzi, że transport publiczny jest mało efektywny i niepełni wykorzystywany przez mieszkańców. Ponadto respondenci wskazują również na trudności w korzystaniu z transportu rowerowego, wynikające z braku odpowiedniej infrastruktury.</p> <p>Liczba mieszkańców: 51</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr19	Sołectwo Krzęcin
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-32. Pojedyncze moduły w przedziale 14-21. Fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej oraz dostępności terenu dla kreowania przestrzeni publicznej jako istotnego elementu procesu rewitalizacji.</p> <p>Liczba mieszkańców: 358</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr20	Sołectwo Facimiech
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 40-60. Niewielkie fragmenty w przedziale 28-32. Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej, a głównie włączenia przestrzeni parku przydworskiego stanowiącego integralną część struktury funkcjonalno- przestrzennej wsi. W trakcie konsultacji mieszkańcy wskazali przestrzeń parku jako obszar koncentracji zjawisk patologicznych. Ponadto respondenci, prowadzonej w grudniu 2015 roku ankiety, wskazywali na brak miejsc do spędzania wolnego czasu dla młodzieży z terenów sołectwa (odpowiedzi „zdecydowanie nie” i „nie” udzieliło łącznie 70% badanych). Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu parku wpłynęłoby pozytywnie na obniżenie poczucia zagrożenia, o którym informowali mieszkańcy w trakcie warsztatów prowadzonych w styczniu 2016 roku, dla mieszkańców obszarów wiejskich Gminy Skawina.</p> <p>Liczba mieszkańców: 42</p>	
Podobszar rewitalizacji Nr21	Sołectwo Pozowice
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 32-36. Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej.</p> <p>Liczba mieszkańców: 57</p>	

Podobszar rewitalizacji Nr22	Sołectwo Jaśkowice
Wartości wskaźników na tle zdjęcia satelitarnego	Granice podobszaru rewitalizacji
	
<p>Uzasadnienie: podobszar w całości w obszarze wskaźnika degradacji w przedziale 28-32. Pojedyncze moduły w przedziale 21-36. Niewielkie fragmenty poza wskaźnikiem wynikają z korekty granic podobszaru do granic własności, granic zwartych funkcji, granic użytkowania i elementów ekofizjografii urbanistycznej.</p> <p>W ramach prowadzonych konsultacji społecznych ustalono ponadto, że istotnym z punktu widzenia planowania działań miękkich jest również teren wokół szkoły (Uwaga zgłaszana na warsztacie dla obszarów wiejskich, dn. 30.01.2016), stanowiący potencjał dla realizacji celów rewitalizacji społecznej, w tym włączenia społecznego i aktywizacji mieszkańców. Dodatkowym argumentem popierającym włączenie terenów wokół szkoły stanowią wyniki badania ankietowego (przeprowadzone w grudniu 2015 roku), w którym respondenci wskazywali na brak miejsc do spędzania czasu wolnego dla osób młodych, szczególnie młodzieży po zakończeniu edukacji.</p> <p>Ponadto, konsultacje społeczne wskazały również na tereny wokół tak zwanego „stawu”. Błonia stanowią bowiem duży potencjał dla rozwoju oferty rekreacyjnej dla mieszkańców Jaśkowic i okolicznych miejscowości, Ponadto umiejscowiona w okolicy remiza OSP posiada piwnice, które nadają się do zagospodarowania na potrzeby mieszkańców. W badaniu ankietowym 64,9% respondentów wskazała na teren wokół remizy jako potencjał, który należy wykorzystać w celu kreowania przestrzeni wspólnych, dostępnych dla wszystkich mieszkańców, w innym pytaniu zaś 67% respondentów wskazało na kontynuację prac na obszarze dawnego stawu, jako priorytet w kreowaniu miejsc wspólnych.</p> <p>Liczba mieszkańców podobszaru nr 22: 11</p>	

Wielkość obszaru rewitalizacji zweryfikowano dla określenia zgodności z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz Wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” (MIR/H 2014-2020/20(01)/07/2015) z dnia 3 lipca 2015r.

Łącznie w obszarze rewitalizacji mieszka 12 115 mieszkańców (28,08 % wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy Skawina).

Obszary te zajmują powierzchnię 405,58 ha (4,06% całej powierzchni Miasta i Gminy).

Tabela 8. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji

	Powierzchnia	Udział w powierzchni Gminy	Liczba mieszkańców	Udział w liczbie mieszkańców Gminy
Miasto i Gmina Skawina	9984 ha	100%	43 137	100%
obszar rewitalizacji	405,58 ha	4,06%	12 115	28,08%

Źródło: na podstawie danych BDL oraz Miasta i Gminy Skawina

V. SPIS WYKRESÓW, TABEL I RYSUNKÓW

Wykresy:

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Skawina w latach 2009-2014.....	13
Wykres 2. Zmiana liczby ludności w mieście i obszarze wiejskim gminy Skawina w latach 2009-2014.....	13
Wykres 3. Średni przyrost naturalny na 1000 mieszkańców na obszarze wiejskim oraz w mieście Skawina w latach 2009-2014.....	14
Wykres 4. Średni przyrost naturalny oraz średnie saldo migracji w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	14
Wykres 5. Saldo migracji na pobyt stały w mieście Skawina (u góry) oraz na obszarze wiejskim (u dołu) w latach 2009-2014.....	16
Wykres 6. Ludność wg ekonomicznych grup wieku w gminie Skawina (miasto po lewej stronie, obszar wiejski po prawej stronie) w 2009 i 2014 roku (dane w %)......	16
Wykres 7. Zmiana liczby ludności wg ekonomicznych grup wieku w stosunku do roku bazowego 2009 w Polsce, województwie małopolskim, powiecie krakowskim i gminie Skawina.....	17
Wykres 8. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Skawina w latach 2009-2014.....	18
Wykres 9. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2009 i 2014 r. w jednostkach grupy porównawczej.....	18
Wykres 10. Najczęstsze powody udzielenia pomocy społecznej w gminie Skawina w 2014 r.....	19
Wykres 11. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w jednostkach grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku.....	22
Wykres 12. Wydatki z budżetów jednostek grupy porównawczej w Dziale 852 – Pomoc społeczna w 2009 i 2014 roku (w mln zł)......	23
Wykres 13. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w jednostkach grupy porównawczej.....	23
Wykres 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na wiek w 2014 r.....	25
Wykres 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na wykształcenie w 2014 r.....	25
Wykres 16. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Skawina ze względu na czas pozostawania bez pracy w 2014 r.....	26
Wykres 17. Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.....	27
Wykres 18. Zmiana liczby uczniów szkół podstawowych w gminie Skawina w latach 2009-2014.....	28
Wykres 19. Średnie wyniki ze sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w gminie Skawina.....	29
Wykres 20. Zmiana liczby uczniów szkół gimnazjalnych w gminie Skawina w latach 2009-2013.....	29
Wykres 21. Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego i edukacyjnej wartości dodanej w gimnazjach gminy Skawina w podziale na część humanistyczną (lewa strona) oraz matematyczno-przyrodniczą (prawa strona). Dane za okres 2012-2014.....	30
Wykres 22. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców gminy Skawina.....	31
Wykres 23. Frekwencja wyborcza w wyborach prezydenckich (po prawej) i parlamentarnych (po lewej) w gminie Skawina w latach 2005-2015.....	32
Wykres 24. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w gminie Skawina w latach 2006-2014.....	33
Wykres 25. Liczba przestępstw (z lewej) i wykroczeń (z prawej) na 1 000 mieszkańców w gminie Skawina.....	35
Wykres 26. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w latach 2009-2014 w gminie Skawina.....	36
Wykres 27. Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2014 r.....	37
Wykres 28. Dynamika rozwoju przedsiębiorczości w latach 2009-2014 r. na terenie gminy Skawina.....	38
Wykres 29. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD w gminie Skawina w 2014 r.....	38

Wykres 30. Powierzchnia gminy Skawina według kierunków wykorzystania w 2014 r.	40
Wykres 31. Odsetek ludności korzystający z oczyszczalni ścieków w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.	43
Wykres 32. Księgozbiór bibliotek oraz czytelnicy bibliotek na 1000 ludności w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku.	46
Wykres 33. Korzystający z instalacji wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej w ludności ogółem w jednostkach grupy porównawczej w 2014 roku [%].....	53

Tabele:

Tabela 1. Zestawienie podstawowych danych dla jednostek grupy porównawczej – stan na 31.12.2014 r....	4
Tabela 2. Wskaźniki cząstkowe uwzględnione w kalkulacji:	6
Tabela 3. Średnie wyniki ze sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2014 roku.....	28
Tabela 4. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w gminie Skawina i jednostkach grupy porównawczej w 2010 i 2016 roku.....	30
Tabela 5. Obszary chronione na terenie gminy Skawina i jednostek grupy porównawczej w 2014 roku	41
Tabela 6. Zasoby mieszkaniowe gminy Skawina na tle kraju, województwa , powiatu krakowskiego i jednostek grupy porównawczej w 2009 i 2014 roku.....	52
Tabela 7. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje techniczno-sanitarne w gminie Skawina w 2014 roku.....	52
Tabela 8. Podstawowe wskaźniki dotyczące obszaru rewitalizacji	78

Rysunki:

Rysunek 1. Przykładowa (hipotetyczna) kalkulacja wskaźnika cząstkowego dla trzech obszarów referencyjnych.....	8
Rysunek 2. Położenie gminy Skawina na tle powiatu krakowskiego oraz województwa małopolskiego	11
Rysunek 3. Mapa gminy Skawina	12
Rysunek 4. Zagrożenie czynnikami społecznymi: liczba osób zagrożonych bezrobociem i ubóstwem (z lewej), liczba rodzin zagrożonych niepełnosprawnością (z prawej) oraz liczba rodzin wielodzietnych zagrożonych przemocą i korzystających z niebieskiej karty (u dołu) w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.....	20
Rysunek 5. Udział mieszkańców mieszkań komunalnych w całkowitej liczbie mieszkańców w gminie Skawina	20
Rysunek 6. Powierzchnia mieszkań komunalnych (z lewej) powierzchnia mieszkań spółdzielczych (z prawej) w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	21
Rysunek 7. Zadłużenie mieszkań komunalnych (po lewej) i spółdzielczych (po prawej) na 1 mieszkańca mieszkania tego typu [zł]	22
Rysunek 8. Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w Gminie Skawina.....	24
Rysunek 9. Gęstość stowarzyszeń w Gminie Skawina	32
Rysunek 10. Frekwencja wyborcza w gminie Skawina – rozkład przestrzenny.....	34
Rysunek 11. Firmy w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców na terenie gminy Skawina – rozkład przestrzenny	37
Rysunek 12. Poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M1 (z lewej) oraz poziom zanieczyszczenia pyłem PM10 – M2 (z prawej) na terenie gminy Skawina (μ/m^3).....	42
Rysunek 13. Gęstość instalacji solarnych w Gminie Skawina	44
Rysunek 14. Średnia odległość do szkół podstawowych w Gminie Skawina [m].....	45
Rysunek 15. Średnia odległość do najbliższej świetlicy lub biblioteki w Gminie Skawina [m]	47
Rysunek 16. Średnia odległość do placów zabaw w Gminie Skawina [m]	47
Rysunek 17. Średnia odległość do parków i skwerów na terenie miasta Skawina.....	48
Rysunek 18. Średnia odległość do sal gimnastycznych w Gminie Skawina [m]	49
Rysunek 19. Średnia odległość do przystanków autobusowych w Gminie Skawina [m].....	50

Rysunek 20. Wyposażenie w kanalizację sanitarną Gminy Skawina.....	54
Rysunek 21. Obszary zdegradowane w Mieście i Gminie Skawina	55
Rysunek 22. Granice obszarów zdegradowanych na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych	56
Rysunek 23. Granice podobszarów zdegradowanych.....	56
Rysunek 24. Obszar rewitalizacji w Mieście i Gminie Skawina	65
Rysunek 25. Granice podobszarów rewitalizacji na tle wskaźnika liczby czynników kryzysowych	66